

OBSAH:

Úvod	3 - 6
1. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA A IDENTIFIKÁCIA,	6
1.1. Popis obce a základné geografické údaje	6 – 8
1.2. Obyvateľstvo – miera ekonomickej aktivity	8 - 10
1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva	10
1.4. Evidovaní nezamestnaní	10
1.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov	10 - 12
1.6. Zdravotné a sociálne služby	12
1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba	12 - 14
1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov	14 -15
1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka	15 - 18
1.9.1. Lesné hospodárstvo	18
1.9.2. Rozvoj vidieka	18 - 21
1.10. Analýza stavu životného prostredia	21
1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť	21
1.10.2. Odpadové hospodárstvo	22
1.10.3. Ovzdušie a klimatické zmeny	22
1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami	22
1.11.1. Cestná infraštruktúra	22 - 24
1.11.2. Energetika	24 - 25
1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra	25
2. STRATEGICKÁ VÍZIA	25
2.1. Technická infraštruktúra	25
2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry	26
2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie	26
2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry	26
3. CESTOVNÝ RUCH, KULTÚRA, ŠPORT A VZŤAHY	27 - 39
3.1. Vybudovanie systému verejnoprávnych partnerstievni	39
3.2. Osveta, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami	39 - 40
3.3. Rozvíjať vidiecky turizmus v kombinácii s agroturizmom	40
3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb	40
3.5. Zachovať kultúrno-historické dedičstvo	40 - 41
3.6. Skvalitniť informačný a orientačný systém	41
3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce	41
4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA	41 - 42
4.1. Stabilizácia a rozvoj existujúcich výrobných kapacít	42
4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry a kvality subjektov	42 - 43
4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry	43
4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí	43
4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí	43
4.6. Efektívne umiestňovanie nezamestnaných na trhu práce	43
4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu	44

5. POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÍCTVO A VIDIECKY ROZVOJ	44 - 46
5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF	46
5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby a priemyslu	46 - 47
5.3. Ochrana PPF	47
5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore	47
5.5. Zalesňovanie poľnohospodárskych ťažko prístupných pôd	47
5.6. Podpora pri озdravných opatrení v lesoch	47 - 48
5.7. Podpora rozvoja poľovníckej turistiky ako súčasť rozvoja vidieka	48
5.8. Stabilizácia a zlepšenie obhospodarovania poľovných revírov	48
6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	48 - 49
6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb	49
6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie	49
7. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	49 - 51
7.1. Ochrana a racionálne využívanie vôd, zabezpečenie pitnej vody	51
7.2. Minimalizácia vzniku odpadov, ekologické nakladanie s odpadmi	51 -52
7.3. Ochrana racionálne využívanie pôd	52
7.4. Ochrana ovzdušia	52
7.5. Enviromentálna osвета, výchová a vzdelávanie	52
8. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO	53
8.1. Rozvoj vzdelávania	54
8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanov	54
9. VÝSTAVBA V OBCI	54 - 57
10. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE	57
11. RÁMEC OPATRENÍ VLÁDY	57
11.1. Oblasť legislatívy	57 - 58
11.2. Oblasť inštitucionálnej podpory	58
11.3. Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013	58 - 72
NÁRODNÝ STRATEGICKÝ REFERENČNÝ RÁMEC SLOVENSKEJ REPUBLIKY NA ROKY 2007 – 2013	72 - 82
NÁRODNÝ STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJA VIDIEKA SR Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky	82 - 88
ZÁVER	88 - 89

Úvod

Tvorba Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vychádza zo Zákona NR SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a je strednodobým programovým dokumentom, ktorý určuje hlavné smery rozvoja obce do roku 2015 - je východiskom pre rozvojové aktivity obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja poskytuje komplexný pohľad na súčasný stav hospodárskeho a sociálneho rozvoja a stanovuje strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti, v súlade s cieľmi Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2007 – 2013, Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja a Programom rozvoja vidieka SR 2007 – 2013.

Stratégia rozvoja obce je uvedená strategickou víziou, ktorá charakterizuje strednodobé rozvojové zámery obce. Strategické ciele vymedzujú priority obce na obdobie rokov 2009 až 2015, sú následne rozpracované do strategických oblastí a projektových zámerov.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja vypracoval Ing. Ondarišin Ján a kolektív v súčinnosti so starostom obce, obecným zastupiteľstvom a ďalšími partnerskými právnickými a fyzickými osobami (inštitúciami, úradmi, vrátane tretieho sektora).

Východiskové dokumenty a podklady pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja:

- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.
- Národný strategický referenčný rámec SR 2007 – 2013
- Program rozvoja vidieka 2007 – 2013

Štatistické informácie, správy, hodnotenia a stanoviská partnerských organizácií:

- Štatistický úrad SR
- Iné právnické a fyzické osoby
- Vlastné zdroje z prieskumu

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základný programový a výkonný dokument, spracovaný za účelom riešenia súčasných závažných ekonomických a sociálnych problémov za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu (ekonomického, prírodného i demografického).

Poslaním Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len Plán rozvoja) je navrhnuť systematickú a funkčnú trvalú rozvojovú stratégiu zameranú na realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obce pri využití vnútorných finančných zdrojov a štrukturálnych fondov EÚ. Má logickú štruktúru, keď na základe vykonanej analýzy formuluje ciele a stratégiu ďalšieho rozvoja obce.

Plán rozvoja obce pozostáva z nasledujúcich častí:

- sociálno-ekonomickej analýzy obce a identifikácie možností rozvoja formou súhrnnej analýzy,
- stratégiu rozvoja jej priorít a opatrení potrebných na ich naplnenie,
- finančného zabezpečenia,
- organizačného zabezpečenia realizácie Plánu rozvoja obce.

Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.

Prvá analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socioekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá hlavná časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný alebo rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného nepriaznivého až kritického stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehĺbovaniu jestvujúcich problémov. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sú zamerané na aktivizáciu vnútorných potenciálov v obci a na podporu ich dlhodobého rozvoja až do roku 2015.

Platný Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v programovacom období 2007 - 2013 bol prijatý uznesením 382/2008 zo dňa 19.2.2008. Výsledky sú spracované v rámci predkladanej I. aktualizácie Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja v programovacom období 2007 - 2013.

Vzhľadom na to, že v nadväznosti na Národný strategický referenčný rámec a operačné programy budú môcť zo štrukturálnych fondov čerpať prostriedky najmä obce, ktoré sú inovačnými, alebo kohéznymi pólmi rastu (pre ostatné obce je určený hlavne Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013, ktorý je podporovaný z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka), museli sme sa prispôbiť aktuálnej situácii.

Stratégia Národného strategického referenčného rámca na roky 2007 – 2013 je výsledkom tematickej a územnej koncentrácie príspevkov zo štrukturálnych fondov EÚ. Podľa tematickej koncentrácie budú finančné prostriedky smerované do zlepšenia infraštruktúry, regionálnej dostupnosti, vedomostnej ekonomiky a ľudských zdrojov. Podľa územnej koncentrácie budú prioritne smerované do inovačných a kohéznych pólov rastu, v špecifických prípadoch do území mimo pólov rastu.

Rozhodnutím ministra výstavby a regionálneho rozvoja č. 3/2007 bol stanovený Zoznam pólov rastu pre Národný strategický referenčný rámec na roky 2007 – 2013.

Základným podkladovým dokumentom pre spracovanie zoznamu bola Konceptia územného rozvoja SR 2001.

Obce boli zadelené do nasledovných 5 kategórií:

- inovačné póly rastu,
- kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólov rastu,
- kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólov rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólov rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území.

Obec Teplička bola zaradená medzi obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólov rastu.

Finančné zabezpečenie hovorí o zdrojoch financovania, ktoré sú zo zdrojov EÚ a vnútorné (štátne, vlastné a súkromné).

Z analýzy sociálno-ekonomickej situácie obce vplynuli nasledovné rozhodujúce silné stránky:

- výhodná geografická poloha obce v rámci regiónu Košice a Košického kraja,
- dobré prírodné podmienky regiónu,
- pôdny fond pre pestovanie klasických plodín a drevín, rozvoj poľnohospodárskej výroby,
- výhodná poloha obce v regionálnom záujme pre rozvoj cestovného ruchu, turistiky a agroturistiky,
- voľné plochy pre rozvoj drobného priemyslu a zavádzanie nových výrobných odborov, zóny oddychu, športového areálu, chatovej oblasti,
- účasť v Mikroregióne Miloj Spiš a účasť v Partnerstve Spiš,
- kultúrne dedičstvo,
- kladný prístup predstaviteľov samosprávy, štátnej správy, tretieho sektora k rozvojovým aktivitám v obci.

Určujúcimi slabými stránkami obce sú:

- nedostatočná mikroekonomická adaptácia obce na podmienky trhového hospodárstva,
- chýbajúca kanalizačná sieť a ČOV,
- nevyhovujúca technická infraštruktúra najmä dobudovanie komunikácií a chodníkov,
- nedostatočne využité dané prostredie pre cestovný ruch, turistiku, agroturistiku,
- nedostatok voľných finančných zdrojov pre rozvoj obce,
- stagnujúca úroveň kultúrneho kapitálu,
- nevyhovujúci stav informačnej infraštruktúry,
- slabnúci ľudský kapitál,
- záporné saldo migrácie.

V dôsledku závažných slabých stránok a nedostatočného akceleračného vplyvu silných stránok na sociálno-ekonomický rozvoj, obec nie je schopná vlastnými silami riešiť výrazné problémy a pre realizáciu hlavného cieľa i rozvojovej stratégie je potrebná pomoc štátu i EÚ.

Vychádzajúc zo záverov analýzy sociálno-ekonomickej situácie dlhodobým cieľom rozvoja obce je harmonický vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj územia, využitím hospodárskeho, demografického a prírodného potenciálu obce. Hlavným cieľom je zastaviť pokles hospodárskej a sociálnej úrovne obce a postupne zabezpečiť jej rast s cieľom dosiahnuť úroveň vyspelejších obcí Slovenska.

Plnením hlavného cieľa sa dosiahne rozvoj ekonomického potenciálu a ľudských zdrojov, ktoré sú podmienkou pre odstránenie existujúcich disparít. Realizáciou opatrení, ktoré sú rozpracované v strategickej časti materiálu, konkrétnych projektov, ako aj súvisiacich kľúčových aktivít sa zabezpečí najmä:

A: v oblasti ekonomického rastu

- zvýšenie ekonomickej výkonnosti obce,
- rozvoj malého a stredného podnikania,
- zvýšenie konkurencieschopnosti,
- zvyšovanie produktívneho potenciálu.

B: v oblasti zamestnanosti

- vytváraním efektívnych pracovných miest v súlade s požiadavkami trhu práce,
- podporovať tvorbu produktov cestovného ruchu jeho marketing,
- zlepšiť informovanosť návštevníkov,
- zvýšenie stupňa finalizácie produkcie.

C: v oblasti zlepšenia vybavenosti obce a životného prostredia

- vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry na úroveň porovnateľnú s priemerom v SR, výstavba dopravnej infraštruktúry,
- rozvoj sociálnej infraštruktúry a tretieho sektora v súlade s trendami EÚ,
- rozvoj podnikateľského prostredia a súvisiacej infraštruktúry,
- rozvoj cestovného ruchu,
- zabezpečovať udržateľnosť hodnotných území a ich rozširovanie v zmysle zákona 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny,
- vyriešenie súčasného stavu záplavových vôd z baní,
- využiť potenciál ekologicky čistého životného prostredia.

D: v oblasti rastu životnej úrovne

- zlepšenie dôchodkovej situácie občanov v obci,
- zlepšenie kvality života obyvateľov obce,
- rozvoj ľudských zdrojov,
- zabezpečenie dopravnej prístupnosti a obslužnosti územia,
- zlepšenie dostupnosti zdravotníckych a sociálnych služieb.

Pôvodný PHSR bol vypracovaný v roku 2003. Tento aktualizovaný plán bude prínosom pre rozvoj odborných kapacít v záujme efektívneho absorbovania domácich prostriedkov ako aj prostriedkov poskytnutých v rámci štrukturálnych fondov EÚ. Na Plán hospodárskeho rozvoja obce budú nadväzovať konkrétne projekty, ktorých realizáciou sa dosiahne naplnenie vytýčených cieľov.

1. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA A IDENTIFIKÁCIA MOŽNOSTI JEJ ROZVOJA

1.1. Popis obce a základné geografické údaje:

Obec: Teplička			
Kód ZUJ	543667	IČO: 00329690	Rozloha ZUJ 774 v ha
Kraj	Košický		Nadmorská výška 540 m n. m.
Okres	Spišská Nová Ves		

Názov obce: Teplička
 Okres: Spišská Nová Ves
 Kraj: Košický
 Výmera k. ú.: 774 ha
 Počet obyvateľov: 1 151

Súpis dokumentácií a iných podkladov poskytnutých a získaných v prípravných prácach

- Konceptia územného rozvoja Slovenska
- Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK
- ÚPN VÚC Košického kraja
- Stratégia trvalo udržateľného rozvoja
- Štatistické údaje obcí Košického kraja
- Územné členenie VÚC Košice cestná sieť
- Rámec opatrení vlády
- Správa o stave pripravenosti Slovenskej republiky
- Program rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 – 2013

Vymedzenie riešeného územia

Obec sa nachádza v južnej časti Hornádskej kotliny a na severovýchodnom úpätí Havraních vrchov. Hranice katastrálneho územia obce Teplička susedia na severe s katastrálnym územím mesta Spišská Nová Ves, kde prirodzenou hranicou je rieka Hornád, ďalej s katastrálnym územím obce Markušovce, na východe územie obce Markušovce a to po západnom okraji kopca Pučiska dolinou Korytňa smerom na Bint, zarezávajúc sa ostrouhlým trojuholníkom do katastrálneho územia obce Závadka, ďalej na juh dotýkajúc sa banskej osady Bint až k najjužnejšiemu záhybu banskej železnice Roztoky, odkiaľ severozápadným smerom na vrch Altenberg (875) tvorí hranicu údolie medzi Altenbergom a Hliniskom (983), spojivkou kót Altenberg (875) - Luxland (798) - Schwarzberg (702) západnou hranicou medzi katastrálnym územím Tepličky a Spišskej Novej Vsi, ktorá končí dolným tokom potoka Brusník (Eschseifen) úpätí Ježovej hory severovýchodným smerom až po ústie Brusníka do Hornádu.

Obec Teplička leží juhovýchodne od Spišskej Novej Vsi vzdialená 5,4 km na východnom úpätí Ježovej hory v nadmorskej výške 555 m n.m. Povrch chatára je hornatý. Sú to posledné výbežky tzv. Spišsko - gemerských vrchov, ktoré tvoria nepretržitú reťaz veľkého komplexu Slovenského Rudohoria. K Tepličke patria aj osady Potok a Safárka. Celá rozloha katastrálneho územia je 774 ha.

K charakteristike obce prispieva jej malebná poloha, krásny výhľad na Tatry, Levočské vrchy, Branisko, Spiško - gemerské vrchy, Spišský hrad, Baziliku na Levočskej hore, na celú Novoveskú kotlinu, okresné mestá Spišská Nová Ves a Levoča a na ďalších 14 obcí. Chatová osada Teplička sa nachádza juhozápadne od obce Teplička. Leží v doline potoka odbočujúcej z hlavnej doliny Tepličského Brusníka smerom na východ a oblúkom sa stáčajúcej na juh. Nachádza sa v nadmorskej výške 480 – 640 m n.m. medzi vrchom Ježova hora s výškou 664 m n.m. na severe a vrchom Čierna hora s výškou 703 m n.m. na juhu.

Sú tu časti obce - Obraz, Riveň, Koryteň, Štehn, Zaploty, Vyšny koniec, Nižny koniec, Za slivku. Chatová osada je prístupná zo štátnej cesty Spišská Nová Ves – Teplička, s odbočením v miestnej časti Pod Tepličkou, na lesnú asfaltovú cestu vedenú údolím Tepličského Brusníka v smere na Novú Štôľňu. Ďalšou prístupovou cestou do chatovej osady je udržiavaná poľná cesta z obce Teplička, ktorá prechádza chatovou osadou a napája sa na spomínanú lesnú asfaltovú cestu zo smeru Pod Tepličkou. Prístup k jednotlivým chatám a k iným objektom je umožnený po účelových prístupových komunikáciách.

Riešená zóna sa prezentuje rekreačným charakterom s nosnou funkciou

obytnou. V zásadách urbanistickej koncepcie sa hovorí:

1. sídlo považovať za súčasť štruktúry HSA Spišská Nová Ves,
2. pri ďalšom rozvoji považovať za hlavné kritéria rekreačnú a obytnú funkciu, nové objekty realizovať formou sústredených IBV v súlade s urbanistickým návrhom,
3. občiansku vybavenosť doplniť o zariadenia podľa návrhu,
4. rekreačné zariadenia v sídle umiestňovať a povoľovať reprofiliáciu obytných objektov pre individuálnu chalupársku rekreáciu, umožniť ju formou ubytovania v súkromí,
5. rozvoj poľnohospodárskej výroby usmerniť z hľadiska určujúcej funkcie sídla,
6. rozvoj cestovného ruchu, agroturistiky a vidieckeho turizmu,
7. podpora a rozvoj malého a stredného podnikania.

História sídla:

Prvá písomná zmienka o obci Teplička je z roku 1328. Podľa historických listín sa predpokladá založenie obce okolo roku 1270. Zakladateľom obce bol gróf Batys Mariássy, potomok najmohutnejších veľmožov, maďarských kopijníkov, ktorý so svojím bratom Mikulášom dovedli v roku 1270 z Nového Targu Rusínov a nimi založili osady lokalizované po južnej strane rieky Hornád a to Tepličku, Zavadku a Poráč. Obec až do novoveku bola poddanskou roľníckou dedinou. Z historických prameňov vyplývajú tieto názvy obce: 1328 Toplica, 1345 Thoplicza, que al. N. villa Botiz appellatur. 1474 Toeplicza, 1773 Tepliczka, 1808 Teplička Maďarský názov Tepliczka, Hrnádtapolca.

Z kultúrohistorických pamiatok dominantu tvorí rímsko-katolícky kostol Narodenia Panny Márie, pôvodne gotický jednolodový, z roku 1345, roku 1775 zbarokizovaný a roku 1906 rozšírený o dve bočné lode. Presbytérium s rovným uzáverom je zaklenuté krížovou rebrovou klenbou, v 18. stororočí loď zaklenuli pruskými klenbami. Na klenbách sú nástenné maľby z roku 1906. Predstavaná veža má gotické združené okná s trojlístovou kružbou. Hlavný portál je lomený gotický s profilovaným ostením. Ranogotický južný portál bol pri rozširovaní kostola roku 1906 premiestnený na západnú stranu novej bočnej lode (južnej) a prerobený novorománskou polkruhovou archivoltou. Zvyšky z pôvodných hlavíc tohto portálu ležia na nádvorí kostola. Kostol je ohradený múrom. Zvony gotické z roku 1482 a z roku 1492.

Z novodobých stavebných dominant nachádzajúcich sa v katastri obce je potrebné uviesť 30 m výškovú stavbu "Televízny prevádzkač STV I Teplička" postavený v roku 1995 a uvedený do prevádzky v tom istom roku. Je realizovaný na kóte 625 m n. m. na kopci Ježová hora. Ďalšou dominantou obce je stavba Domu smútku postavené na miestnom cintoríne pri vstupe do obce.

1.2. Obyvateľstvo – miera ekonomickej aktivity

Demografická krivka v obci má stagnujúci charakter.

V obci je rozvoj bytového fondu, malého a stredného podnikania, aktivity v oblasti cestovného ruchu nie sú doposiaľ adekvátnym prínosom rozvoja.

Rozhodujúcim faktorom ekonomickej prosperity územia s ohľadom na prírodne atraktivity bude rozvoj cestovného ruchu, malého stredného podnikania, rozvoj služieb. Tieto aktivity sú podmienené vybudovaním, resp. dobudovaním technickej infraštruktúry a masívnej podpore vidieckej rekreácie a turizmu.

Vývoj počtu obyvateľov

Podľa vývoja vekovej štruktúry predproduktívne, produktívne, poproduktívne obyvateľstvo možno konštatovať, že v obci dochádza k postupnému znižovaniu podielu mladej populácie a naopak zvýšeniu podielu produktívnych vekových skupín. Toto zhoršenie vekovej štruktúry môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie a jej starnutie.

Vzhľadom na funkciu sídla v oblasti turizmu a rekreácie má veľký význam počet dočasne prítomného obyvateľstva, ktoré má nároky na dopravu i služby občianskej vybavenosti.

Priemerná hustota obyvateľstva je v priemere na Slovensku 109 obyvateľov/km². Vidieckosť územia na úrovni NUTS II, kde vo vidieckych obciach žije 15 – 50 % obyvateľov, na východnom Slovensku je to 41,1 %. V Košickom kraji je to 39,3 % obyvateľstva.

Prirodzený úbytok obyvateľstva na Slovensku je predovšetkým dôsledkom poklesu pôrodnosti. Z hľadiska celkovej štruktúry obyvateľstva pokračuje teda proces starnutia, znížením podielu detskej populácie 0 – 14 ročných a zvýšením podielu poproduktívnej populácie 65 a viac ročných. V obci je zastúpenie rómskej komunity.

Demografia (31.12.2007)

Počet obyvateľov k 31.12. spolu	1138	Počet živonarodených spolu	14
muži	555	muži	5
ženy	583	ženy	9
Predproduktívny vek (0-14) spolu	227	Počet zomretých spolu	10
Produktívny vek (15-54) ženy	351	muži	5
Produktívny vek (15-59) muži	384	ženy	5
Poproduktívny vek (55+Ž, 60+M) spolu	176	Celkový prírastok (úbytok) obyv. spolu	-2
Počet sobášov	6	muži	-5
Počet rozvodov	2	ženy	3

© Štatistický úrad Slovenskej republiky

K 01.01.2009 mala obec 1 151 obyvateľov, z toho 591 žien a 560 mužov.

Prirodzená reprodukcia- prirodzený pohyb

Prirodzený pohyb obyvateľstva je vyjadrením prirodzenej reprodukcie, je dôležitou kategóriou z hľadiska sledovania demografických kritérií a tvorí základný podklad pre spracovanie prognózy vývoja. Prirodzený pohyb vplýva na zmenu počtu, vekovej a pohlavnej štruktúry obyvateľov obce. V prirodzenej reprodukcii sa sleduje pôrodnosť, úmrtnosť, prirodzený prírastok, sobášnosť a rozvodovosť.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ekonomická aktivita patrí medzi základnú sociálno-ekonomickú klasifikáciu triedenia obyvateľstva. Obyvateľstvo sa triedi na ekonomicky aktívne a neaktívne.

Ekonomicky aktívne je obyvateľstvo, ktoré sa aktívnym spôsobom podieľa na hospodárskom živote. Obyvateľstvo zaoberajúce sa živnostenskou činnosťou sa považuje za ekonomicky aktívne.

Ekonomicky neaktívne je obyvateľstvo nezávislé, s vlastným zdrojom obživy a závislé, bez vlastného zdroja obživy, napr. ženy na materskej dovolenke, ženy v domácnosti, invalidi a pod.

Obyvateľstvo v obci je považované za ekonomicky aktívne. Celková vysoká ekonomická aktivita obyvateľstva súvisí s jeho vekovou štruktúrou, pre ktorú je charakteristické vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva.

Pohyb za prácou

V súvislosti s rozvojom hospodárstva SR v budúcnosti možno očakávať migráciu obyvateľstva z vidieka do miest. Slovenská republika je v súčasnosti druhou krajinou EÚ s najnižšou mierou urbanizácie. S ekonomickou aktivitou obyvateľstva úzko súvisí pohyb za prácou. Pohyb za prácou mimo obec, trvalého bydliska je jedným z faktorov vyrovnávajúcich zdroje a potreby pracovných síl a je podmienený prioritne, rozsahom a štruktúrou poskytovaných v mieste bydliska. Intenzívny pohyb za prácou, ktorý sa prejavuje vo veľkom rozsahu dochádzky a odchádzky za zamestnaním poukazuje na úzke pracovné väzby medzi sídelným útvarom a centrom okresného mesta Spišská Nová Ves.

1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva:

Z analýz vývoja počtu obyvateľov SR je úplne jasné, že dochádza k zvyšovaniu priemerného veku a následne aj k zvyšovaniu indexu starnutia. Za následok pribúdania počtu dôchodcov z 11,6 % na 20 %, ako aj úbytok produktívneho a predproduktívneho obyvateľstva zo 17,1 % na 13 %.

V súvislosti s uvedenými súčasnými tendenciami vývoja obyvateľov u nás, jeho starnutia. Je možné predpokladať tento vývoj i po roku 2015 s urýchlením postupu starnutia na nadväzným negatívnym dosahom na verejný rozpočet. Uvedené zmeny vo vekovom zložení vidieckeho obyvateľstva sa odrážajú aj v ekonomickom zaťažení jeho obyvateľstva v poproduktívnom veku.

1.4. Evidovaní nezamestnaní:

Rast zamestnanosti ovplyvnil aj nezamestnanosť. V dôsledku nerovnomerného rozvoja potenciálu jednotlivých regiónov existujú značné regionálne rozdiely. Nezamestnanosť je spôsobená poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest. Medziročne sa počet evidovaných nezamestnaných zvyšuje. Väčšina nezamestnaných je z obyvateľstva, ktoré nemá kvalifikačné vzdelanie.

1.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov:

Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry je predpokladom vyššej kvality vzdelávania a vyššej miery vzdelanosti obyvateľstva na danom území. Vzdelanejšie obyvateľstvo významnejšie prispieva k ekonomickému rastu a k rastu životnej úrovne. Vzdelanostnú úroveň a schopnosť uplatnenia na trhu práce je možné ovplyvniť cielenými rekvalifikačnými programami.

Využitím prostriedkov z fondov dôjde k zlepšeniu situácie všetkých nezamestnaných obyvateľov obce.

Európsky sociálny fond (ESF) - je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov Spoločenstva. Fond bol založený Zmluvou z Ríma (25. 3. 1957) a je najstarším štrukturálnym fondom EÚ.

Pomoc z ESF je nasmerovaná na:

- zaradenie nezamestnaných a znevýhodnených sociálnych skupín do pracovného života;
- boj proti dlhodobej nezamestnanosti;

- uľahčenie integrácie mladých ľudí do pracovného procesu;
- adaptáciu pracujúcich na procesy modernizácie v priemysle;
- vyrovnanie príležitostí pre ženy a mužov;
- integráciu postihnutých osôb do pracovného života.

ESF prispieva k prioritám Spoločenstva, pokiaľ ide o posilňovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti prostredníctvom zlepšovania možnosti zamestnania sa a pracovných príležitostí, o podporu vysokej úrovne zamestnanosti a zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest. Robí tak prostredníctvom podpory politik členských štátov, ktoré sú zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a kvality a produktivity práce, na podporu sociálnej inklúzie vrátane prístupu znevýhodnených osôb k zamestnaniu a na zníženie národných, regionálnych a miestnych rozdielov v zamestnanosti.

Pri plnení uvedených úloh ESF podporuje priority Spoločenstva, pokiaľ ide o potrebu posilnenia sociálnej súdržnosti, zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti a podporovania hospodárskeho rastu a trvalo udržateľného rozvoja. ESF pritom zohľadní príslušné priority a ciele Spoločenstva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, zvyšovania účasti ekonomicky neaktívnych osôb na trhu práce, boja proti sociálnemu vylúčeniu, najmä vylúčeniu znevýhodnených skupín, akými sú osoby so zdravotným postihnutím, a podpory rovnosti medzi ženami a mužmi a nediskriminácie.

Päť oblastí politik ESF:

- rozvoj a presadzovanie aktívnej politiky trhu práce,
- podpora rovnakých príležitostí pre všetkých v prístupe na trh práce, s osobitným dôrazom na tých, ktorým hrozí vylúčenie zo spoločnosti,
- presadzovanie a zlepšovanie odbornej prípravy, vzdelávania a poradenstva ako súčasť politiky celoživotného vzdelávania,
- podpora kvalifikovanej, vzdelanej a prispôsobivej pracovnej sily, inovácie a flexibilnej organizácie práce, rozvoj podnikavosti a podmienok umožňujúcich vytváranie pracovných miest a podpora znalostí a rozvoj ľudského potenciálu vo výskume, vede a technike;
- osobitné opatrenia na zlepšenie prístupu žien na trh práce a ich účasti na ňom, vrátane ich rozvoja ich pracovnej kariéry, prístupu k novým pracovným príležitostiam a zakladania podnikov a na zníženie vertikálnej a horizontálnej segregácie na základe pohlavia na trhu práce.

ESF predstavuje spôsob vytvárania väčšieho množstva a lepších pracovných miest. Európsky sociálny fond (ESF) je jedným zo štrukturálnych fondov EÚ založený s cieľom znižovať rozdiely v oblasti prosperity a životnej úrovne v medzi členskými štátmi a regiónmi EÚ a tak podporovať hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Cieľom ESF je podpora zamestnanosti v EÚ. Napomáha pripravenosti zamestnancom a firmám v rámci členských štátov EÚ čeliť novým, globálnym výzvam.

- Financovanie je rozdeľované medzi členské štáty a regióny, a to hlavne medzi tie, ktorých hospodársky vývoj postupuje pomalšie.
- Je kľúčovým prvkom stratégie EÚ týkajúcej sa rastu a zamestnanosti pri zameranej na skvalitnenie života občanov EÚ poskytnutím lepších kvalifikácií a lepších vyhliadok na zamestnanie.
- Kvôli dosiahnutiu cieľov bude v rokoch 2007 - 2013 medzi členské štáty a regióny EÚ rozdelených asi 75 miliárd €.

Stratégia zamestnanosti je hlavnou stratégiou EÚ s cieľom zabezpečiť prosperitu a blahobyt Európy a Európanov. V tomto kontexte Európska stratégia zamestnanosti

spája 27 členských štátov, a to s cieľom spolupráce na zvyšovaní schopnosti Európy vytvárať viac lepších pracovných miest a zabezpečiť pre ľudí kvalifikáciu pre uplatnenie v rámci týchto miest. Riadi ESF, ktorý na dosiahnutie týchto cieľov vynakladá európske finančné prostriedky.

ESF v rámci spolupráce

O stratégii a rozpočte ESF vyjednávajú a rozhodujú členské štáty EÚ, Európsky parlament a Komisia. Na základe toho členské štáty spolu s Európskou komisiou navrhujú sedemročné operačné programy.

Tieto operačné programy sú následne implementované prostredníctvom veľkého množstva ako verejných, tak aj súkromných organizácií. Medzi tieto organizácie patria národné, regionálne a miestne inštitúcie, vzdelávacia a školiace inštitúcie, mimovládne organizácie (NGO) a dobrovoľnícke organizácie, ako aj sociálni partneri, akými sú napríklad odborové združenia a pracovné rady, priemyselné a profesijné asociácie a individuálne spoločnosti.

Národný projekt:

1.6. Zdravotné a sociálne služby:

V prípade potreby odbornej starostlivosti o starších občanov využívame opatrovateľskú službu, ktorej činnosť je zastrešená Spoločnou úradovňou. V riešenom území sa nenachádza žiadne zariadenie lekárskej starostlivosti, obyvatelia využívajú lekársku starostlivosť v okresnom meste.

1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba:

Domy, byty a ukazovatele bývania v obci Teplička v roku 2009

Počet	Rodinné domy	Bytové domy	Ostatné budovy	Domový fond spolu
Domov spolu	284		1	285
Trvale obývaných domov	254		0	254
v %	100		0	100
v tom vlastníctvo:				
štátu	0		1	1
bytového družstva	-	-	-	-
obce	0		0	0
fyzickej osoby	254		0	254
právnickej osoby	1		0	1
ostatných	0		0	0
<i>s 1-2 nadzemnými podlažiami a nezistené</i>	284		1	285
<i>s 3-4 nadzemnými podlažiami</i>	0		0	7
<i>s 5+ nadzemnými podlažiami</i>	-		-	-
Ubytovacích zariadení bez bytu	0		1	1
Neobývaných domov	30		0	30
z toho: určených na rekreáciu	3		0	3
Priemerný vek domu	39		39	39
Bytov spolu	0		0	0
v tom: trvale obývané	0		0	0
v %	0		0	0
z toho družstevné	-		-	-
byty vo vlastníctve občana v bytovom dome	0		0	0

neobývané	0		0	0
neobývané z dôvodu zmeny užívateľa	0		0	0
neobývané, určené na rekreáciu	0		0	0
neobývané, uvoľnené na prestavbu	0		0	0
neobývané, nespôsobilé na bývanie	0		0	0
neobývané po kolaudácii	0		0	0
neobývané v pozostalostnom alebo súdnom konaní	0		0	0
neobývané z iných dôvodov	0		0	0
nezistené	0		0	0

Urbanistická kompozícia je proces, v ktorom sú všetky hmotné i nehmotné zložky sídelného útvaru, súčasne s riešením funkčno-prevádzkových a organizačných predpokladov, integrované v jednotiacom estetickom poriadku. Najvýznamnejšiu úlohu hrá pri tom estetický aspekt, ktorý nemožno nahradzovať racionálnym riešením funkčných, prevádzkových, komunikačných a iných vzťahov.

Prestavbu a výstavbu v okolí jadra riešiť tak, aby sa nenarušila kultúrno-historická, a urbanistická kvalita jadra a jeho urbanistický pôdorys.

Tak vzniknú možnosti rozšírenia kapacít na obchodno-obslužné činnosti v súkromnom sektore.

Jadro si v rámci riešenia vyžaduje zvýšenú pozornosť k urbanistickým hodnotám a bude nutné zabezpečiť jeho modernizáciu (obecny úrad, kostol, Dom smútku,...).

Okrem toho bude potrebné:

- dodržať priestorové usporiadanie sídla, ktoré vychádza z rozloženia hmôt v pôdoryse, z výškového usporiadania a spojenia s celým okolím,
- do jadra situovať funkčne aktivity nevyvolávajúce nároky na veľkoplošné asanácie, ktoré možno situovať v existujúcich plošných a priestorových podmienkach s cieľom morálnej a fyzickej rekonštrukcie jadra,
- nelocalizovať tu zariadenia, ktorých plošné a objemové nároky presahujú merítko a štruktúru zástavby jadra,
- lokalizovať tu objekty s plochými a šikmými strechami s tvrdou pálenou krytinou, ktoré sú výrazným dotvárajúcim prvkom jadra,
- novú zástavbu prispôbiť výškovej hladine okolitých objektov ako aj merítku a tvarosloviu okolitej zástavby,
- riešiť prieluky, ktoré je možné využiť na výstavbu,
- zmodernizovať znehodnotený a nevyužívaný bytový fond,
- v súvislosti s týmto riešením navrhujeme postupovať s konkrétnym stavebno-technickým zameraním a vyhodnotením jestvujúcich funkcií objektov a na tomto podklade navrhnuť možný spôsob prestavby a dostavby,
- lokalizáciu prevažnej časti občianskej vybavenosti umiestňovať na hlavnej kompozičnej osi, a to v pôvodnej trase, aby sa posilnil jej kultúrno-spoločenský charakter,
- na hlavnú kompozičnú os umiestňovať zariadenia obchodu a služieb, prípadne administratívy tak, aby bola atraktívna aj pre pasantov.

V rámci urbanisticko-výtvarných pomerov je potrebné rešpektovať štruktúru pôvodne zastavaných častí sídla a hlavne v ich centrálnych polohách im ponechať výraz pôvodnej zástavby, prípadne nenásilnou dostavbou a modernizáciou starších objektov docieľiť kvalitu, ktorá by s ňou korešpondovala. Pri novej výstavbe a modernizácii treba rešpektovať v týchto lokalitách architektonický tvar domu typický pre toto prostredie.

Vzhľadom na súčasnú hladinu a charakter zástavby navrhujeme podmienky realizácie novej zástavby :

- v architektúre sa musí rešpektovať hmotné usporiadanie, kompozícia a mierka s okolitou súčasnou zástavbou,
- objekty pre novú individuálnu bytovú výstavbu budú 1 - 2 podlažné so šikmou strechou a podkrovím, ktorých horizont by nemal prevyšovať súčasnú hladinu striech okolitej zástavby.

V najbližšom návrhovom období bude potrebné zamerať sa na riešenie týchto problémov:

- znížiť obsah odpadu bytového fondu, neuvažovať s celoplošnými asanáciami,
 - zvýšiť rozsah modernizácie, opráv a údržby jestvujúceho bytového fondu,
 - využívať rôzne netradičné formy získavania bytov, ako prístavby, nadstavby, podkrovné byty a pod.,
 - vytypovať vhodné lokality pre novú bytovú výstavbu,
 - humanizácia obytného prostredia,
 - zabezpečiť širšiu škálu druhov a foriem bývania vzhľadom na diferenciáciu potrieb a možnosti rôznych sociálnych skupín obyvateľstva.
- Modernizácia bytového fondu, ako i nová výstavba podporia tendencie smerujúce k stabilizácii súčasnej štruktúry.

OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

Školstvo:

V riešenom území sa nachádza ZŠ a MŠ.

Zdravotníctvo:

Zdravotnícke zariadenie sa v riešenom území nachádza.

Sociálna starostlivosť:

V súčasnosti v riešenom území nie je sociálne zariadenie.

Kultúra:

V obci sa nachádza obecný úrad, knižnica, Folklórny súbor Tepličan.

Telesná výchova a šport:

- futbalové ihrisko, detské ihrisko, letné kino.

Správa:

- Obecný úrad, pošta.

Špecifická vybavenosť:

- Skanzém, hasičská zbrojnica, Dom smútku, cintorín.

1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov:

Komerčnú vybavenosť reprezentujú zariadenia, ktorých kapacitný rozsah a druhovú štruktúru reguluje trh na základe dopytu a ponuky.

Do komerčnej vybavenosti patrí sféra obchodu verejného stravovania, ubytovania a služieb. V tejto oblasti občianskej vybavenosti sa ako prvá začala transformácia ekonomiky na trhové hospodárstvo.

Cieľom procesu bolo podporiť rozvoj malého a stredného podnikania a vytvoriť predpoklady pre rozvoj pestrej ponuky v oblasti služieb a tým vytvoriť nové pracovné príležitosti. V obci je zastúpenie živnostníkov a malými spoločnosťami.

Ubytovacie zariadenie v chatovej oblasti

Teplička - Slovenský raj - Slovensko - B & K Tour.

Max 5+4 os. (Kód objektu: 5167)

★★★★ | Kúpanie 7000 m |

Príjemná chata s veľkou terasou v chatovej osade pri lese. Hostom je k dispozícii altánok s grilom, parkovanie na pozemku.

Teplička - Slovenský raj - Slovensko - B & K Tour

Max 8+1 os. (Kód objektu: 5168)

★★★★ | Kúpanie 6000 m |

Priestranná a vhodne riešená chata leží v chatovej osade Teplička. Je ideálnym východným bodom pre poznávanie národného parku Slovenský raj. V okolí je viacero termálnych kúpalísk a aquapark v Poprade 20 km.

Teplička - Slovenský raj - Slovensko - B & K Tour

Max 7+1 os. (Kód objektu: 5169)

★★★★ | Kúpanie 5000 m | | BTV+SAT |

Pekná a udržiavaná chata sa nachádza v tichom prostredí Slovenského raja. Oblasť je vhodná pre milovníkov turistiky, cykloturistiky a horolezectva. Pred chatou na priestrannom pozemku je ohnisko, hojdačka a drevený záhradný nábytok. Spálne na prvom poschodí sú priechodné.

Zamestnanosť

Hospodársky rast Slovenska meraný tempom rastu HDP prevyšuje priemer krajín EÚ 15. Z analýz vyplýva, že je to dôsledok orientácie ekonomiky na komodity s nízkou pridanou hodnotou najmä v priemysle, kde ešte stále pretrváva vysoká náročnosť na surovinové a energetické zdroje.

Napriek nižšej konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky predsa len postupne dochádza k pozitívnym zmenám, a tak sa približujeme k štruktúre ekonomík vyspelých krajín Európy. Klesá podiel poľnohospodárstva, stabilizuje sa podiel stavebníctva a priemyslu a stúpa podiel služieb na tvorbe HDP.

Z hľadiska ponuky pracovnej príležitosti a zamestnanosti riešenom území je nedostatok pracovných príležitosti. Ostatné podnikateľské subjekty v riešenom území z hľadiska počtu svojich trvalých zamestnancov majú na celkový ekonomický a sociálny vývoj v lokálnych podmienkach iba doplnkový význam a značne obmedzený vplyv. Tento stav je spôsobený predovšetkým celkovo slabým ekonomickým rozvojom, nízkou kúpyschopnosťou obyvateľstva a nedostatkom kvalitných podnikateľských zámerov.

Z vyššie uvedených údajov vyplýva predovšetkým tá skutočnosť, že značná časť pracovných príležitosti je sústredená do maloobchodnej a pohostinskej činnosti, to znamená do hospodárskych činností, ktorých ekonomická výnosnosť je bezprostredne závislá od príjmových možností miestnych obyvateľov.

1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka:

Pôda je jednou z najdôležitejších zložiek prírody a krajiny a je základom poľnohospodárskej a lesnej produkcie. Je odrazom fyzickogeografických pomerov územia a podlieha neustálym vývojovým zmenám, ktoré sú vyvolané rozličnými vnútornými a vonkajšími činiteľmi. Pôda plní významnú enviromentálnu funkciu ako zložka krajiny z regulačným detoxikačným a hycienickým čistiacim významom, čím ochraňuje iné zložky životného prostredia.

Z celkovej výmery 2 441 tis. ha je na území Slovenska 56 % pôd s dobrou kvalitou, s horšou kvalitou je 36 % a 8 % pôd je nevhodných pre poľnohospodárske využitie.

Ochrana biologickej diverzie a obnoviteľných zdrojov má kľúčové miesto v slovenskej enviromentálnej politike. Slovensko je zmluvnou stranou Dohovoru o biologickej diverzite od roku 1994. Ochranu ekosystémov, voľne žijúcich druhov živočíchov a voľne rastúcich druhov rastlín a genetickej diverzie upravuje zákon

č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Zákon definuje kategórie chránených území (CHÚ) pre zabezpečenie ochrany biotopov a druhov národného a európskeho významu.

Z celkovej výmery 1 132 160 ha (23,14 % územia SR) osobitne chránených území predstavujú lesy viac ako 80 % z čoho vyplýva dôležitosť lesných ekosystémov v týchto územiach. Poľnohospodársky využívané plochy zaberajú asi 35 000 ha z chránených území. Spôsob hospodárenia (obmedzujúce podmienky) v týchto oblastiach je stanovený zákonom 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

K hlavným faktorom ovplyvňujúcim ďalšie smerovanie ochrany prírody patrí tiež realizácia princípov sústavy NATURA 2000 v záujme vytvorenia európskej ekologickej siete osobitne chránených území. Národný zoznam navrhovaných ÚEV (schválených vládou SR uznesením č. 239/2004 zo dňa 17. marca 2004) obsahuje 382 území s výmerou 574 745 ha, čo predstavuje 11,76 % z výmery SR. Zoznam lokalít ÚEV podlieha schválenie EK a ich následnému vyhlásenie MŽP SR.

Kvalitatívne i kvantitatívne je ochrana poľnohospodárskej pôdy legislatívne zakotvená v zákone č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy. V intenciách Európskej pôdnej politiky a Svetovej pôdnej politiky boli v roku 2002 vládou SR prijaté Zásady štátnej pôdnej politiky.

Vzhľadom k prírodným klimatickým podmienkam a reliéfu územia má obec rôznorodé podmienky pre rozvoj poľnohospodárskej výroby. Obec je položená v podhorskej oblasti. Celková katastrálna výmera obce je 774 ha, z toho orná pôda 279 ha a pasienky a lesná pôda 370 ha.

Erózia pôdy

Najzávažnejším problémom degenerácie poľnohospodárskej pôdy v SR je pôdna erózia. Potencionálne ohrozená poľnohospodárska pôda procesmi vodnej erózie predstavuje 43,3 %. Potenciál veternej erózie pôdy v SR je relatívne nízky, extrémne ohrozených je iba 1,3 %, vysoká intenzita erózie prebieha na 1,9 %, strednou intenzitou je ohrozovaných 3,0 % výmery.

Pôdy flyšového pásma sú náchylné na vodnú eróziu. Ohrozenie pôd vodnou eróziou sa zvyšuje pozemkovými úpravami, najmä pri zväčšovaní výmeru honov. Tým na niektorých miestach dochádza k odstráneniu pôdoochranej krajiny a ekologickej zelene. Najviac sú postihnuté orné pôdy na svahoch, ktoré nemožno súčasťou mechanizáciou obrábať po vrstevnici. Výmoľová erózia poškodzuje nespevnené a nedostatočne udržiavané poľné cesty, ktorých pôdu vymýva až po podložie. Erózia veľmi rýchlo znehodnocuje i pozemky na miestach zosúva pôdy, na ktoré je flyšové územie bohaté, náchylnosť pôd na eróziu je mierne až stredne mierna.

Zosuvy podporuje i nesprávna rekultivácia pozemkov, pri ktorej sa odstraňuje pôdoochranná zeleň. Splavovaním pôdnych častíc sa znižuje produkcia, zanášajú sa komunikácie a splavovaním priemyselných hnojív je ohrozený život vodných biocenóz.

Hydrologické a hydrogeologické pomery

Súčasný hydrologický režim sa výrazne odlišuje od pôvodného režimu. Výsledky analýz jasne poukazujú na výrazne zmenené podmienky vodohospodárskeho potenciálu riešeného územia, čím sa znížila aj jeho hydromorfnosť a vododržnosť. Riešené územie je odvodňované do potoka Brusníka a do rieky Hornád.

Celková dĺžka vodných tokov v Slovenskej republike dosahuje 49 774,8 km. Upravené brehy vodných tokov dosahujú dĺžku 7 898 km. V dĺžke 2 769 km majú

vybudované ochranné hrádze pred povodňami, ktorými sa vo výmere 3 984 km² zabezpečuje plocha pred storočnými vodami.

Zdroje podzemných vôd sú rozložené nerovnomerne v závislosti od geologických pomerov. Prírodné zásoby podzemných vôd predstavujú v SR 146,7 m³/s, z ktorých je 51,7 % využiteľných. Vplyvom rozkolísaných zrážkových pomerov dochádza k redukcii zásob podzemných vôd.

Vláda SR uznesením č. 46/2004 prijala Stratégiu pre implementáciu rámcovej smernice o vodách v SR. V rámci tejto stratégie schválila časový harmonogram plnenia jednotlivých úloh. Vypracovanie plánov manažmentu oblastí povodní bolo stanovené do 22.12.2009. Nadväzne na schválené plány manažmentu oblastí povodní budú spracované relevantné postupy s realizáciou od roku 2010.

Staré bane na Spiši ohrozujú životy a majetok obyvateľov spišských obcí. Z už uzatvorenej bane Nová štôlna sa vyvalila voda, ktorá zdvihla hladinu miestneho potoka v obci Teplička. Hladina potoka sa dvihla až o 150 cm a zaplavila záhrady. Za normálnych okolností hladina potoka neprevyšuje 40 cm.

"Rudné bane dostali príkaz opraviť porušenú časť výstuže a musia urobiť ďalšie opatrenia, ktoré znížia prietok vody, a to zmenšením otvoru, cez ktorý preteká voda," uviedol predseda Obvodného banského úradu v Spišskej Novej Vsi Antonin Baffi. Tieto opatrenia by mali zabezpečiť, aby voda zo starých štôlní plynule odtekala do miestneho potoka. Podľa starostu obce Teplička Ladislava Koňaka situáciu by pomohla vyriešiť aj suchá nádrž pod obcou, ktorá by v prípade takejto udalosti dokázala stlmiť prívalové vody. V nedeľu voda zaplavila záhrady približne ôsmich rodinných domov. Niekde sa dostala voda aj do pivníc. Na mieste zasahovali spišskonovoveskí hasiči. V tomto roku je to už tretí podobný prípad. V lete tohto roku však bola situácia oveľa pokojnejšia. Vážnejšie problémy narobila voda z bane v septembri, kedy rovnako ako v nedeľu zaplavila záhrady rodinných domov na dolnom konci obce. Starosta sa obáva, že podobné udalosti sa môžu zopakovať. **"Nik nevie, čo sa pod zemou deje,"** uviedol Koňak. Nová štôlna je najnižšie položená baňa. Všetky banské práce sa v minulosti vykonávali nad Novou štôľňou. Pracovníci banského úradu našli pri obhliadke terénu približne 200 metrov od ústia banského diela novovytvorený kráter s priemerom asi 15 metrov. Podľa Baffiho práve zosunutý materiál z tohto krátera pravdepodobne spôsobuje zasypávanie banského diela, čo ma za následok neodtekanie a hromadenie vody v bani. Rudné bane by mali v najbližších dňoch posilniť železobetónovú výstuž starej bane, keďže silný prúd vody pravdepodobne narušil časť výstuže. Samotný portál Novej štôlne, ktorý Rudné bane postavili po vytečení vody z banského diela v septembri, nával vody vydržal. Banský úrad však nariadil zmenšenie otvoru, ktorým z portálu vyteká voda.

Poľnohospodárstvo:

Zamestnanosť v SR za 2. polrok roku 2005 predstavovala v priemere muži vo veku 15 - 64 rokov 1213, ženy pracujúce v poľnohospodárstve vo veku 15 - 64 rokov v priemere 975.

Štruktúra vzdelania v poľnohospodárstve na Slovensku bola v roku 2005:

Základné - 14,8 %, vyučení - 50,5 %, úplné stredné s maturitou - 27,7 %, vyššie odborné - 0 %, bakalárske - 0 %, vysokoškolské - 7,0 %.

Transformácia a reštrukturalizácia poľnohospodárstva spojená s prudkým znižovaním počtu pracovníkov v posledných rokoch s dosahom hlavne na nízko

kvalifikovanú pracovnú silu má výraznú segmentáciu pracovných trhov s prehľbovaním nerovností na trhu práce. Predpokladá sa aj ďalší pokles stálych pracovných miest v poľnohospodárstve na úkor krátkodobých sezónnych pracovných úväzkov.

1.9.1. Lesné hospodárstvo:

V katastrálnom území sa lesné spoločenstvá vyskytujú zastúpením dubovo-hrabových lesov a vrbovo-topoľových lesov.

Lúky a pasienky sú významným prvkom, ale v dôsledku rozsiahlych melioračných zásahov došlo k postupnému ubúdaniu prirodzených trávnych porastov, neudržiavaním a nespásaním lúk a pasienkov sa podstatne zmenila ich floristická skladba, pričom dochádza k ich postupnému zarastaniu náletovými drevinami.

Pozornosť si zaslúžia i rastlinné spoločenstvá medzí, úhorov a opustenísk ktorých v poslednom období v dôsledku úpadku družstiev pribúda, pretože umožňujú prežívanie ohrozených druhov burín, jednoročných rumoviskových rastlín a často poskytujú útočisko aj vzácnym druhom rastlín. V predmetnom území najmä v intenzívne pretvorených oblastiach a lokalitách opustených plôch nachádzame segetálnu a ruderálnu vegetáciu. Segetálna vegetácia spôsobuje zaburiňovanie polí. Živočíšne druhy môžeme zadeliť do spoločenstva polí a lúk, spoločenstva močiarov a brehov a spoločenstvo ľudských sídlisk.

1.9.2. Rozvoj vidieka:

Obec možno charakterizovať ako polyfunkčné sídlo s kumuláciou nasledovných funkcií:

- obytná,
- rekreačná,
- prírodno-ochranná,
- poľnohospodárska,
- priemyselná.

Polohou obce je väzba na blízkosť Tatier, návaznosť na turistické a historické prepojenie celého regiónu predurčuje sídlo k rozvoju širokého spektra aktivít v oblasti turizmu, rekreácie, služieb, malého a stredného podnikania.

V obci prevláda vidiecke osídlenie. Vidiecke prostredie patrí medzi územie, ktoré si vyžaduje osobitnú ochranu a starostlivosť, pretože doterajší vývoj životných podmienok viedol k degradácii tejto časti sídelnej štruktúry.

Obec a obyvateľstvo, ktoré žije na tomto území predstavuje podstatný potenciál duchovného a hmotného bohatstva spoločnosti, ktorý má zmysel práve v tomto prostredí. Obec je prevažne monoštruktúralne orientovaná. Rozvoju obce je potrebné venovať pozornosť vzhľadom k jej polohe a osídleniu. Obec má veľmi dobré, nie plne využité možnosti pre rozvoj. Jej veľkou šancou je rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky, agroturistiky, malého a stredného podnikania založené na miestnych špecifikách, kultúrnom a prírodnom dedičstve. Ich realizáciou sa podmieni možnosť využitia miestnej pracovnej sily.

Zvýšenú starostlivosť je potrebné venovať ochrane životného prostredia pre zachovanie prírodných krás obce, kultúrnych pamiatok a príťažlivosť pre turistov.

Pozornosť je potrebné venovať zabráneniu vzniku čiernych skládok, vytváraním organizovaných skládok, ako aj rozvoju agroturistiky z hľadiska krajinotvornej funkcie obce.

Odporúčané návrhy:

Stratégia Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 vychádza z nasledovných základných rámcov:

- Strategické usmernenia Spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka (programovacie obdobie 2007 – 2013) – Rozhodnutie Rady 2006/144/ES.
- Národné priority pre udržateľný rozvoj vidieka (Konceptia rozvoja vidieka SR prijatá v roku 1998).
- Definovanie rozvojových potrieb vidieka SR.

V zmysle všeobecných podmienok stratégie rešpektuje základné princípy celkovej politiky EÚ:

- Udržateľný rozvoj – zachovanie a obnova prírodného bohatstva, kultúrneho rázu a ekologickej stability a zvýšenie enviromentálneho povedomia občanov a ich zapojenia sa do rozhodovacieho procesu.
- Rovnaké príležitosti - pre mužov a ženy sú rešpektované v jednotlivých opatreniach.
- Dlhodobý účinok - posúdenie efektívnosti vynaložených prostriedkov v rámci dlhšieho obdobia.
- Partnerstvo – princíp uplatňovaný pri tvorbe a implementácii plánu.
- Informatizácia – podpora prepojenia a informovanosti v jednotlivých smeroch.

Národná politika v rozvoji vidieka.

Globálnym cieľom národnej Konceptie rozvoja vidieka SR je udržateľný rozvoj vidieckych oblastí.

Kľúčové národné priority sú:

1. Rozvoj ekonomických aktivít vhodných pre vidiek.
2. Ochrana životného prostredia a kultúrneho fondu.
3. Zvýšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva.

Implementačná stratégia.

Pre implementačnú stratégiu v oblasti rozvoja vidieka je definovaných 8 strategicky dôležitých oblastí:

- Zabezpečenie pokračovania poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach a zlepšenie príjmovej situácie poľnohospodárov hlavne v menej priaznivých oblastiach a tým pôsobiť proti ich odchodu z týchto oblastí.
- Udržanie prírodného potenciálu krajiny a ochrana biodiverzity realizáciou stanovených poľnohospodárskych postupov.
- Rozvoj konkurencieschopnosti a enviromentálne šetrnej poľnohospodárskej a lesníckej výroby.
- Zvýšenie úrovne kvality spracovania, pridanej hodnoty, marketingu a rozvoja produktov poľnohospodárskej výroby.
- Diverzifikácia činností a vytváranie podmienok pre stabilizáciu osídlenia vidieckeho priestoru a uchovanie kultúrneho dedičstva.
- Stabilizáciu vlastných štruktúr v poľnohospodárstve a lesníctve a rozvoj trhu s pôdou.
- Zvýšenie absorpčnej kapacity cez odborné vzdelávanie subjektov vidieka.

Rozvojové potreby vidieka.

Oblasť ekonomiky vidieka:

- Vyššie úrovne investícií do modernizácie poľnohospodárskych systémov.

- Vyššie úrovne investícií do modernizácie potravinársko-spracovateľských systémov.
- Nové investície do pridanej hodnoty poľnohospodárskych výrobkov.
- Propagácia a podpora výroby nových typových/regionálnych výrobkov.
- Nové investície do zmeny/zlepšenia poľnohospodárskych systémov, ktoré znížia ich vplyv na životné prostredie.
- Propagácia a podpora a vytvárania spoločných odbytových organizácií výrobcov.
- Vyššie úrovne investícií do ťažby a spracovania dreva.
- Propagácia a podpora vytvárania a fungovania združení vlastníkov lesov.
- Zabezpečenie programov vzdelávania za účelom odstránenia deficitov v odborných, profesionálnych a manažérskych schopnostiach v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve.
- Propagácia a podpora rozvoja malých a stredných podnikov vo vidieckych sídlach.
- Propagácia a podpora rozvoja finančných systémov pre splnenie špecifických úverových požiadaviek poľnohospodárstva, potravinárstva a nových foriem vidieckych podnikov.
- Vyššie úrovne investícií do výskumu a vývoja nových tovarov a trhov.

Oblasť vidieckeho prostredia:

- Zachovanie poľnohospodárskych činností vo vidieckych znevýhodnených oblastiach.
- Podpora poľnohospodárskych činností chrániacich životné prostredie a udržanie enviromentálnych hodnôt krajiny.
- Vyššia podpora ochrane životného prostredia.
- Udržanie a ochrana biodiverzity a uchovania kultúrneho dedičstva.
- Vyššia podpora starostlivosti o zvieratá.
- Nové investície do prevencie lesných požiarov a iných foriem neúmyselných škôd.
- Podpora lesníckych činností chrániacich životné prostredie a udržanie enviromentálnych hodnôt krajiny.
- Nové investície do rozvoja programov na ochranu pred záplavami.

Oblasť vidieckej komunity

- Propagácia a podpora rozvoja podnikov využívajúcich remeselné zručnosti na vidieku.
- Propagácia a podpora rozvoja spoločností zameraných na agroturistiku.
- Propagácia a podpora vytvárania a rozvíjania schopnosti miestnych spoločenstiev a spoločenských organizácií prinášať „zdola nahor“ prístup do plánovania a realizácie rozvojových projektov na vidieku.
- Nové investície do zabezpečovania vzdelávania, ktoré poskytne obyvateľom vidieka, predovšetkým nižšieho veku, žiadané zručnosti.
- Vytváranie podmienok pre tvorbu pracovných príležitostí.
- Diverzifikácia vidieckej ekonomiky a znižovanie jej závislosti na prvovýrobe v agrosektore.
- Vyššie úrovne investícií do zlepšenia verejných služieb vo vidieckych samosprávach.
- Vyššie úrovne investícií do tvorby a obnovy technických služieb a občianskej vybavenosti vo vidieckych samosprávach.
- Nové investície do infraštruktúry, ktorá je potrebná pre podporu vidieckej turistiky.

- Nové investície do rekonštrukcie a modernizácie historických budov na vidieku.
- Vyššie úrovne investícií do rozvoja efektívnych komunikačných a dopravných spojení medzi vidiekom a národnými/medzinárodnými trhmi.
- Vyššie úrovne investícií do zlepšenie infraštruktúry a služieb na vidieku.
- Zlepšenie prístupu k informáciám a k novým a inovačným technológiám prostredníctvom podpory vzdelávacích a informačných služieb.

Zoznam potrieb rozvoja bol zoskupený do nasledovných strategicky dôležitých oblastí:

1. Aktivity, ktoré zlepšia konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, spracovania poľnohospodárskych výrobkov a lesného hospodárstva.
2. Aktivity, ktoré pomôžu zachovať a zlepšiť životné prostredie vidieka.
3. Aktivity, ktoré budú realizovať ďalší rozvoj vidieckych oblastí, vzdelávanie a zručnosti vidieckej populácie a prispieť k udržaniu osídlenia vidieka.

Globálny cieľ:

Zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva a zlepšiť životné prostredie zavádzaním vhodných poľnohospodárskych a lesníckych postupov a kvalitu života na vidieku s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj.

Dôraz je kladený na:

- Zlepšenie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesného sektora prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku.
- Zlepšenie stavu životného prostredia a krajiny zavedením vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov.
- Skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva v rámci vytvárania nových pracovných príležitostí, vzdelávania a obnovy a rozvoja obcí, čo prispeje k zníženiu regionálnych rozdielov vidieka na Slovensku.

PRÍSTUP LEADER

Slovenský vidiek trpí poddimenzovaním, nedostatkom miestnych zdrojov i odborného potenciálu. Sektorový prístup a nezohľadňovanie regionálnej diferenciacie pri poskytovaní podpory bude viesť ešte k väčšiemu sociálnemu a ekonomickému úpadku vidieka. Zmenu môže priniesť len zmena prístupu k rozvoju vidieka, a to od sektorovej podpory k vertikálnej integrovanej.

V metodike prístupu Leader sa uplatnením princípu „zdola – nahor“ dosahuje cielenosť a efektívnosť podpory, ktorá je potrebná v danej lokalite pre rozvoj územia. Zlučovaním miestnych subjektov do miestnych akčných skupín je zaistené sociálne „stmelovanie“ územia, kde jednotlivé subjekty budú sami „riadiť“ vlastné územie a budú vedení vecou spoločnou.

Integrovaná podpora rozvoja vidieka môže byť účinná len vtedy, ak si subjekty na vidieku čo najskôr uvedomia, že ak chcú, aby sa zmenila ich situácia, musia mobilizovať svoje zdroje a zvoliť partnerský prístup k sociálnemu a ekonomickému oživeniu miestnemu rozvoju.

1.10. Analýza stavu životného prostredia:

1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť

Hlavným zdrojom vody v zásobovaní obce sú podzemné zdroje. Obec má vlastný vodovod vo vyhovujúcom stave. Správu vodovodu vykonáva obec. Z dôsledku nedostatočného čistenia povrchových vodných zdrojov sú povrchové vody značne znečistené komunálnym a iným odpadom. V obce chýba ČOV a kanalizácia.

1.10.2. Odpadové hospodárstvo

Obec zabezpečuje vývoz tuhého komunálneho odpadu na skládku Kudelník Spišská Nová Ves, dva krát do mesiaca. Zber a preprava komunálneho odpadu je zmluvne zabezpečená prostredníctvom oprávnenej organizácie a odpad je vyvážený na skládku odpadov.

Odpadové hospodárstvo riešiť podľa týchto zásad:

- asanovať existujúce nelegálne skládky,
- výrobné organizácie, ktoré produkujú špecifický odpad musia mať vlastný program likvidácie výrobného odpadu.

1.10.3. Ovzdušie a klimatické zmeny

Klimatické zmeny spôsobené zvýšenými antropogénnymi emisiami skleníkových plynov predstavujú najvýznamnejší enviromentálny problém v ľudskej histórii. Znečisťovanie ovzdušia spôsobujú vysoké energetické vstupy v podobe fosílnych palív, uvoľňujúce skleníkový plyn – oxid uhličitý (CO_2) a ďalej najmä emisie oxidu dusného, amoniaku a metánu.

Emisie skleníkových plynov v SR dosahovali najvyššiu úroveň koncom 80 rokov. V rokoch 1990 – 1994 došlo k poklesu okolo 25 % a od roku 1994 zaznamenali mierny nárast emisií. Najväčší podiel pripadá na energetický sektor asi 80 %, priemysel a poľnohospodárstvo cca po 8 % a odpadové hospodárstvo 4 %. Aj navzdory skutočnosti, že vodné pary a kyslíčnik uhličitý sú najvýznamnejšie pri vytváraní skleníkového efektu v atmosfére, N_2O (oxid dusný) a CH_4 (metán) produkované poľnohospodárskym sektorom sú považované za najdôležitejšie z pohľadu plánovania adaptívnych opatrení na znižovanie ich vplyvu na enviroment. Slovensko rovnako ako krajiny EÚ v súvislosti s prijatím Kjótskeho protokolu prijalo záväzok na 8 % zníženie emisií všetkých skleníkových plynov v porovnaní s hladinou emisií v základnom roku 1990.

Poľnohospodárstvo je najvýznamnejším producentom amoniaku (NH_3) pochádzajúceho najmä z emisií zo živočíšnej výroby a poľnohospodársky využívaných pôd. Zatiaľ čo emisie zo živočíšnej výroby poklesli len v závislosti od počtu zvierat, pôdy boli ovplyvnené okrem poklesu vstupov dusíka z minerálnych hnojív aj poklesom vstupov dusíka zo živočíšnej výroby.

Na Slovensku boli vypracované viaceré koncepčné materiály, ktorých súčasťou je aj politika zmierňovania nepriaznivých účinkov klimatickej zmeny, a to priamo, znižovaním emisií skleníkových plynov alebo nepriamo obmedzovaním negatívnych vplyvov energetiky, poľnohospodárstva a ďalších ekonomických činností. Vláda SR v roku 2001 prerokovala a vzala na vedomie Návrh adaptačných opatrení v pôdohospodárstve SR na klimatickú zmenu. Výsledkom adaptačných opatrení v pôdohospodárstve je návrh krátkodobých a dlhodobých opatrení potrebných realizovať v slovenskom poľnohospodárstve, vodohospodárstve a v lesnom hospodárstve v súvislosti s klimatickou zmenou.

1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami:

1.11.1. Cestná infraštruktúra

Cez obec vedie štátna cesta III. triedy č.53610. Miestne komunikácie sú výmerou 6 056 m², ktorých správu a údržbu zabezpečuje obec z vlastných prostriedkov. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že nepriaznivé klimatické a morfológické podmienky s celoslovenským priemerom zvyšujú finančnú náročnosť opráv a údržby cestných telies. Miestne a štátne cesty sú v zlom technickom stave, ktoré nepriaznivo ovplyvňujú dopravnú nehodovosť.

Z hľadiska vytvárania podmienok na zvyšovanie ekonomického potenciálu riešeného územia obce ma význam jeho napojenie na nadradenú dopravnú infraštruktúru na jednej strane a celkový stav dopravnej siete priamo nachádzajúci sa v riešenom území.

Železničná doprava

Riešeným územím prechádza železničná trať.

Letecká doprava

Najbližšie vnútroštátne i medzinárodné letisko s pravidelnými letmi do Bratislavy a Prahy sa nachádza v meste Poprad a Košice.

Kvalitná, bezpečná a dostatočne hustá dopravná infraštruktúra je dôležitým faktorom pre vývoj a hospodársky rast regiónu. V Košickom kraji chýbajú cesty vyššej kategórie – diaľnice a rýchlostné cesty. Hustota ciest I., II. a III. triedy je dostatočná, avšak je veľa nevyhovujúcich a havarijných úsekov. To znamená, že je potrebné zabezpečiť kvalitné a dostatočne rýchle prepojenie sídiel regiónu s hlavným mestom Slovenska a s ostatným regiónmi. Vo vlastníctve Košického samosprávneho kraja sú cesty II. a III. triedy, preto realizácia modernizácie patrí do jeho kompetencie. Keďže cesty I. triedy a diaľnice sú vo vlastníctve štátu a takisto kompetenciou štátu je aj výstavba rýchlostných ciest, modernizácia železničnej infraštruktúry a rozvoj intermodálnej dopravy, úlohou Košického samosprávneho kraja je vyvíjať aktivity pre získavanie podpory zo strany vlády na realizáciu strategických projektov týkajúcich sa týchto oblastí dopravy a monitorovať a vyhodnocovať stav kvality dopravnej infraštruktúry a vývoj dopravy na území Košického kraja.

Priorita 1.1. modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry.

Pre rozvoj regiónu je nevyhnutné zabezpečiť dostatočne hustú sieť ciest vyššej kategórie a modernizovať cesty II. a III. triedy. Taktiež je potrebné venovať pozornosť aj kvalite miestnych komunikácií. Tým sa zabezpečí kvalitné napojenie regiónu a Slovenska na cestnú sieť susedných štátov a zlepší sa bezpečnosť dopravy.

Priorita 1.2. modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry a rozvoj verejnej železničnej osobnej dopravy.

Cieľom je zvýšiť konkurencieschopnosť a efektivitu využitia železničnej dopravy, ktorá je šetrnejšia voči životnému prostrediu ako cestná doprava. Okrem medziregionálnej prepravy treba podporovať aj prímestskú a regionálnu železničnú osobnú dopravu.

Predovšetkým treba zabezpečiť zvýšenie kvality železničnej siete, bezpečnosti a traťových rýchlostí, tým aj zrýchlenie prepravy osôb a tovarov. Ďalšou dôležitou aktivitou je zabezpečenie podpory mobility cestujúcich s obmedzenou pohyblivosťou a obmedzenou schopnosťou orientácie.

Priorita 1.3. rozvoj integrovanej dopravy.

Integráciou všetkých subsystémov verejnej osobnej dopravy (železničnej, prímestskej a mestskej dopravy) sa majú dosiahnuť úspory verejných rozpočtov vďaka odstráneniu súbehov rôznych dotovaných subsystémov verejnej dopravy, vzájomná koordinácia dopravných služieb a ich vzájomná nadväznosť a najmä zjednodušenie verejnej dopravy pre cestujúcich, zjednotením tarifných a prepravných podmienok s uplatnením jednotného cestovného dokladu.

Priorita 1.4. rozvoj intermodálnej prepravy.

Cieľom je vybudovanie základnej siete verejných terminálov intermodálnej prepravy podľa parametrov Dohody AGTC a zabezpečiť prepojenie terminálov a logistických centier.

9.1.1. Stanovenie merateľných indikátorov.

Priorita 1.1. modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry.

Opatrenie 1.1.1. výstavba diaľnic.

Opatrenie 1.1.2. výstavba rýchlostných ciest.

Opatrenie 1.1.3. modernizácia a výstavba ciest I. triedy.

Opatrenie 1.1.4. modernizácia a výstavba ciest II. a III. triedy.

Opatrenie 1.1.5. rekonštrukcia miestnych komunikácií.

Opatrenie 1.1.6. zníženie nehodovosti na cestách.

Priorita 1.2. modernizácia a rozvoj železničnej infraštruktúry a rozvoj verejnej železničnej osobnej dopravy.

Opatrenie 1.2.1. modernizácia a rozvoj železničných tratí (TEN-T a ostatné trate v súlade s nariadením pre Kohézny fond).

Opatrenie 1.2.2. obnova železničných mobilných prostriedkov pre regionálnu a medziregionálnu dopravu na elektrifikovaných a neelektrifikovaných tratiach.

Opatrenie 1.2.3. podpora mobility cestujúcich s obmedzenou pohyblivosťou a obmedzenou schopnosťou orientácie.

Opatrenie 1.2.4. podpora regionálnej a prímestskej dopravy.

Priorita 1.3. rozvoj integrovanej dopravy.

Opatrenie 1.3.1. vytvorenie a rozvoj integrovaného dopravného systému (IDS).

Priorita 1.4. rozvoj intermodálnej prepravy.

Opatrenie 1.4.1. vybudovanie siete verejných terminálov intermodálnej prepravy, ktoré budú spĺňať parametre stanovené Dohodou AGTC vrátane kvalitného železničného a cestného napojenia na základnú dopravnú sieť.

1.11.2. Energetika

Z distribučných transformačných staníc sa na území obce nachádzajú transformačné stanice v majetku VSE a.s. Košice. Verejné osvetlenie v obci je potrebné modernizovať.

Obec je plynofikovaná.

Za základné energetické nosiče sú všeobecne považované klasické paliva, ako uhlie a zemný plyn. Jednou z priorít energetickej politiky Slovenska by malo byť zabezpečená energetickej bezpečnosti cestou energetickej efektívnosti a zvýšením podielu využívania obnoviteľných energetických zdrojov.

Bioenergie.

Zohráva v tomto procese oveľa významnejšiu úlohu ako sa jej prikladá. Jej využívanie znižuje závislosť Slovenská na dovoze primárnych energií, znižuje zaťaženie životného prostredia, prispieva k formovaniu trvalo udržateľného spôsobu života na Zemi znižovaním produkcie CO₂, prispieva posilňovaniu regionálnej politiky a znižuje emisie so spaľovania fosílnych palív.

Zdroje biomasy ma energetické účely sú predovšetkým lesy. Tie pokrývajú cca 70% riešeného územia. Perspektívny zdroj palivovej biomasy tvoria energetické porasty rýchlorastúcich drevín – topoľ, vrbá, agát, osika, jelša, jednoročných a viacročných energetických plodín. Energetické porasty možno zakladať na plochách nevhodných pre klasickú poľnohospodársku a lesnícku produkciu, na pôdach dočasne vylúčených z poľnohospodárskej výroby, pôdach kontaminovaných vhodných len na produkciu pre nepotravinárske účely a tiež na zdevastovaných plochách v priemyselných aglomeráciách. Pri veľmi krátkom časovom horizonte 3 – 5 rokov dosahovať priemerný prírastok okolo 10 ton sušiny ročne.

Pod energetickým potenciálom rozumieme drevený odpad, ktorý vznikol v rôznych podobách, drevený odpad je možné zhodnotiť tak materiálovo ako aj energeticky. Drevospracujúci priemysel vytvára ročne 1 410 tis. ton odpadu. Celková energetická hodnota využiteľného odpadu z drevospracujúceho priemyslu je 18,1 PJ, z toho sú 2/3 z mechanického opracovania dreva a 1/3 z čierneho výluhu. Najväčšími producentmi odpadu sú veľké drevospracujúce podniky, ktoré však tento odpad aj najčastejšie využívajú na energetické účely.

Do roku 2010 sa výrazne zvýši výroba biopalív z dôvodu plnenia stanovených cieľov smernice 2003/30/ESD. Predpoklad produkcie bionafty v objeme 100 tis. ton predstavuje energetický ekvivalent 11,0 PJ tepla.

Výroba bioplynu z exkrementov hospodárskych zvierat môže dosiahnuť ročnú produkciu 277 mil. m³, čo predstavuje 6,9 PJ tepla.

1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra

Územie je súčasťou Regionálneho technického centra východ a primárnej oblasti s prípojkami miestnej tel. siete na digitálnu telefónnu ústredňu, ktorá je v obci.

2. STRATEGICKÁ VÍZIA

2.1. Technická infraštruktúra:

Rozvoj dopravy

Opatrenia:

- modernizácia a skvalitnenie miestnej infraštruktúry,
- dbať na ochranné a manipulačné pásma ciest,
- výhľadové pamätať na vybavenie ciest propagačným materiálom pre turizmus,
- sledovať a vytipovať prednostné požiadavky na údržbu ciest,
- vybudovanie chodníkov v obci po zrealizovaní chýbajúcej infraštruktúry, opravy a spevnenie obecných stok,
- zabezpečenie trvalo udržateľnej mobility a zlepšenie životného prostredia v obci, zvýšenie bezpečnosti dopravy, spojenej s ochranou prírody,
- zvýšenie bezpečnosti dopravy, spojenej s ochranou prírody,
- modernizácia autobusových zastávok SAD.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie pracovných príležitostí pri budovaní infraštruktúry,
- zníženie dopravnej nehodovosti a jej dôsledkov,
- zníženie miery zdravotných rizík obyvateľov a ich dôsledkov,
- zvýšenie podielu v sektore dopravy a prepravy,
- zvýšenie mobility obyvateľstva, chatárov a turistov.

2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry:

Opatrenia:

- zlepšenie vybavenosti technickou infraštruktúrou na úrovni štandardu EÚ a tým zvýšenie atraktivity územia i pre podnikateľskú sféru a návštevníkov,
- výstavba kanalizačnej siete a ČOV,
- zlepšenie kvality podzemných i povrchových vôd a zníženie potenciálneho ohrozenia vôd, riešenie protipovodňových plánov i záplavových vôd z bane.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie podmienok pre ekonomickú stabilizáciu rozvoja obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie,
- znižovanie znečistenia podzemných a povrchových vôd, vytvorenie pracovných príležitostí pri budovaní infraštruktúry,
- zníženie možných následkov povodní.

2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie:

Opatrenia:

- znižovanie spotreby energie a zvyšovanie účinností energie,
- modernizácia verejného osvetlenia,
- posilnenie vedenia a vybudovanie nových TS podľa potreby,
- znižovanie strát a zvyšovanie spoľahlivostí sietí,
- informovať obyvateľov o úsporách energie.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie vybavenosti obce,
- zníženie nákladov na verejné osvetlenie, zvýšenie bezpečnosti,
- efektívne využitie investícií pre rozvoj obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie.

2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry:

Opatrenia:

- zabezpečenie komunikačných potrieb obce,
- kvalitná ponuka telekomunikačných, hlasových a dátových služieb pre spojenie vnútroštátne i zahraničné,
- zabezpečenie dostupnosti internetu, zavedenie moderných informačných technológií.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie, investorov, vyššia účinnosť propagácie a reklamy,
- rozvoj obchodovania, vytvorenie nových pracovných príležitostí,
- zapojenie podnikateľského, neziskového sektoru a občanov do riešenia obce,
- zlepšenie vybavenosti obce.

3. CESTOVNÝ RUCH, KULTÚRA , ŠPORT A VONKAJŠIE VZŤAHY

Strategické ciele:

Vybudovať a rozvinúť odvetvie cestovného ruchu v štruktúre regionálneho hospodárstva so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopnosti, sociálno-ekonomických príležitostí, rastu životnej úrovne a dosiahnutie kompatibility systému cestovného ruchu s krajinami EÚ. Vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu obce.

Vybudovať a rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu s potrebami obce v súlade s regiónom so zameraním na kvalitatívny a kvantitatívny rozvoj zariadení cestovného ruchu a ich základných a doplnkových služieb, a taktiež vytvorenie informačného centra.

Komplex predpokladov cestovného ruchu v zmysle tradičného delenia zahŕňa prírodné predpoklady (reliéf, klíma, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo), kultúrno-historické predpoklady (stavebné pamiatky, ľudová kultúra) a spoločenské predpoklady (demografické, sídelné, hospodárske, sociálne, politické, komunikačné, materiálno technická základňa cestovného ruchu). Činitele, ktoré vstupujú ako komponenty komplexu predpokladov cestovného ruchu, hrajú pri určovaní lokalizácie objemu, časového priebehu a štruktúry rozdielnu úlohu.

Z hľadiska lokalizačných predpokladov najcennejšou devízou riešeného územia je vysokohodnotná zatiaľ prakticky nenarušená podhorská a horská krajina Vihorlatu poskytujúca nevšedne turistické a rekreačné vyžitie v prírodnom prostredí osobitá nie len v celoslovenskom ale i v Stredoeurópskom kontexte. Dotknuté územie vytvára veľmi dobre lokalizačné predpoklady pre plné rozvinutie rekreácie a cestovného ruchu pri rešpektovaní priority ochrany prírody v území. Z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu predstavuje komplex prírodných, krajinných a kultúrno-historických hodnôt.

Z hľadiska selektívnych predpokladov má riešene územie veľmi dobré urbanizačné predpoklady CR v podobe zachovania horského sídla pre rozvoj vidieckej turistiky a chalupárstva. Značné príležitosti rovnako ponúka využitie prázdnych rodinných domov na turistické ubytovne, informačného centra a iné turistické služby.

Rovnakým problémom ostáva i materiálnotechnická základňa cestovného ruchu prejavujúca sa absenciou ubytovacích a stravovacích zariadení a zvlášť nedostatkom a dostupnosťou základných a rôznych doplnkových služieb pre kultúrne a športové vyžitie pasantov cestovného ruchu.

Rekreačné územné celky sú založené na prepojení viacerých rekreačných priestorov, rekreačných útvarov a turistických cieľov za účelom dosiahnutia vyššieho rekreologického a ekonomického účinku. Nemusí ísť vždy o súvislé rekreačné územie. Jednotlivé rekreačné priestory môžu byť od seba vzdialene a navzájom prepojené dopravou. Tipy pre voľný čas Detský bazén 5 km (Spišská

Nová Ves), krytý bazén 5 km (Spišská Nová Ves), plavecký bazén 5 km (Spišská Nová Ves), priehrada 28 km (Ružín), prírodné kúpalisko 25 km (Poprad), rybník 25 km (Vrbové), rybolov 30 km (Ružín - Dedinky Vrbové), termálne kúpalisko 15 km (Vrbové), vyhrievaný bazén 5 km (Spišská Nová Ves). Hrad 15 km (Spišský), les 150 m (pri objekte), múzeum 7 km (Spišská Nová Ves), príroda 10 m (pri objekte), prírodná zvláštnosť 20 km jaskyne, turistické cesty 200 m (pri objekte), zámok 6 km (Makušovce), príroda (v okolí objektu), prírodná zvláštnosť 10 km (Slovenský raj), turistické cesty 10 km (Čingov) značkované chodníky Slovenský raj.

V severnej časti Slovenského Rudohoria, na juh od Hornádskej kotliny medzi Spišskou Novou Vsou, Hranovnicou a Dobšinou vystupuje vápencové pohorie, navonok nevýrazné, ktoré v dvadsiatych rokoch dvadsiateho storočia dostalo názov Slovenský raj. Ako prví používali tento názov kartuziáni, ktorí si vybudovali kláštor na dnešnom Kláštorsku (dokončený začiatkom 14 stor.). Názov Slovenský raj sa v turistickej literatúre objavuje od roku 1921, nahradil tak názvy ako Hrabušické či Letanovské vápencové vrchy, Letanovské skaly, Hrabušické rokľe, Vernársko - Hnilecké vrchy, Stratenská hornatina, Havranie skaly, Spišsko - gemerský kras, ... Slovenský raj predstavuje členité krasové územie s množstvom roklín, tiesňav, úzkych dolín a kaňonov, so zachovanými planinami, ktoré sú bohaté na krasové formy. Pre svoje výnimočné prírodné a estetické hodnoty bolo územie Slovenského raja vyhlásené za chránenú krajinnú oblasť v roku 1964. V roku 1988 bolo prekategORIZOVANÉ NA NÁRODNÝ PARK. Konfigurácia terénu je málo vhodná pre život človeka, preto ani v súčasnosti, s výnimkou juhovýchodnej časti, nie je kompaktnjšie osídlená. Človek sa tu mohol živiť lovom zveri a rýb, prípadne skromnejším chovom dobytká hlavne na náhorných plošinách. Od nepamäti obyvateľstvo osídľovalo okrajové časti územia. Získavanie dreva i lesopestovné práce v ťažkých terénoch neboli výrazne výnosné, čo bolo príčinou, že lesy Slovenského raja sa zvlášť nedrancovali. To sa priaznivo odzrkadlilo v zachovalosti pôvodných, alebo len čiastočne narušených lesných komplexov až do súčasnosti. Dnes Slovenský raj predstavuje z hľadiska zachovalosti a koncentrácie prírodných hodnôt jedno z najvýznamnejších území Slovenskej republiky.

Rozlohou NP 19 763 ha, ochranného pásma 13 011 ha aj nadmorskou výškou (najvyššie položené miesto Predná hoľa 1 545 m n. m) patrí toto územie medzi menej výrazné pohorie. Slovenský raj je turistami navštevovaný počas celého roku. Jeho územie sprístupňuje okolo 300 km značkovaných turistických chodníkov. Na poznávanie prírody NP slúži 5 náučných chodníkov. Prechod tiesňavami umožňujú zabudované technické zariadenia - rebríky, mostíky, lavičky, stúpačky, reťaze a iné. Na území NP je mimoriadne vysoká koncentrácia úzkych, navzájom dotýkajúcich sa roklín s veľkou rozmanitosťou fauny a flóry. Prevažnú časť Slovenského raja tvoria vápence a dolomity. Na území NP sa nachádza 350 jaskýň, čo je asi 1,8 jaskýň na km² (najvyššia koncentrácia jaskýň na Slovensku), ale pre verejnosť je prístupná iba unikátna Dobšinská ľadová jaskyňa. Nie všetky rokliny, doliny, horské chrbty a vrcholy sú sprístupnené pre turistov. Vytvárajú sa takto zóny nerušených geobiocenóz, tzv. zóny ticha, ktorých úlohou je ochrana a zachovanie pôvodného prírodného prostredia. Neopakovateľný, svojrázny, s jedinečným čarom flóry, fauny, roklín, lesov, náhorných plošín a podzemných krás, to všetko je náš raj – Slovenský raj. Tieto miesta alebo tiež chránené územia sa delia na prírodné rezervácie (PR), národné prírodné rezervácie (NPR), prírodné pamiatky (PP), národné prírodné pamiatky (NPP), chránené areály (CHA) a platí tu 5 stupňov ochrany. Dôvodom ochrany týchto území je zachovanie rozmanitosti

podmienok a foriem života, záchrana prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny na dosiahnutie a udržiavanie ekologickej stability.

Prírodné rezervácie: Barbolica, Havrania skala, Hradisko, Kocúrová, Malé Zajfy Mokrá, Muráň, Ostrá skala, Vyšná Roveň.

Národné prírodné rezervácie: Hnilecká jelšina, Holý kameň, Kyseľ, Piecky, Prielom Hornádu, Sokol, Stratená, Suchá Belá, Tri kopce, Vernárska tiesňava, Zejmarská roklina.

Prírodné pamiatky: Hranovnické pleso, Jaskyňa Čertova diera, Občasný prameň.

Národné prírodné pamiatky: Dobšinská ľadová jaskyňa, Medvedia jaskyňa.

Turistické centrá:

Turistické centrá v Slovenskom raji majú bohatú históriu. Ich vznik sa viaže na začiatky turizmu v tejto oblasti. Sú rozmiestnené po obvode Slovenského raja až na jedno, Kláštorisko, ktoré leží uprostred tohto územia chránené roklina a hovorí sa mu tiež „srdce Slovenského raja“. V tejto časti sú zahrnuté 4 turistické centrá: Podlesok, Kláštorisko, Čingov a Košiarny briežok.

V blízkosti obce je viacero zaujímavých prírodných a historických lokalít:

- kaštieľ Markušovce a letohrádok Dardanely,

- mesto Levoča s množstvom historických a kultúrnych pamiatok a najvyšším gotickým oltárom na svete od Majstra Pavla,

- Spišský hrad, Dreveník, Spišská Kapitula, Žehra,

- turistické stredisko Slovenského raja Čingov, z ktorého je možné podnikat' pešie túry do roklín a k vodopádom Slovenského raja.

Príroda Spiša ponúka obrovské turistické možnosti. Krasové útvary v Dreveníku a v Slovenskom raji, najvyhľadávanejšie turistické trasy Prielom Hornádu, Suchá Belá, Veľký Sokol, doplnené o krásne výhľady zo Slovenského Rudohoria, nechajú v každom návštevníkovi nezabudnuteľné zážitky.

Charakteristika trasy a krajiny: Členitá, krajinársky príťažlivá trasa s výhľadmi v regióne stredného Spiša. Zo severného okraja Slovenského raja prechádza Hornádskou kotlinou k hradbe pohoria Branisko.

V lete je možnosť navštíviť letné kúpalisko a krytú plaváreň v Spišskej Novej Vsi a termálne kúpaliská Vrbov a Aqua City Poprad. Dobré podmienky sú pre plávanie (Spišská Nová Ves - krytá plaváreň so saunou a termálne kúpalisko vo Vrbove), jazdectvo (PD Odorín), tenis (Spišská Nová Ves), skalolezectvo (Dreveník, Slovenský raj), vodáctvo - splav Hornádu.

V zimnom období je v tejto oblasti množstvo dobrých podmienok pre zimné športy (Poráč, Spišská Nová Ves - Rittenberg, Mlynky, Levočská dolina, Plejsy, Vysoké Tatry). Ponúka obrovské turistické možnosti - Krasové útvary v Dreveníku a v Slovenskom raji, najvyhľadávanejšie turistické trasy - Prielom Hornádu, Suchá Belá, Veľký Sokol. Lyžovanie ponúkajú Plejsy pri Krompachoch, Ferčekovce pri Spišskej Novej Vsi, Poráč - Brodok v Poráčskej doline, Závada a Skipark Levoča v Levočskej doline.

Lyžiarske strediská:

Levoča - Závada - 2 lyžiarske vleky, 4 zjazdovky, dĺžka udržiavaných trás pre bežkárov – 15 km.

Krompachy - Plejsy - 1 sedačková lanovka, 7 lyžiarskych vlekov, detský vlek. 5 zjazdových tratí (Pretekárska, Tréningová, Turistická, Snowboardová, Baby). Vhodné aj pre snowboardistov. Umelé zasnežovanie. Dĺžka udržiavaných tratí pre bežkárov – 15 km.

Nálepkovo - Krečno - 2 lyžiarske vleky, 1 zjazdovka, umelé zasnežovanie, večerné lyžovanie.

Mlynky - Biele vody - 2 lyžiarske vleky, umelé zasnežovanie, večerné lyžovanie.
Mlynky - Kruhová - 3 lyžiarske vleky, detský vlek, 6 zjazdoviek.

Liptovská Teplička - 3 lyžiarske vleky, detský vlek, 7 zjazdoviek, večerné lyžovanie, umelé zasnežovanie.

Spiš je krajina stvorená pre obdiv očí a uspokojenie ducha. Tipy na výlet: Slovenský raj - Národný park - charakteristické rokliny s vodopádmi (Kysel', Piecky, Sokolia dolina, Zejmarská roklina a iné). Spišská Nová Ves - zoologická záhrada, krytá plaváreň, vonkajšie kúpalisko, plážový volejbal, minifutbal a basketbal. Gotický kostol s najvyššou kostolnou vežou na Slovensku a dielami majstra Pavla z Levoče. Levoča - Gotický kostol Sv. Jakuba a radnica, klieť hanby z r. 1600, renesančná zvonica, gotický kostol Sv. Ladislava a kláštor minoritov, dom majstra Pavla z Levoče, dielo majstra Pavla, nástenné maľby v kostole minoritov sú národné kultúrne pamiatky.

Turistický sprievodca:

Východisko Vernár - obec Vernár leží v západnej časti Slovenského raja, jej katastrálne územie vytvára hranice NP. Poloha obce umožňuje množstvo turistických trás rôznej obtiažnosti do okrajových, ale aj centrálnych častí Slovenského raja, ako aj Nízkyh Tatier.

Východisko Podlesok - turistické centrum Podlesok je významným strediskom cestovného ruchu v každom ročnom období. Leží v západnej časti Slovenského raja v doline Veľkej Bielej vody, pri jej ústi do Hornádu. Jeho poloha umožňuje množstvo túr do centrálnej a severozápadnej časti Slovenského raja. Na Podlesku je veľa možností rekreácie, športu a oddychu.

Východisko Čingov - významné turistické centrum Čingov leží na severe Slovenského raja, v kotlinovitom rozšírení rieky Hornád. Poskytuje množstvo zaujímavých turistických trás rôznej obtiažnosti do najpríťažlivejších častí centrálnej a severnej časti NP.

Východisko Kláštorisko - turistické centrum Kláštorisko leží ako jediné turistické centrum vo vnútri NP, rozprestiera sa na rozsiahlej planine, hovorí sa mu tiež „srdce Slovenského raja“. Jeho poloha ho predurčuje na turistické trasy v centrálnej časti tohto územia.

Východisko Dedinky - obec Dedinky leží na brehoch vodnej nádrže Palcianska Maša v doline rieky Hnilec pod južnými svahmi planiny Geravy a jej výbežku Gačovská skala. Poskytuje množstvo turistických trás do južných partií Slovenského raja.

Východisko Dobšinská ľadová jaskyňa - osada Dobšinská ľadová jaskyňa leží pri svetoznámej jaskyni rovnakého mena na hornom toku Hnilca. Poskytuje turistické trasy do južnej časti Slovenského raja a východnej časti Nízkyh Tatier.

Mototuristika:

Vlastné územie Slovenského raja je pre mototuristov neprístupné. Strediska a zariadenia cestovného ruchu sa nachádzajú na obode územia, ktorým vedie verejná komunikácia spájajúca navzájom tieto strediská a vytvárajúca tak obvodový okruh. Všetky ostatné komunikácie smerujúce dovnútra oblasti sú účelové a pre voľný cestovný ruch neprístupné.

Náučné chodníky:

Značené turistické chodníky prechádzajúce územím Slovenského raja v miestach, ktoré majú vysoký krajinársky, estetický a prírodovedný charakter. Tieto náučné chodníky sú obohatené o množstvo informačných tabúľ, ktoré informujú o rastlinstve, živočíšstve, chránených územiach, geologickom zložení, ochrane prírody, histórii územia a prírodných pomeroch Slovenského raja.

Najvyššia hustota turistických značených chodníkov v NP Slovenska: hustota 1,1 TZCH/km², viac než 300 km TZCH, 100 km z nich vedených exponovaným horským a roklinovým terénom (stupeň horolezeckej obtiažnosti 2-3).

Cykloturistika:

Slovenský raj má so svojou hustou sieťou asfaltových, lesných a poľných ciest mimoriadne priaznivé podmienky pre tento spôsob turizmu. Okolie

Danišoviec je ideálne na cykloturistiku.

Medzi najznámejšie okruhy patria:

- východisko: Spišská Nová Ves - Košiarny briežok - Bikšova lúka - horáreň - Lesnica - Čingov - Spišská Nová Ves (16 km).

- východisko: Levoča - vrch (Berg) Brezová - Kováčova vila - Levoča (18 km).

Zo Slovenského raja ku Spišskému hradu

Údaje o trase:

Obtiažnosť: šport

Dĺžka trasy: 40 km

Vhodná pre: cestný/horský bicykel

Farba: modrá

Druhy ciest: lesné, miestne, poľné a štátne.

Priebeh trasy: Spišské Tomášovce – Smižany – Iľiašovce – kaplnka Sans-Souci – Harichovce – Kačelák – Danišovce, Hájenka – Domaňovce – Klčov – Bugľovce – Baldovce – Spišské Podhradie

Kultúrne pamiatky:

Stredný Spiš ponúka veľké možnosti kultúrneho a športového využitia. Je krajom, v ktorom sa zachovali mnohé jedinečné pamiatky svetskej i cirkevnej architektúry. Obrovské množstvo sakrálnych drevených plastík, predovšetkým z obdobia stredoveku a gotiky, v takej sústredenej miere a kvalite nenájdeme nikde na svete.

Levoča (12 km) - má jedno z najväčších stredovekých námestí v Európe a vyniká koncentráciou vzácných pamiatok hlavne z 15. a 16. storočia. Mnohé z nich presahujú európsky priemer. Dominantné postavenie má Kostol sv. Jakuba s najvyšším gotickým oltárom na svete, ktorý je dielom Majstra Pavla z Levoče.

Druhou pozoruhodnosťou je národná kultúrna pamiatka Spišský hrad, postavený na travertínovej kope (634 m). Je jeden z najväčších v strednej Európe, uvedený v zozname svetového a kultúrneho dedičstva - UNESCO. V jeho blízkosti sa nachádza národná kultúrna pamiatka, kostolík v Žehre.

Dominantou mestskej pamiatkovej rezervácie Spišská Kapitula je románsko - gotická biskupská katedrála s mnohými pozoruhodnými oltármi z 15. storočia a Zápoľského kaplnka.

Spišská Nová Ves má zaujímavé námestie vretenovitého tvaru s pozoruhodnými neskorobarokovými domami. Symbolom Spišskej Novej Vsi je gotický farský kostol s 87 m vysokou vežou.

Začiatkom 14. storočia bol založený kartuziánsky kláštor na Skale útočiska - dnešnom Kláštorisku v Slovenskom raji.

Kultúrny život na Spiši dotvárajú múzeá (Spišská Nová Ves, Levoča, Smižany, Krompachy, Markušovce), galéria v Spišskej Novej Vsi, divadlá (Spišská Nová Ves, Levoča) a kiná (Spišská Nová Ves, Levoča) a ZOO v Spišskej Novej Vsi.

Zaujímavosti:

Spišské Tomášovce: kostol sv. Michala archanjela (1. pol. 14. stor.); vstup do Národného parku Slovenský raj

Smižany: ranogotický kostol z 2. pol. 13. stor.,

Národopisné múzeum Iľiašovce: budova liehovaru z r. 1920; SANS-SOUCI: zrúcaniny kaplnky zo 17. stor.;

Harichovce: pôvodne gotický, barokovo prestavaný kostol z 15. stor.;

Danišovce: 2 km od Hájenky neznačenou cestou – ranogotický kostol z r. 1270;

Baldovce: minerálny prameň;

Spišské Podhradie: prírodné a kultúrne pamiatky zapísané do zoznamu UNESCO (Spišská Kapitula, Spišské Podhradie, Spišský hrad, Sivá Brada, Pažica, Dreveník, Sobotisko), židovská synagóga.

Popis trasy: Zo Spišských Tomášoviec východným smerom poľnou cestou do Smižan – štátnou cestou severne do obce Iľiašovce – na križovatke doprava juhovýchodne, stúpaním poľnou a lesnou cestou k zrúcanine kaplnky Sans-Souci – lesnými cestami s výhľadmi, členito hrebeňom Modrého vrchu – po zjazde popri záhradkách nad benzínovým čerpadlom doľava na štátnu cestu – cez obec Harichovce, za obcou pred železničným priecestím odbočiť doprava na poľnú cestu do Capkovej dolky – tiahlym stúpaním okrajom lesa na križovatke lesných ciest a cyklotrás. Pod Kačelákom (doľava žltá značka do Levoče) – odbočiť doprava klesaním lesnou cestou, neskôr s asfaltovým povrchom ku Hájenke – pri horárni na rázcestí doľava – opäť lesnou cestou, lúkou hore na križovatku lesných ciest – východne pomerne strmo klesať z lesa do otvoreného terénu nad obcou Domaňovce – v obci na križovatke doľava na štátnu cestu – severne pohodlne k obci Klčov – na križovatke doprava tiahlo stúpať nad obec Bugľovce (prvé výhľady na Spišský hrad) – na križovatke doľava strmo dole do obce – popri minerálnom prameni do obce Baldovce – za obcou miernym stúpaním na križovatku pri Spišskej Kapitule – doprava dole na námestie v Spišskom Podhradí.

Všetky nové turistické trasy a cyklotrasy riešiť po lesných cestách v súčinnosti s plánom Ministerstva pôdohospodárstva. Výrazným problémom ostáva starostlivosť o údržbu turistický značených chodníkov. Príčinou tohto stavu je predovšetkým neuspokojivá finančná situácia zodpovedného garanta t.j. Klub slovenských turistov i čiastočný nezáujem jednotlivých obcí. Tento neuspokojivý stav je z hľadiska účastníka CR.

V katastri obce usadenie informačných tabúl s vyznačením trás, zón oddychu, športového areálu, kultúrno-informačného centra, reštauračných zariadení, kultúrnych pamiatok a mapou regiónu.

Udržiavanie a rozvoj kultúrnych akcií pre občanov, ale aj turistov, čím je potrebné posilniť kultúrno-spoločenský charakter obce.

Zamerať sa na krátkodobý cestovný ruch s celoročným využitím a s hlavnými druhmi rekreačných činností: poznávanie pamiatok, letné športy, zimné športy, agroturistika.

Rozvíjanie cezhraničnej spolupráce k posilneniu priateľstva a vzájomných susedských vzťahov, v programe Intereg a Partnerstva. Využitie finančných zdrojov z týchto programov na rozvoj cestovného ruchu, priemyslu, pôdohospodárstva, kultúry, športu, sociálneho zabezpečenia a ochrany životného prostredia. Športové zastúpenie v obci silným futbalovým klubom, je tu aj futbalové ihrisko, ktoré je potrebné modernizovať a rozšíriť na športovo-relaxačnú zónu. V obci je budova kultúrneho domu, kde sa konajú kultúrne akcie so zameraním pre všetkých občanov obce – deň matiek, deň otcov, deň detí, deň obce, deň úcty k starším, privítanie nového roka, taktiež sú priestory využívané na svadby, kary a ďalšie kultúrne akcie. Vybudovať a rozvinúť odvetvie cestovného ruchu v štruktúre regionálneho hospodárstva so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopností, sociálno-ekonomických príležitostí, rastu životnej úrovne a dosiahnutie kompatibility

systemu cestovného ruchu s krajinami EÚ. Vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu obce. Vybudovať a rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu s potrebami obce v súlade s regiónom so zameraním na kvalitatívny a kvantitatívny rozvoj zariadení cestovného ruchu a ich základných a doplnkových služieb. Odkúpenie neobývaných domov v obci a tieto zrekonštruovať pre individuálnu rekreáciu našich a zahraničných turistov. Využitie budov PD na vytvorenie spoločného podniku so zameraním na rozvoj agroturistiky. Výstavba atraktívneho salaša s výrobou syrárskych produktov, predajom remeselníckych zhotovovaných výrobkov /črpáky, geletky, varechy a pod./. Salaš by zároveň poskytoval reštauračné služby. Rekonštrukciu objektu v areáli hospodárskeho dvora na turistickú ubytovňu a samotný hospodársky dvor využiť na ukážka chovu domácich zvierat. Vzhľadom na dobré podmienky pre chov koní na hospodárskom dvore v Tepličke , zabezpečovať turistom jazdy kočom, v zime na saniach a zároveň prevádzkovať výuku jazdy na koňoch. Rozšírenie poskytovania služieb v chatovej osade Pod Tepličkou pri vleku / Ski servis, reštauračné služby a sociálne zariadenia/. Výstavba lyžiarskeho vleku a všetky služby , ktoré súvisia s ním pri vstupe do obce/ v tejto lokalite by mal byť umiestnený aj salaš/. Rekonštrukcia rybníkov v lokalite Korytno, s ich následným využitím na rekreačné účely, na účely rybochovné a v prípade požiaru aj ako zdroj požiarnej ochrany. Rekonštrukcia existujúcich turistických trás a zároveň vybudovanie nových cykloturistických a turistických trás a v zimnom období bežecké trate s napojením na obce Nálepkovo, Markušovce, Závadka, Hnilčák. V katastri obce informačné tabule s vyznačením týchto trás a mapou regiónu. Udržiavanie a rozvoj kultúrnych akcií v obci pre občanov, ale aj turistov. Zachovanie a obnova kultúrnych pamiatok v obci kostol Narodenia Panny Márie. Športová činnosť v obci je orientovaná vo futbale , kde pre túto činnosť sú vytvorené dobré podmienky v objekte futbalového ihriska. Pre ďalšie športy sú vytvorené podmienky v areály hokejového ihriska a ZŠ. Potreba rozvoja činnosti v turistickom odbore a základnej rekreačnej telesnej výchovy.

Priorita 3.3. budovanie infraštruktúry cestovného ruchu.

Opatrenie 3.3.1. podpora vzniku jednotného regionálneho turisticko-informačného systému a jednotnej prezentácie cestovného ruchu v rámci regiónu, vrátane podpory Turisticko-informačných kancelárií.

Opatrenie 3.3.3. podpora vzniku domácich produktov vrátane budovania infraštruktúry cestovného ruchu na Železnej ceste.

Opatrenie 3.3.4. podpora vzniku domácich produktov vrátane budovania infraštruktúry cestovného ruchu na Gotickej ceste.

Opatrenie 3.3.5. podpora vzniku domácich produktov vrátane budovania infraštruktúry cestovného ruchu na Kráľovsko-cisárskej poštovej ceste.

9.4. Špecifický cieľ 4. zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti ľudských zdrojov.

Cieľom špecifického cieľa je zmiernenie disparít v oblasti ľudských zdrojov na regionálnej úrovni prostredníctvom zvyšovania príležitostí na trhu práce.

Priorita 4.1. zvyšovanie zamestnanosti.

Cieľom priority je posilnenie aktívnej politiky trhu práce so zreteľom na znižovanie nezamestnanosti, prevenciu dlhodobej nezamestnanosti a integráciu znevýhodnených skupín na trh práce.

Priorita 4.2. podpora sociálnej inklúzie.

Cieľom priority je riešenie problematiky sociálnej vylúčenosti s osobitným zreteľom na marginalizované skupiny obyvateľstva. Cieľom je predísť sociálnej izolácii ohrozených skupín obyvateľstva ich prípadným zapojením na trh práce.

Priorita 4.3. podpora rodinnej politiky.

Cieľom priority je upevnenie postavenia rodiny v súčasnej spoločnosti prostredníctvom vytvorenia vhodných podmienok pre podporu a ochranu rodiny a efektívne zladenie rodinného a pracovného života.

9.4.1. Stanovenie merateľných indikátorov.

Priorita 4.1. zvyšovanie zamestnanosti.

Opatrenie 4.1.1. podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti, s cieľom postupnej realizácie plnej zamestnanosti.

Opatrenie 4.2.2. podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity.

Priorita 4.3. podpora rodinnej politiky.

Opatrenie 4.3.1. definovanie základnej úlohy, ktorá sa od rodiny očakáva, ochrana tradičnej manželskej rodiny.

Opatrenie 4.3.2. podpora programov na zvyšovanie pôrodnosti.

Opatrenie 4.3.3. podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti.

9.3. Špecifický cieľ 3. zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti základnej infraštruktúry.

Základná infraštruktúra významne ovplyvňuje kvalitu života obyvateľov na danom území. Rovnako dobrá infraštruktúra je jedným z významných faktorov ovplyvňujúcich atraktivnosť územia pri lokalizácii investícií, čím následne zvyšuje konkurencieschopnosť ekonomiky.

Preto cieľom špecifického cieľa 3. je podporiť vyvážený regionálny rozvoj prostredníctvom zlepšenia podmienok základnej infraštruktúry. Špecifický cieľ je zameraný na zmiernenie regionálnych rozdielov v oblasti školskej, sociálnej, zdravotníckej a občianskej infraštruktúry a na budovanie a rozvoj infraštruktúry v oblasti kultúry.

Opis produktu

Riešené územie obce svojou prírodnou scenériou, historickým potenciálom a daným stupňom úrovne turistickej infraštruktúry vytvára podmienky pre podstatné dynamickejší rozvoj cestovného ruchu.

Pri navrhovaní produktov cestovného ruchu uplatňovaných v riešenom území, je potrebné vychádzať predovšetkým z jeho geomorfologického charakteru, z klimatických podmienok a z jeho daností.

Vychádzajúc z ÚPN-VÚC Košického kraja, aktivity cestovného ruchu v regióne z hľadiska koncepčného sú zamerané predovšetkým na:

- *Rekreačný pobyt v prírode*

- *Poznávací turizmus*

- spoznávanie prírodných krás a atraktivít a kultúrneho dedičstva.

- *Vidiecky turizmus*

- využívanie chalupárstva, individuálnych chát a prenajímanie lôžok v rázovitom vidieckom osídlení, a vidiecka turistika.

Je potrebné zamerať sa na zvyšovanie príťažlivosti riešeného územia prostredníctvom kvalitných tradičných i netradičných ponúk, ktoré vychádzajú z podmienok a tradícií riešeného územia. Je možné rozvíjať rodinné dovolenky,

ekologické dovolenky, zimné dovolenky, zamerané predovšetkým na agroturistiku, hipoturistiku, skijoring, bežecké lyžovanie a na lyžiarsku turistiku.

Veľmi významnú úlohu v rozvoji cestovného ruchu zohráva estetické prostredie. Preto je potrebné vytvoriť jednotný informačný systém, ktorý bude zahŕňať:

- systém označenia jednotlivých častí obce, resp. dôležitých častí obce,
- systém označenia dôležitých verejných budov (obecný úrad, kostol, a pod.), ubytovacích, reštauračných a pohostinských zariadení,
- systém označenia existujúcich zaujímavostí.

Turistické produkty ako dôležitý marketingový nástroj je možné úspešne vytvárať na základe existencie základných atribútov, predovšetkým je to dobrá technická a turistická infraštruktúra, spoľahlivý turistický informačný systém, koncepcia rozvoja CR v obci, akčný plán rozvoja cestovného ruchu v obci. Jednotlivé produkty navrhujeme v ďalšej časti tejto kapitoly rozdeliť podľa využiteľnosti na produkty:

- celoročného charakteru,
- pre zimné obdobie,
- pre letné obdobie.

Celoročné aktivity, flexibilita

a) Vidiecka rekreácia

- dovolenka a rekreácia na vidieku, vidiecka turistika - celoročný produkt v spojení s viacerými formami turistiky.

Táto forma trávenia dovolenky a voľného času je čoraz viac vyhľadávanou domácimi i zahraničnými turistami, najmä ľuďmi z rušného a znečisteného mestského prostredia. Túto formu rekreácie obľubujú predovšetkým rodiny s deťmi, preto zariadenia tohto typu odporúčujeme vybavovať nenáročnými zariadeniami pre aktivity detí, skvalitňovať podmienky pre aktívny pobyt rodín v riešenom území, skrášľovať životné prostredie obce a pod.

Samotný pobyt na vidieku je pre určité cieľové skupiny turistov žiadaným a veľmi obľúbeným. Vidiek im ponúka iný pohľad na život, poskytuje možnosť prežiť mnoho zážitkov, stáva sa pre nich zdrojom nielen oddychu a rekreácie, ale veľakrát aj zdrojom inšpirácie. Aj preto má vidiecka turistika značné predpoklady stať sa jedným z najdôležitejších rozvojových prvkov obcí.

Riešené územie má pre túto funkciu vhodné predpoklady, predovšetkým sa jedná

- o využitie staršieho a opusteného domového a bytového fondu na chalupárstvo, ale aj výstavby nových rekreačných chalúp,
- o využitie rozsiahlych lokalít individuálnych chalúp na katastrálnom území vidieckych sídiel formou prenájmu alebo poskytovania lôžok,
- o možnosť ubytovania návštevníkov v rodinných domoch.

Odporúčania, návrhy:

Vzhľad obce je jedným z najvýznamnejších faktorov, ktorý ovplyvňuje dojem turistu a zanecháva príjemný alebo negatívny zážitok. Vybudované a udržiavané verejné priestranstvá, upravené záhrady, udržiavané fasády objektov s ich okolím vyvolávajú u turistu už pri prvom kontakte s obcou príjemný pocit, ktorý môže mať kladný vplyv na jeho dĺžku pobytu, frekvenciu pobytov v obci či odporúčenia známym. Toto je veľmi účinná reklama. Preto sa odporúča:

- skrášľovať a udržiavať čistotu verejných priestranstiev,
- zo strany obce vytvoriť motivačné podmienky pre skrášľovanie súkromných zariadení a priestranstiev,
- na vybraných miestach v hlavných turistických častiach vytvoriť jednoduché komplexy pre detské hry a aktivity.

b) Rehabilitácia, regenerácia - preventívno-liečebné pobyty

V súčasnosti sa zintenzívňuje preventívna starostlivosť o zdravie organizovaním preventívno-liečebných pobytov v lokalitách vhodných pre takéto pobyty.

c) História obce – kultúrne dedičstvo

Tento produkt môže byť pri dobrom marketingu veľmi významným rozvojovým prvkom cestovného ruchu v riešenom území.

Navrhujeme

- využiť históriu obce na výraznejšie zviditeľnenie, spropagovanie a zatraktívnenie riešeného územia,
- na základe zmapovania, sprístupnenia a označenia existujúcich dôkazov histórie obce, vytvoriť špecifický produkt s prezentáciou historickej činnosti,
- zároveň vytvoriť špeciálne trasy pre peších turistov, cykloturistov a mototuristov, ktoré by návštevníka viedli a informovali o histórii obce a okolia,
- dokumentáciu, predmety, poprípade zariadenia menších rozmerov.

d) Hipoturistika (kone)

Využívanie tohto produktu v zime odporúčujeme so zákazom pre jazdu na koni po upravovaných lyžiarskych turistických a bežeckých trasách.

e) Rybacie špeciality

Zrealizovaním zámeru výstavby zariadenia pre prípravu rybacích (pstruhových) špecialít pri vybudovanom rybníku môže značne ovplyvniť rozvoj turistiky v obci.

f) Poznávanie regiónu, zábava a náhradný program

Cieľom je obohatiť ponuku pre dovolenkujúcich hostí o zábavu a vyplnenie voľného času, aj počas nepriaznivého počasia a súčasne upozorniť na zaujímavosti, možnosti a prednosti riešeného územia v spojení s blízkym okolím. Doporučuje sa, aby boli v dovolenkových centrách ponúkané poznávacie a náučné prehliadky a vychádzky s odborným sprievodcom. Takýmto odborným spôsobom sa dovolenkujúci hostia oboznámia s územím (história, príroda, tradície, lesníctvo, geológia, atraktivity, život na vidieku, vyspelosť ľudí žijúcich a tvoriacich na tomto území) a rozšíria sa ich poznatky k rôznym témam. Ponuky k tematickým sprevádzaným prehliadkam by mali byť koordinované a spoločne organizované so susednými obcami.

Ako veľmi potrebné sa javí doplnenie ponúk o možnosti:

- večernej zábavy,
- premietanie diapozitívov s prednáškou o obci, o faune a flóre, a kultúrnych pamiatkach, a to aj v jazyku najviac navštevujúcich zahraničných hostí,
- premietanie náučných videofilmov (fauna a flóra, história mikroregiónu a pod.), videofilmov letnej, resp. zimnej ponuky s cieľom prípadného budúceho letného pobytu,
- prístup k internetu a ďalšie podobné činnosti.

Vhodnou sa javí informačné centrum v obci.

Zimné obdobie

Hlavnými aktivitami zimnej ponuky sú turistické a rekreačné využitie v zimnom období nedostatočne kvantitatívne a kvalitatívne rozvinutá. Podmienky, ktoré sú v riešenom území k dispozícii, je potrebné v krátkom čase primerane zhodnotiť a využiť pre zdynamizovanie cestovného ruchu. Pri ich rozvoji je potrebné rátať s ich možným celoročným využívaním.

Návrh produktov, podporujúcich rozvoj cestovného ruchu v zimnom období v riešenom území:

a) *Lyžiarska turistika - putovanie zasneženou krajinou- hipoturistika*

Putovanie na bežkách po zasneženej krajine a jej spoznávanie, si získava čoraz viac prívržencov.

b) *Verejné športové súťaže- hipoturistika*

- beh na lyžiach, diaľkový pochod pre deti, dospelých, pre rodiny
Súťaže plnia funkciu nielen porovnávania sa, ale aj sociálnu funkciu, funkciu zábavy.

c) *Karneval na lyžiach- hipoturistika*

Formou zábavy s prvkami súťaživosti vytvorí u turistov prostredie pre prežitie príjemných zážitkov.

Turisti preoblečení za masku jazdia na miernom svahu a "jury" hodnotí masky podľa viacerých kritérií, napr. námet, vzhľad, vtipnosť, umelecký dojem počas jazdy apod. Zvláštne čaro má karneval pri umelom osvetlení, alebo pri skijoringu.

d) *Adrenalinové športové aktivity*

Vytvorí ponuku pre fyzicky i psychicky náročné aktivity s komplexným zabezpečením podmienok pre ich uskutočnenie – hipoturistika.

Letné obdobie

V súčasnej ponuke sú v letnom období k dispozícii dobré predpoklady pre:

- pešiu turistiku,
- čiastočne cykloturistiku,
- podmienky pre možnosť spoznávať históriu riešeného územia,
- podmienky pre ďalšie voľnočasové aktivity, napr. minigolf, vzdelávacie akcie, pestovanie záľub, viacúčelové ihrisko.

V ďalšej časti tejto kapitoly uvádzame návrh niekoľkých typov produktov, ktoré je možné v riešenom území uplatniť. Uvádzané produkty vychádzajú z daností a podmienok v riešenom území, pričom sa poukazuje na možnosti rozvíjania, rozšírenia ponuky a jej význam, na obohatenie územia o potrebné vybavenie pre pokrytie potrieb turistov.

a) *Dovolenky pre rodiny*

Predpokladom pre rodinné dovolenky, tzn. pre rodiny prevažne s malými alebo školopovinnými deťmi sú vhodné zariadenia prispôsobené deťom. K nim patria dovolenkové ubytovacie zariadenia pre rodiny, v riešenom území sú vhodné najmä dovolenkové (rekreačné) domy a penzion. V obci je zatiaľ iba sporadicky využívané ubytovanie na súkromí v existujúcom obývanom domovom fonde. Dôležitú úlohu pri tomto druhu dovolenky zohrávajú zariadenia pre voľné chvíle a ihriská pre deti. V riešenom území môžu byť veľmi atraktívne zariadenia, agroturistika, hospodársky dvor a ihriská vo voľnej prírode, pieskoviská, vo väčších zariadeniach zriadené herne so zodpovedajúcim vybavením a miestnosť s televízorom pre deti s programovou ponukou aj v ich rodnom jazyku.

b) *Zelená pre zdravie*

Dôležitým prvkom je pohyb na čerstvom vzduchu v estetickom a prírodnom prostredí. Riešené územie má veľmi dobré predpoklady pre takéto pobyty.

c) *Na bicykli za spoznávaním a zdravím*

Produkt je zameraný na kombináciu poznávania s rekreačným využívaním bicykla. Pre jeho uplatňovanie v ponuke je potrebné rozšíriť sieť značkovaných cyklotrás na jestvujúcich poľných lesných cestách, ako je uvedené v odporúčaníach

v kap. infraštruktúra, označiť zaujímavosti riešeného územia ležiace na trasách, vydať lokálnu mapku resp. zabezpečiť zakomponovanie cyklotrás do cykloturistickej mapy, vytvoriť návrhy cyklotúr z riešeného územia a vydať vo forme brožúry a iné.

d) *Pestovanie záľub*

Dnešný turista sa oveľa viac ako v minulosti snaží využiť voľný čas aj na vzdelávanie. Veľmi obľúbené sú krátkodobé kurzy jazykov, fotografovania, kurzy ručných prác aj pôvodných remesiel, maľovania, ručných prác. Rovnako rastie obľuba cestovania na miesta späté s hobby. Pre účastníkov musí byť zabezpečené ubytovanie, stravovanie, možnosti rekreačných a športových aktivít, regenerácia.

e) *Animačné programy*

Tento produkt je vysoko variabilný a maximálne sa prispôsobuje požiadavkám zákazníka. V rámci programov je možné zabezpečiť sprievodcovské služby.

f) *Organizovanie fakultatívnych výletov*

Umožňuje dosiahnutie rovnakého efektu ako pri animačných programoch. Podľa požiadaviek zákazníka sa zabezpečujú výlety do okolia. Bežnú ponuku tvoria výlety do zaujímavých častí okolia.

Návrh rozvoja:

- podpora nových foriem vidieckej turistiky
- vybudovanie nových nenáročných rekreačno-športových zariadení pre vyžitie návštevníkov,
- dobudovanie turistickej športovej infraštruktúry,
- dobudovanie informačného systému v jednotlivých častiach.

Spokojnosť návštevníka - dovolenkára je priamo úmerná kvalite, kvantite a pestrosti ponúkaných možností poznávania, rekreácie, zábavy, ubytovania, stravovania i ochoty a srdečnosti ľudí poskytujúcich rôzne služby. Infraštruktúra rekreácie je jednou zo základných súčastí súkolia cestovného ruchu. Jej rôznorodosť, zaujímavosť a kvalita v značnej miere ovplyvňuje rozvoj cestovného ruchu.

Existujúca infraštruktúra rekreácie a športu využiteľná pre návštevníkov riešeného územia nezodpovedá potrebám dostatočného uspokojovania ich potrieb i záujmu. Avšak z hľadiska možností, ktoré riešené územie má, je pre vytvorenie, rozšírenie primeranej infraštruktúry pre tieto aktivity dostatočný priestor.

Teda ak chceme dosiahnuť zvýšenie návštevnosti a primeranú dĺžku pobytu návštevníka - dovolenkára v riešenom území, nevyhnutným opatrením je rozšírenie, skvalitnenie a pestrosť ponuky pre rekreáciu a šport, ktorá je prepojená s turistickou infraštruktúrou a supraštruktúrou.

Nevyhnutnosťou je, aby plánovanie infraštruktúry rekreácie a športu bolo systémové, prispôsobené podmienkam daného územia, odborne spracované a aby následná jej realizácia bola uskutočnená odbornými organizáciami. Súčasnú infraštruktúru rekreácie a športu na území obce z hľadiska zámerov v rozvoji cestovného ruchu a z hľadiska možnosti a danosti riešeného územia môžeme charakterizovať ako nedostatočne kvantitatívne a kvalitatívne rozvinutú, nezodpovedajúcu potrebám a požiadavkám súčasného návštevníka, resp. dovolenkára.

Regulatívy

Pri riešení jednotlivých aktivít v obci je potrebné rešpektovať tieto regulatívy:

1) Všetky druhy ochranných pásiem (od VN el. vedenia, transformačných staníc, PHO vodných zdrojov, zdrojov minerálnych vôd, rozvodov plynu, regulačných staníc plynu, ČOV, dopravných zariadení) v zmysle platných zákonov, vyhlášok a noriem SR.

2) V oblasti funkčného členenia a priestorového usporiadania:

- dodržať funkčnú hierarchiu
- využiť kvalitné prírodné prostredie a exist. stavebný fond pre rozvoj vidieckého turizmu, chalupárstva,

3) V oblasti ochrany prírody:

nepripustiť nadlimitné zaťaženie jednotlivých rekreačných priestorov,

- dodržať ekostabilizačné opatrenia,
- nové rekreačné zariadenia navrhovať predovšetkým v zastavaných častiach územia a na odsúhlasených plochách,
- prednostne dobudovať technickú infraštruktúru, predovšetkým kanalizačný systém s ekologicky nezávadným čistením odpadových vôd,
- vykurovanie objektov riešiť nezávadným spôsobom,
- pri výstavbe nepripustiť nadmerné zásahy do terénu a maximálne chrániť vzrastlú i nízku zeleň,

Niektoré zámery a činnosti v riešenom území podliehajú posúdeniu ich vplyvu na životné prostredie Príslušný povoľovací orgán: Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo poľnohospodárstva SR.

4) Regulačné prvky priestorového a architektonického riešenia:

Architektonické riešenie objektov:

- dodržať mierku,
- objekty občianskej a rekreačnej vybavenosti,
- maximálne dve nadzemné podlažia a využiteľné podkrovie,
- strechy sedlové, valbové, manzardové so sklonom 30° až 45°, s dôrazom na použitý materiál a farebnosť striech,
- materiálovo prispôbiť navrhované objekty prírodnému prostrediu,
- rekreačné domčeky: maximálne jedno nadzemné podlažie s obytným podkrovím,
- v navrhovaných areáloch územie doplniť vysokou zeleňou, sadovými úpravami, drobnou architektúrou, oplotením, ich architektonický výraz a použitý materiál nutne zosúladiť s hlavným objektom,
- pri výbere rastlinného materiálu je nutné zohľadniť požiadavky pôdne, klimatické, expozičné a použiť na oplotenie predovšetkým živé ploty.

3.1. Vybudovanie systému verejnoprávnych partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

Opatrenia:

- vybudovanie inštitucionálnej siete na podporu rozvoja domáceho a zahraničného cestovného ruchu, - vytvorenie inštitucionálneho rámca pre vzájomnú kooperáciu všetkých relevantných partnerov v oblasti cestovného ruchu, - podpora rozvoja cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce.

Predpokladané prínosy:

- vybudovaná sieť inštitúcií zameranej na podporu a propagáciu cestovného ruchu v obci, - rozvinutá a účinná cezhraničná spolupráca, úspešné získavanie finančných prostriedkov v oblasti rozvoja miestneho cestovného ruchu.

3.2. Osveta, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi rozvoja cestovného ruchu.

Opatrenia:

- zvyšovanie povedomia, výchovy a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva k cestovnému ruchu a jeho príležitostiam,
- vytvorenie kvalifikovanosti v oblasti cestovného ruchu.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie nových školiacich inštitúcií v oblasti cestovného ruchu,
- participácia obyvateľstva na skvalitňovanie cestovného ruchu, zvyšovanie životnej úrovne a zlepšovanie hospodársko-ekonomickej bilancie obce,
- odborne pripravený manažment – poskytovanie služieb v oblasti cestovného ruchu.

3.3. Rozvíjať vidiecky turizmus v kombinácii s agroturizmom vo väzbe na kultúrno-historický potenciál, tradície a zvyklosti.

Opatrenia:

- zvyšovanie prítlačnosti vidieka,
- podpora tvorby nových komplexných produktov cestovného ruchu,
- vytváranie imidžu konkrétnych lokalít a atraktivít,
- využívanie grantových programov na rozvoj vidieckych oblastí,
- vybudovanie zóny oddychu a stredísk pre športy.

Predpokladané výnosy:

- existencia špecifických produktov CR zameraných na agroturistiku,
- propagáciu historických, folklórnych a náboženských podujatí, zachovanie tradičných remesiel,
- zvýšený prísun turistov,
- príliv finančných prostriedkov do obce, jej zveľaďovanie a budovanie atraktívneho povedomia pre trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v obci,
- tvorba pracovných príležitostí,
- využívanie grantových programov zameraných na rozvoj vidieckej oblasti agroturistiky.

3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb cestovného ruchu.

Opatrenia:

- zabezpečenie jednotného prístupu k informáciám o možnostiach podpory MSP v cestovnom ruchu vrátane podporných programoch a štrukturálnych fondov,
- skvalitnenie propagácie obce v záujme získavania investorov a prílevu turistov,
- zvýšenie informovanosti o podporných programoch MSP.

Predpokladané prínosy:

- ľahšia orientácia pre podnikateľov v oblasti podpory CR,
- príprava projektov a príliv finančných prostriedkov z grantových schém a podporných programov.

3.5. Zachovať kultúrno-historické dedičstvo.

Opatrenia:

- ochrana a obnova pamiatkového fondu,
- podpora živej kultúry - folklór, ľudové remeslá, ochotnícke divadlo, literatúra, výtvarné umenie a iná kultúrno-záujmová činnosť,
- podpora CR v oblasti kultúry,
- iniciovanie vzniku informačného systému kultúry v spolupráci s RPIC a CPK.

Predpokladané prínosy:

- udržanie a rozvoj tradícií – folklór, ľudová tvorivosť a iné,
- zvýšenie úrovne poznania a budovania vzťahu k svojej obci,
- zlepšenie kvality života obyvateľstva, rozvoj kultúry v obci, zvýšenie atraktivity obce z pohľadu CR,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov o kultúrnych podujatiach,
- systematická propagácia k vylepšeniu imidžu obce.

3.6. Skvalitniť informačný a orientačný systém.

Opatrenia:

- zvýšiť dostupnosť informácií o zaujímavostiach a atraktivitách služieb v obci,
- vybudovanie siete infraštruktúry peších, turistických, cykloturistických trás.

Predpokladané prínosy:

- existencia informačného systému zabezpečujúci veľmi rýchle, lacné a aktuálne služby pre turistov a návštevníkov obce zo všetkých oblastí súvisiaci s ich momentálnym pobytom, pohybom a potrebami.

3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce.

Opatrenia:

- rozvoj komunikačných spojov, modernizácia a výstavba základne pre CR za jej súčasného prispôsobovania sa k štandardom EÚ,
- rozvoj alternatívnej turistiky.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie konkurencieschopnosti trhu,
- ekonomické prínosy – priame zdroje, nepriame zdroje,
- zlepšenie imidžu.

4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA

Vytvorenie pozitívneho podnikateľského prostredia zosúladeného s prirodzenými danosťami a možnosťami obce a vývojovými trendmi. Znamená to zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom ekonomického rozvoja v oblasti služieb, poľnohospodárstve, cestovnom ruchu, agroturistike, stavebníctve a v iných hospodárskych odvetviach. Rozvoj ľudských zdrojov.

Posilnením rekreačnej funkcie je predpoklad ďalšieho zamestnania obyvateľov v smere cestovného ruchu. Preferovať podnikanie v cestovnom ruchu, turistiky, súkromné ubytovanie a prevádzky spojené s poskytovaním týchto služieb.

Plochy výroby a služieb treba modernizovať podľa aktuálnych výhľadových potrieb s dostatočnými rezervnými plochami pre ďalší rozvoj. Vytvorenie pozitívneho podnikateľského prostredia zosúladeného s prirodzenými danosťami a možnosťami obce a vývojovými trendmi. Znamená to zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom ekonomického rozvoja v oblasti služieb, kde prioritu tvorí cestovný ruch. Dobudovanie technickej infraštruktúry a rozvoj ľudských zdrojov

9.6.1. Stanovenie merateľných indikátorov.

Priorita 6.1. podpora výskumu a vývoja v podnikoch.

Opatrenie 6.1.1. podpora zavádzania inovácií – podpora aktivít zameraných na inováciu a modernizáciu výrobkov, služieb, strojov, prístrojov, zariadení, tvorba prototypov, podpora inovácií v systémoch riadenia, pre podnikateľské subjekty.

Opatrenie 6.1.3. podpora realizácie nových technológií a výrobkov založených na výsledkoch vedy a výskumu prostredníctvom podnikateľských subjektov a následný transfer poznatkov vedy a výskumu prostredníctvom podnikateľských subjektov do praxe.

Opatrenie 6.1.4. podpora vzniku klastrov za účelom prehĺbenia spolupráce medzi súkromným sektorom, vedecko-technickými a informačnými centrami, univerzitami a samosprávami v určitých odvetviach priemyslu a služieb, v ktorých má Košický samosprávny kraj rastový potenciál.

Priorita 6.2. podpora obnovy a budovania technickej infraštruktúry výskumu a vývoja na vysokých školách a vo výskumných inštitúciách.

Opatrenie 6.2.1. podpora obnovy výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového

vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja.

Opatrenie 6.2.2. podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja.

Opatrenie 6.2.3. podpora prenosu poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe – podpora aplikovaného výskumu a vývoja.

Opatrenie 6.2.4. podpora budovania infraštruktúry škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu.

Priorita 6.3. podpora využívania rizikového kapitálu pre malé a stredné podniky.

Opatrenie 6.3.1. podpora začínajúcich malých a stredných podnikov prostredníctvom využívania záručných schém.

Opatrenie 6.3.2. podpora začínajúcich malých a stredných podnikov prostredníctvom využívania rizikového kapitálu.

Opatrenie 6.3.3. podpora budovania sietí Business Angels.

4.1. Stabilizácia a rozvoj existujúcich výrobných kapacít remeslá a poľnohospodárstvo a progresívne prispôsobovanie ich profilu vývojovým trendom.

Opatrenia:

- zvýšenie využitia a vyťaženia existujúcich perspektívnych, výrobných kapacít,
- zvýšenie finalizácie výroby.

Predpokladané výnosy:

- stabilizácia existujúcej výrobnjej základne,
- udržanie zamestnanosti,
- príležitosť pre uplatnenie domácich odborníkov.

4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry a kvality podnikateľských subjektov v oblasti výroby.

Opatrenia:

- intenzívne využívanie podporných programov pre malé podnikanie,
- podpora a zvyšovanie úrovne podnikov.

Predpokladané prínosy:

- príchod zahraničných investícií k zvýšeniu efektivity a kvality výstupov podnikov,
- rozvoj efektívnejšieho systému podpory začínajúcim podnikateľom.

4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry.

Opatrenia:

- modernizácia miestnych komunikácií a zabezpečenie adekvátneho technického stavu dopravnej infraštruktúry,
- modernizácia autobusových zastávok, vybudovanie chodníkov.

Predpokladané prínosy:

- zníženie nezamestnanosti,
- mobilita turistov a domácich obyvateľov, zníženie rizika nehodovosti.

4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí

Opatrenia:

- výstavba nových inžinierskych sietí k strediskám cestovného ruchu.

Predpokladané prínosy:

- pripravenosť územia obce pre rozvoj podnikateľských aktivít v oblasti cestovného ruchu.

4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí

Opatrenia:

- dobudovanie a výstavba nových telekomunikačných sietí,
- modernizácia telekomunikačných sietí.

Predpokladané prínosy:

- priblíženie sa moderným zahraničným investorom a obchodným partnerom,
- zvýhodnenie a zatriktívnenie obce a jej podmienok pre podnikanie.

4.6. Efektívne umiestňovanie existujúcich nezamestnaných na trhu práce

Opatrenia:

- vytvorenie komplexného systému rekvalifikácie reagujúceho na aktuálne problémy trhu,
- vytvorenie efektívneho systému umiestňovania nezamestnaných na trhu práce v oblasti samozamestnávania,
- osвета v oblasti samozamestnávania.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie nezamestnanosti,
- znižovanie miery práce na trhu.

4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu

Opatrenie:

- podpora sociálnych infraštruktúr smerujúcich k zvyšovaniu kvality života,
- podpora využitia miestneho potenciálu na sociálno-ekonomický rozvoj (cestovný ruch, kultúra, prírodné zdroje a rozvoj MSP).

Predpokladané prínosy:

- spôsobilosť obce úspešne implementovať programy rozvoja,
- možnosti využívania finančných prostriedkov z EÚ,
- konkurencieschopnosť pri využívaní miestneho potenciálu.

5. POĽNOHOSPODÁRSTVO, LESNÍCTVO A VIDIECKY ROZVOJ

Strategické ciele:

Poľnohospodárska činnosť v katastrálnom území je daná prírodnými podmienkami, geografickou polohou a možnosťami ekologických vzťahov.

V súčasnej dobe sa v obci pokračuje v poľnohospodárskej a lesníckej výrobe.

V osobitnej prílohe v zmysle vyhlášky MŽP SR 55/2001 Z.z. podrobne vyhodnotiť štruktúru poľnohospodárskeho a lesného fondu s uvedením plošných výmer, skupín BPEJ a všetkých potrebných údajov za celý kataster aby zodpovedné orgány štátnej správy mohli udeliť súhlasí na nepoľnohospodárske využitie poľnohospodárskej pôdy resp. zábery LPF.

V lesnej výrobe akceptovať vyhlásené ochranné lesy v území a lesy osobitného určenia. Zachovať všetky zvyšky lesných porastov a rozptýlenej zelene a rešpektovať vyhlášku MK SSR o ochrane stromov rastúcich mimo lesa. V žiadnom prípade nepripustiť náhradné rekultivácie na úkor posledných zvyškov vodných biotopov a lesných remíz v poľnohospodárskej krajine a tých, ktoré tvoria ekologické zázemie sídla.

Zeleň: vzhľadom na obnovenie a posilnenie ekostabilizačných prvkov je potrebné spracovať plán ozelenenia celého územia katastra.

9.7. Špecifický cieľ 7. zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva a rozvoja vidieka.

Vidiecka krajina je systémom pozostávajúcím z prírodného prostredia, obyvateľstva a sídel. V prieniku týchto zložiek je vidiecka ekonomika, ako hybná sila regiónu, ktorá je priamo závislá od charakteru miestnych zdrojov a vybavenosti sídiel. Za hlavné súčasti vidieckej ekonomiky sú považované tradičné vidiecke odvetvia poľnohospodárstvo, lesníctvo a perspektívne významné odvetvia vidiecky turizmus a obnoviteľné zdroje energie. Vysoký stupeň vidieckosti a nízky stupeň urbanizácie okresov Košického kraja v ostrom kontraste s okresmi metropoly Košíc, v miernejšom kontraste s okresom Spišská Nová Ves, je brzdou v rozvoji trhov. Okrem okresu Spišská Nová Ves a okresov mesta Košice sa všetky okresy nachádzajú v stave nízkej produkčnej výkonnosti, sú nedostatočne vybavené technickou a komunikačnou infraštruktúrou, čo negatívne vplyva na ich ekonomickú konkurencieschopnosť. Vyznačujú sa tiež vysokou nezamestnanosťou a nízkymi príjmami u takmer všetkých kategórií zamestnancov v porovnaní s celým krajom a Slovenskom, čo následne ovplyvňuje kúpnu silu obyvateľstva a brzdí rozvoj terciárneho sektora.

Kľúčovým riešením uvedenej situácie je podpora malého a stredného podnikania v rôznych oblastiach, najmä v diverzifikácii poľnohospodárstva. Na dosiahnutie tohto cieľa sme stanovili nasledovné priority.

Priorita 7.1. zvýšenie konkurencieschopnosti, multifunkčnosti, odborného vzdelávania

a poradenstva v poľnohospodárstve.

Poľnohospodárstvo je významnou súčasťou života na vidieku a ako také má aj dominantné postavenie pri koncipovaní strategických cieľov rozvoja vidieckych oblastí KSK. Z analýzy kapitálovej vybavenosti agrosektora vyplýva, že nedosahuje úroveň priemeru Slovenska a opotrebovanosť aktívneho i pasívneho majetku je vysoká, priemerný vek poľnohospodárskych strojov je v mnohých prípadoch nad 10 rokov. Výsledkom je nedostatočná ekonomická výkonnosť podnikov, nižšia kvalita produkcie, vysoké výrobné náklady, zhoršujúca sa ekonomika, slabá odolnosť voči silnejúcej konkurencii a v neposlednom rade aj nepriaznivý vplyv na životné prostredie.

Priorita 7.2. zvýšenie konkurencieschopnosti, odborného vzdelávania a poradenstva v lesnom hospodárstve a zlepšenie zdravotného stavu lesov. Košický samosprávny kraj ako celok dosahuje v lesnatosti slovenský priemer, ale rozloženie lesov na území kraja je nerovnomerné. Najlesnatejšími okresmi sú Gelnica, Rožňava, Spišská Nová Ves a Košice – okolie. Zdravotný stav ihličnatých porastov v okresoch Gelnica, Rožňava a Spišská Nová Ves je zlý, dokonca možno hovoriť o kalamitnom odumieraní smreka a rozvracaní lesných porastov. Dá sa predpokladať, že dopyt po surovom dreve bude v najbližších rokoch stabilný, ale priestor na trhu budú mať len spracovatelia dreva s modernými výrobnými technológiami, schopní konkurencie.

Priorita 7.3. podpora vyššieho využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Na základe údajov v analytickej časti sa ako najperspektívnejší obnoviteľný zdroj energie v podmienkach vidieka Košického kraja javí energetické využívanie biomasy a využívanie geotermálnej energie. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie, a to predovšetkým biomasy, predstavuje nezanedbateľný potenciál pre ekonomický rast najmä marginalizovaných vidieckych regiónov Košického kraja, rast zamestnanosti a rozvoj malého a stredného podnikania.

Priorita 7.4. zapojenie subjektov poskytujúcich služby vo vidieckom cestovnom ruchu do medzinárodných systémov.

Klientela, ktorá má záujem cestovať za dovolenkou do vidieckych oblastí sa asi v 80% orientuje cez webové stránky. Aby poskytovatelia ubytovacích služieb v našom kraji mohli svoje zariadenia ponúkať cez zahraničné siete vidieckeho turizmu, musia sa zapojiť do certifikačných systémov kvality, ktoré návštevníkom garantujú kvalitu poskytovaných služieb. S tým úzko súvisí potreba zvýšenia atraktivity vidieckych sídel.

Priorita 7.5. realizácia prístupu LEADER.

Cieľom metódy Leader je zlepšenie kvality života vo vidieckych regiónoch cez projekty miestnych žiadateľov, ktoré vyberá miestna akčná skupina v súlade so schválenou rozvojovou stratégiou územia. Nedostatok finančných prostriedkov v rozpočtoch jednotlivých obcí podnecuje potrebu ich vzájomnej spolupráce a vytvárania verejno-súkromných partnerstiev.

9.7.1. Stanovenie merateľných indikátorov.

Priorita 7.1. zvýšenie konkurencieschopnosti, multifunkčnosti, odborného vzdelávania

a poradenstva v poľnohospodárstve.

Opatrenie 7.1.1. podpora investícií do kapitálovej vybavenosti a do nových technológií v agrosektore,

Opatrenie 7.1.2. podpora odbytových združení.

Opatrenie 7.1.3. vytváranie podmienok na výrobu energetických plodín na biomasu pri zachovaní potravinovej sebestačnosti.

Opatrenie 7.1.4. podpora ekologického poľnohospodárstva a výroby biopotravín.

Opatrenie 7.1.5. podpora spracovania poľnohospodárskej produkcie v potravinárskom priemysle a na priamy predaj.

Opatrenie 7.1.6. diverzifikácia aktivít prvovýrobcov do služieb vo vidieckom cestovnom ruchu.

Opatrenie 7.1.7. podpora stredného odborného školstva poľnohospodárskeho.

Opatrenie 7.1.8. rozvoj vzdelávacích a poradenských služieb pre všetkých pracujúcich v sektore poľnohospodárstva.

Priorita 7.2. zvýšenie konkurencieschopnosti, odborného vzdelávania a poradenstva v lesnom hospodárstve a zlepšenie zdravotného stavu lesov.

Opatrenie 7.2.1. podpora modernizácie, inovácie a efektivity lesníckeho sektora.

Opatrenie 7.2.2. vytvorenie podmienok na trvalo udržateľné využívanie lesnej pôdy.

Opatrenie 7.2.3. podpora využívania lesa ako zdroja na biomasu.

Opatrenie 7.2.4. rozvoj vzdelávacích a poradenských služieb pre všetkých pracujúcich v lesnom hospodárstve.

Priorita 7.3. podpora vyššieho využívania obnoviteľných zdrojov energie.

Opatrenie 7.3.1. podpora využívania biomasy ako najperspektívnejšieho zdroja energie na vidieku.

Opatrenie 7.3.2. podpora využívania geotermálnej energie.

Priorita 7.4. zapojenie subjektov poskytujúcich služby vo vidieckom cestovnom ruchu do medzinárodných systémov.

Opatrenie 7.4.1. zvýšenie atraktivity sídiel.

Opatrenie 7.4.2. zlepšenie kvality služieb vo vidieckom turizme.

Opatrenie 7.4.3. zlepšenie jednotnej propagácie mikroregiónov v rámci Košického kraja.

Priorita 7.5. realizácia prístupu LEADER.

Opatrenie 7.5.1. zlepšovanie manažmentu, riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach.

5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF/ (Poľnohospodársky pôdny fond) so zohľadnením na vytvorenie trvalo udržateľnej sústavy hospodárenia.

Opatrenia:

- zabezpečenie preverenia bonity pôdy z hľadiska výrobných konkurencieschopnosti,
- vysporiadanie vlastníckych vzťahov s pôdou,
- zabezpečenie racionálneho PPF,
- návrh na racionálnu dotačnú politiku.

Predpokladané prínosy:

- racionálne využitie pôdy,
- odstránenie neefektívneho PPF.

5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby a spracovateľského priemyslu.

Opatrenia:

- podpora modernizácie a technologickej inovácie prvovýroby,
- podpora zavedenia medzinárodných noriem kvality (ISO 9001 – normy EÚ),
- podpora vzdelávania pracovníkov v agrosektore.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie produktivity práce a kvality potravín,
- dosiahnutie konkurencieschopnosti a výrobných intenzít,
- znižovanie výrobných nákladov.

5.3. Ochrana PPF.

Opatrenia:

- zvyšovanie ochrany PPF pred povodňami a záplavami,
- znižovanie znečistenia pôdy a vody,
- znižovanie vodnej a veternej erózie.

Predpokladané prínosy:

- stabilizácia hospodárenia na pôde,
- zvýšenie ochrany majetku,
- zabezpečenie ekologickej čistoty a kvality životného prostredia.

5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore.

Opatrenia:

- zvyšovanie vedomia vidieckeho obyvateľstva na využívanie jestvujúcich stavieb, budov na vidieku,
- zabezpečenie marketingu, propagácia vidieka – vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- zabezpečenie dotačnej politiky štátu na budovanie agroturistických zariadení.

Predpokladané prínosy:

- efektívne využívanie vidieckej krajiny pre domácich a zahraničných hostí,
- zvyšovanie príjmov obyvateľov,
- stabilizácia osídlenia vidieka.

5.5. Zalesňovanie poľnohospodárskych ťažko prístupných pôd.

Opatrenia:

- pozemky s ťažkým terénnym reliéfom začleniť do lesnej pôdy,
- vysporiadať hranice medzi PPF a LPF.

Predpokladané prínosy:

- definitívne vysporiadanie pozemkov medzi PPF a LPF,
- možnosť intenzívneho hospodárenia na lesnej pôde.

5.6. Podpora pri ozdravných opatrení v lesoch

Opatrenia:

- získanie finančných prostriedkov od štátu, z fondov EÚ na vápnenie, postrekov chorých porastov,
- výsadba poškodených lesných pôd – drevinami s požadovaným genofondom.

Predpokladané prínosy:

- bohaté lesné porasty, bohaté na lesné plody a huby, plné zdravej zveriny, vyhľadávané domácimi a zahraničnými turistami.

5.7. Podpora rozvoja poľovníckej turistiky ako súčasť rozvoja vidieka.

Opatrenia:

- využívať granty pre rozvoj poľovníckeho združenia
- vybudovanie obory, zazverovanie, ochrana lesného fondu, spolupráca v CR,
- vytvorenie informačnej siete, propagačného materiálu pre domácich a zahraničných hostí,
- poskytovanie možnosti poľovačky v poľovnom revíry,
- nárast turistickej, poľovníckej verejnosti na vidieku,
- možnosti prílevu finančných prostriedkov na vidiek (ubytovanie, stravovanie).

Predpokladané prínosy:

- poľovný revír bude vyhľadávaný domácimi i zahraničnými poľovníkmi pre hojnosť poľovnej zveriny v jednotlivých poľovných revíroch.

5.8. Stabilizácia a zlepšenie obhospodarovania poľovných revírov.

Opatrenia:

- vybudovanie obory,
- intenzívna starostlivosť o zdravotný stav zveriny v poľovnom revíri,

- dodržiavanie ročného povoleného odstrelu poľovnej zveriny,
- pravidelné zabezpečovanie objemových a jadrových krmovín na zimnú sezónu pre zverinu v poľovnom revíri.

Predpokladané prínosy:

- poľovný revír bude vyhľadávaný domácimi i zahraničnými poľovníkmi pre hojnosť poľovnej zveriny v jednotlivých poľovných revíroch.

6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategické ciele:

Zdravotnícke zariadenie sa v riešenom území nenachádza. V ďalšom období uvažujeme nad vytvorením ďalších podmienok pre zavádzanie lekárskej starostlivosti priamo v obci, kde je možnosť ponúknuť adekvátne priestory, pre ordinovanie všeobecného lekára dva dni v týždni štyri hodiny. Blízkosť okresného mesta a výhodnosť dopravného spojenia umožňuje obyvateľom obce dostatočne využívať aj služby blízkych zdravotníckych zariadení. V prípade potreby odbornej starostlivosti o starších občanov využívame opatrovateľskú službu, ktorej činnosť je zastrešená Spoločnou úradovňou.

Priorita 3.1. obnova a budovanie základnej infraštruktúry.

Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry napomáha povzniesť poskytovanie sociálnej starostlivosti a služieb na kvalitatívne vyššiu úroveň, čo prispieva ku skvalitneniu života občanov závislých na zariadeniach sociálnej starostlivosti.

Budovanie a rozvoj zdravotníckej infraštruktúry vedie k vyššej úrovni poskytovania zdravotnej starostlivosti a služieb, čím sa vytvára základ pre zlepšenie zdravia a kvality života obyvateľstva.

6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb

Opatrenia:

- spracovanie štandardov kvality a finančnej náročnosti služieb.

Predpokladané prínosy:

- spokojnosť prijímateľov služieb.

6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie.

Opatrenia:

- zlepšiť prístup občana k informáciám o ochrane zdravia.

Predpokladané prínosy:

- prostredie podporujúce rozvíjanie zdravého životného štýlu občana.

7. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategické ciele:

Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia. Vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov. Stav životného prostredia v riešenom území je uspokojivý.

Ovzdušie: Riešene územie z hľadiska čistoty ovzdušia predstavuje relatívne homogénny priestor. Relatívnu homegénnosť územia by mohli narúšať priestory komulácie zdrojov a činnosti spôsobujúcich znečistenie ovzdušia.

Voda: Je nevyhnutnou súčasťou životného prostredia všetkých rastlinných a živočíšnych ekosystémov. Zabezpečenie dostatku kvalitnej čistej vody je preto jednou zo základných požiadaviek existencie človeka.

Pri hodnotení kvality povrchovej vody môžeme konštatovať, že na tomto území sa predpokladá zaťaženie predovšetkým biologickým a mikrobiologickým znečistením. Vybudovaním kanalizačnej siete dôjde k zlepšeniu životného prostredia a výraznému zlepšeniu životných podmienok.

Kontaminácia pôdy: K cudzorodých látok do pôd prispievajú najmä priemyselné, energetické a dopravné emisie, agrochemikálie.

Hluk: Je akustický fenomén hluku. Podľa poznatkov zdravotníctva 65 dB predstavuje hranicu od, ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívne nervový systém. V riešenom území sa nevykonáva monitoring hlukovej záťaže z cestnej dopravy. Vzhľadom na vysokú intenzitu dopravy je však miera tejto záťaže vo všeobecnosti vysoká. Významnejšie stacionárne zdroje hluku sa v riešenom území nenachádzajú.

Ochrana prírody: Odstránenie nelegálnych skládok.

Územie CHKO v súčasnosti predstavuje prírodný genetický potenciál pre spontánnu ale i umelú modernizáciu pôvodných ekosystémov strednej Európy. Celé územie je s ekologického hľadiska kvalitné s veľkým potenciálom pre rozvoj rekreácie a turistiky. V obci je potrebná výsadba izolačnej, filtračnej, verejnej, obytnej zelene štruktúru zelene začleniť do vidieckej prírody. Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia. Vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov. Vybudovanie kanalizačnej siete v obci, v jestvujúcich a novovytvorených rekreačných zariadeniach s doplnením o vodovodnú infraštruktúru a likvidácia odpadu.

9.2. Špecifický cieľ 2. zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti životného prostredia.

Rieši vyrovnávanie rozdielov na regionálnej úrovni v oblasti životného prostredia prostredníctvom realizácie nasledovných priorít.

Priorita 2.1. zvýšenie integrovanej ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovej ochrany.

Dosiahnutie cieľa programu je zamerané na zabezpečenie integrovanej ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovú ochranu.

Priorita 2.2. zvýšenie ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien.

Cieľom je dosiahnutie zabezpečenia dôslednej implementácie smerníc EÚ v oblasti kvality ovzdušia. V súlade s tým budú podporované aktivity smerujúce k znižovaniu emisií znečisťujúcich látok – oxidov síry, oxidov dusíka, tuhých častíc, amoniaku a prchavých organických látok.

Priorita 2.3. dobudovanie infraštruktúry odpadového hospodárstva, znižovanie a eliminovanie negatívnych vplyv environmentálnych záťaží a skládok odpadov na zdravie obyvateľov a ekosystémov.

Priorita je zameraná na podporu systémov separovaného zberu a zhodnocovania odpadov. Osobitnú pozornosť budeme venovať odpadom, ktoré môžu mať významný negatívny vplyv na zdravie človeka a životné prostredie (napr. PCB/PCT, odpad zo zdravotnej a veterinárnej starostlivosti).

Priorita 2.4. dobudovanie infraštruktúry ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny.

Cieľom priority je plnenie záväzkov SR vyplývajúcich z medzinárodných dohovorov, hlavne z predpisov EÚ na ochranu druhov a biotopov európskeho významu, pre ktoré sa vyhlasuje súvislá európska sústava chránených území (NATURA 2000), vytvorená v spoločnom záujme EÚ, ktorú budujú členské štáty nezávisle od svojich vnútroštátnych sústav chránených území. Z hľadiska členstva v EÚ má SR povinnosť zabezpečiť najmä starostlivosť o územia NATURA 2000, priaznivý stav biotopov a druhov európskeho významu a ich monitoring. Z medzinárodných záväzkov, ako aj z národných stratégií a koncepcií, vyplývajú ďalšie úlohy na ochranu biologickej diverzity a krajiny.

9.2.1. Stanovenie merateľných indikátorov.

Priorita 2.1. zvýšenie integrovanej ochrany, racionálneho využívania vôd a protipovodňovej ochrany.

Opatrenie 2.1.1. dobudovanie zásobovania obyvateľstva pitnou vodou.

Opatrenie 2.1.2. dobudovanie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd.

Opatrenie 2.1.3. zvýšenie ochrany územia pred povodňami, vrátane vybudovania povodňového varovného a predpovedného systému.

Opatrenie 2.1.4. zlepšenie sledovania a hodnotenia stavu povrchových a podzemných vôd.

Priorita 2.2. zvýšenie ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien.

Opatrenie 2.2.1. podpora aktivít smerujúcich k ochrane ovzdušia.

Opatrenie 2.2.2. podpora aktivít smerujúcich k minimalizácii nepriaznivých vplyvov klimatických zmien, vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie.

Opatrenie 2.2.3. podpora aktivít smerujúcich k ochrane ozónovej vrstvy Zeme.

Opatrenie 2.3.1. dobudovanie infraštruktúry na likvidáciu odpadov zo zdravotnej starostlivosti.

Opatrenie 2.3.3. dobudovanie infraštruktúry na likvidáciu odpadov s obsahom PCB a iných POPs.

Opatrenie 2.3.4. dobudovanie infraštruktúry na likvidáciu komunálnych odpadov (odpady z domácností a podobné odpady z obchodu, priemyslu a inštitúcií) vrátane ich zložiek zo separovaného zberu.

Opatrenie 2.3.5. dobudovanie infraštruktúry pre separovaný zber.

Opatrenie 2.3.6. odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov.

Priorita 2.4. dobudovanie infraštruktúry ochrany a regenerácie prírodného prostredia a krajiny.

Opatrenie 2.4.1. podpora zabezpečenia priaznivého stavu biotopov a druhov prostredníctvom

vypracovania a realizácie programov starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programov záchrany pre kriticky ohrozené druhy rastlín, živočíchov a území vrátane realizácie monitoringu druhov a biotopov.

Opatrenie 2.4.2. podpora zlepšenia infraštruktúry ochrany prírody a krajiny prostredníctvom budovania a rozvoja zariadení ochrany prírody a krajiny vrátane zavedenia monitorovacích systémov za účelom plnenia národných a medzinárodných záväzkov.

Opatrenie 2.4.3. podpora zlepšenia informovanosti a environmentálneho povedomia verejnosti, vrátane posilnenia spolupráce a komunikácie so zainteresovanými skupinami.

7.1. Ochrana a racionálne využívanie vôd, zabezpečenie dostatku pitnej vody.

Opatrenia:

- zlepšenie kvality povrchových tokov a podzemných vôd,
- vybudovanie kanalizačnej siete,
- zabezpečenie protipovodňovej ochrany a vododržnosti územia v celej obci úprava nekrytej dažďovej kanalizácie, priepustov.

Predpokladané výnosy:

- zníženie miery zdravotného rizika obyvateľov,
- dosiahnutie dobrej kvality povrchových a podzemných vôd,
- predchádzanie povodňiam.

7.2. Minimalizácia vzniku odpadov, ekologické nakladanie s odpadmi.

Opatrenia:

- znižovanie produkcie odpadov,
- zvýšenie podielu separácie odpadov a zhodnocovania separovaných odpadov,
- organizované a ekologické odstraňovanie odpadov,
- propagácia metód moderného odpadového hospodárstva.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie produkcie odpadov,
- maximálne zhodnocovanie odpadov,
- znižovanie rizík nebezpečných odpadov.

7.3. Ochrana racionálne využívanie pôd.

Opatrenia:

- zabezpečenie protieróznej ochrany pôd,
- odstránenie nelegálnych skládok,
- zvyšovanie prirodzenej úrodnosti pôd.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie rizika pôd eróziou,
- predchádzanie kontaminácie,
- zvyšovanie úrodností.

7.4. Ochrana ovzdušia.

Opatrenia:

- znižovanie objemu znečisťujúcich látok produkovaných do ovzdušia.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie imisnej situácie v ovzduší.

7.5. Enviromentálna osвета, výchová a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi ochrany životného prostredia.

Opatrenia:

- rozšírenie a skvalitnenie enviromentálnej výchovy a vzdelávanie,
- podpora osvetu a záujmu širokej verejnosti v problematike ochrany a skvalitňovania životného prostredia,
- zjednodušenie prístupu obyvateľov ku komplexným informáciám o stave životného prostredia v obci.

Predpokladané prínosy:

- dosiahnutie efektívneho systému enviromentálnej výchovy a vzdelávania,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov a ich zapojenie do ochrany životného prostredia.

8. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO

Strategické ciele:

V obci je ZŠ a MŠ, je potrebná modernizácia. Je žiadúce dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ.

Cieľavedomé a kontinuálne prepojenie medzi dopytom na trhu práce v danej lokalite. Využitie zariadenia obecného úradu na rozvoj ľudských zdrojov a v spolupráci s Úradom sociálnych vecí a práce viesť rekvalifikačné školenia pre lepšie uplatnenie nezamestnaných na trhu práce.

Priorita 3.1. obnova a budovanie základnej infraštruktúry.

Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry je predpokladom vyššej kvality vzdelávania a vyššej miery vzdelanosti obyvateľstva na danom území. Vzdelanejšie obyvateľstvo významnejšie prispieva k ekonomickému rastu a k rastu životnej úrovne.

9.5. Špecifický cieľ 5. zmiernenie disparít na regionálnej úrovni v oblasti vzdelávania.

Základným cieľom na zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti Slovenska v oblasti rozvoja ľudských zdrojov je dokončenie reformy základného a stredného školstva. Cieľom obsahovej reformy je vytvoriť priestor pre tvorivú prácu pedagógov, pre posilnenie výchovy, pre zdokonalenie komplexného rozvíjania poznávacích funkcií žiakov. Na dosiahnutie tohto cieľa sme stanovili nasledovné priority:

Priorita 5.1. prepojenie systému odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce.

V rámci tejto priority chceme v spolupráci so štátnou správou uskutočniť reformu vzdelávania na základných a stredných školách a podporiť zvyšovanie kvality vysokoškolského vzdelávania a kvality ľudských zdrojov vo výskume a vývoji tak, aby absolventi boli pripravení pre aktuálne a perspektívne potreby vedomostnej spoločnosti a trhu práce.

Priorita 5.2. podpora rozvoja športu.

Cieľom priority je zlepšenie podmienok pre športovú činnosť všetkých športovcov Košického samosprávneho kraja. Cieľom je všetkými prostriedkami podporiť rozvoj mládežníckeho, vrcholového a výkonnostného športu na celom území Košického kraja a v neposlednom rade skvalitniť podmienky na rozvoj školskej telesnej výchovy a športu na školách.

9.5.1. Stanovenie merateľných indikátorov.

Priorita 5.1. prepojenie systému odborného vzdelávania a prípravy s trhom práce.

Opatrenie 5.1.1. premena tradičnej školy na modernú.

Opatrenie 5.1.2. podpora vysokých škôl, výskumu, vývoja ako motorov rozvoja vedomostnej spoločnosti.

Opatrenie 5.1.3. podpora celoživotného vzdelávania.

Opatrenie 5.1.4. zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít.

Opatrenie 5.1.5. zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami.

Priorita 5.2. podpora rozvoja športu.

Opatrenie 5.2.1. podpora mládežníckeho športu.

Opatrenie 5.2.2. podpora vrcholového športu.

Opatrenie 5.2.3. podpora športu pre všetkých.

Opatrenie 5.2.4. podpora športových podujatí.

Opatrenie 5.2.5. podpora materiálno-technického zabezpečenia športu.

8.1. Rozvoj vzdelávania.

Opatrenia:

- zapojenie relevantných partnerov do procesu vzdelávania,
- podpora rozvoja vzdelávania cez rekvalifikačné kurzy.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie možnosti na zvyšovanie a rozširovanie kvalifikácie obyvateľov,
- mnohostranné vzdelanie obyvateľov v záujme zvýšenia kvality ich života.

8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Opatrenia:

- vytváranie možnosti pre intenzifikáciu prípravy detí zo sociálne znevýhodneného prostredia predškolského veku na vstup do školských zariadení,
- vytvorenie legislatívnych podmienok pre celodenný pobyt žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia v kultúrno pozitívnom prostredí,

Predpokladané prínosy:

- zníženie sociálnej zaťaženia regiónu,
- zníženie podielu nevzdelaných a nekvalifikovaných obyvateľov.

9. VÝSTAVBA V OBCI

Strategické ciele:

Hlavný dôraz by mal byť kladený na zaujímavé architektonické riešenie a celkový prínos novej výstavby pre nový charakter obce. Pri rešpektovaní katastrálneho územia a rešpektovaní vlastníckych vzťahov vzniká určitá škála pozemkov rôznej veľkosti a orientácie k svetovým stranám.

RD môžu stať individuálne.

Na pozemkoch RD povoľovať podnikateľskú činnosť bez negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Návrh bývania bude akceptovať demografickú prognózu do navrhovaného roku 2015. Z hľadiska použitia PPF návrh plôch na bývanie bude podmienený súhlasom užívateľov a vlastníkov pôdy ale hlavne kompetentných orgánov samosprávy.

Dominantné postavenie bude mať výstavba formou RD v prielukách, i novonavrhovanej zóne.

Zlepšenie všetkých podmienok v chatovej oblasti, skvalitnenie ponúkaných služieb a rozšírenie.

Vytvoriť podmienky pre trvalé osídlenie v súčasnosti neobývaných a nevyužívaných domov:

1. pre návrat pôvodných majiteľov,
2. v prípade nezájmu bývalých obyvateľov iniciovať zo strany OcÚ ich odpredaj,
3. vytipovať neobývané a nevyužívané domy, ktoré majú prípadnú historickú hodnotu, vhodne architektonické podmienky pre ubytovanie turistických návštevníkov.

Výstavba:

- Výstavba nájomných a sociálnych bytov.
- Výstavba kanalizačnej siete a ČOV.
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych ciest, lávok, mostov; aj v chatovej osade.
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia chodníkov, cyklotrás, verejného osvetlenia.
- Vypracovanie ÚZPD.
- Modernizácia kultúrneho domu pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb, priestory pre spolkovú činnosť, vzdelávacích a školiacich aktivít, voľnočasových aktivít, vybudovanie informačné centrum, využitie internetu na propagáciu obce a jej okolia, úprava priestorov pre všeobecného lekára. Vybudovanie izby ľudových tradícií. Sfunkčnenie letného kina rozšírením o amfiteáter.

- Modernizácia futbalového ihriska, detského ihriska, vybudovanie športovo-relaxačnej zóny s využitím argoturistiky. Vybudovanie oddychového areálu v chatovej oblasti.
- Modernizácia budovy ZŠ, príľahlých plôch a školského ihriska.
- Modernizácia požiarnej zbrojnice.
- Vypracovanie protipovodňového plánu, obnova vodných plôch a vodných tokov, vyriešenie stavu vytekania vôd z Rudných baní vybudovaním suchej nádrže pod obcou, ktorá by v prípade takejto udalosti dokázala stlmiť príválové vody.
- Úprava priestorov v rómskej osade, zlepšenie súčasného stavu odstránením odpadkov, skultúrnenie a motivácia k udržaniu poriadku v osade.
- Rekonštrukcia historických budov v obci.
- Vybudovanie cyklotrás, turistických chodníkov, informačných tabúľ. Prepojenie k výstavnícko-oddychovému komplexu Madaras a chatovej oblasti. Napojenie na lyžiarske stredisko Spišský raj.
- Dostavba základnej infraštruktúry, k nájomným bytom a rekreačno-športovým plochám.

**Informatívne vymedzenie etapizácie výstavby:
od 2009 – 2013**

Č.	Stavba	Pozemok, vlastníctvo	Etepa výstavby
1.	Výstavba nájomných a sociálnych bytov	Obecné	I.
2.	Výstavba kanalizačnej siete a ČOV	Obecné	I.
3.	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych ciest, lávok, mostov; aj v chatovej osade	Obecné súkromné	I.
4.	Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia chodníkov, cyklotrás, verejného osvetlenia	Obecné súkromné	I. – II.
5.	Vypracovanie ÚZPD	Obecné	II.
6.	Modernizácia kultúrneho domu pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb, priestory pre spolkovú činnosť, vzdelávacích a školiacich aktivít, voľnočasových aktivít, vybudovanie informačné centrum, využitie internetu na propagáciu obce a jej okolia, úprava priestorov pre všeobecného lekára. Vybudovanie izby ľudových tradícií. Sfunkčnenie letného kina rozšírením o amfiteáter	Obecné	II.

7.	Modernizácia futbalového ihriska, detského ihriska, vybudovanie športovo-relaxačnej zóny s využitím argoturistiky. Vybudovanie oddychového areálu v chatovej oblasti	Obecné súkromné	II.
8.	Modernizácia budovy ZŠ, príľahlých plôch a školského ihriska	Obecné	III.
9.	Modernizácia požiarnej zbrojnice	Obecné	III.
10.	Vypracovanie protipovodňového plánu, obnova vodných plôch a vodných tokov, vyriešenie stavu vytekania vôd z Rudných baní vybudovaním suchej nádrže pod obcou, ktorá by v prípade takejto udalosti dokázala stlmiť prívalové vody	Obecné Súkromné štátne	I. – IV.
11.	Úprava priestorov v rómskej osade, zlepšenie súčasného stavu odstránením odpadkov, skultúrnenie a motivácia k udržaniu poriadku v osade	Obecné súkromné	I. - VI.
12.	Rekonštrukcia historických budov v obci	Obecné cirkevné	III.
13.	Vybudovanie cyklotrás, turistických chodníkov, informačných tabúl. Prepojenie k výstavnícko-oddychovému komplexu Madaras a chatovej oblasti. Napojenie na lyžiarske stredisko Spišský raj	Obecné súkromné	I. - III.
14.	Dostavba základnej infraštruktúry, k nájomným bytom a rekreačno-športovým plochám	Obecné súkromné	I. – IV.

10. Finančné zabezpečenie

Finančné zabezpečenie hovorí o zdrojoch financovania, ktoré sú vnútorné, štátne, súkromné a zdroje EÚ.

Obec bude plne využívať možnosti čerpania finančných prostriedkov hlavne zo **zdrojov EÚ** a z vlastných zdrojov, alebo vo forme úveru z bankových a nebankových inštitúcií, zo štátneho rozpočtu a iných zdrojov.

11. Rámec opatrení vlády

Podpora regionálneho rozvoja a cestovného ruchu ako významného zdroja pracovných príležitostí je v Európskej únii považovaná za jeden zo základných prvkov politiky hospodárskej a sociálnej súdržnosti. Jej cieľom je trvalo odstraňovať príčiny hospodárskych a sociálnych rozdielov v rozvoji jednotlivých regiónov a napomáhať postupnému vyrovnávaniu rozdielov v ekonomickej sile regiónov a v životnej úrovni ich obyvateľov. Štrukturálna a regionálna politika by mala byť

dlhodobu cieľovo zameranú na vytváranie predpokladov pre racionálne využívanie zdrojov a harmonické usporiadanie všetkých hospodárskych i sociálnych funkcií sídiel a regiónov, vyvážený hospodársky a sociálny rozvoj, ako aj ekologickú rovnováhu územia a ochranu životného prostredia. Slovenská republika ako budúci člen sa plne pripravuje na realizáciu politiky ekonomickej a sociálnej súdržnosti

V Slovenskej republike verejná správa pôsobí a bude naďalej pôsobiť v tzv. oddelenom modeli (štátna správa a nezávislá územná a miestna samospráva). Vzťahy medzi orgánmi štátu, krajskou samosprávou, obcami a podnikateľskými a mimovládnyimi organizáciami sa budú riadiť na báze vzájomnej spolupráce (princíp partnerstva).

Vzhľadom na kultúrno-historický a prírodný potenciál celého územia Slovenska je podpora rozvoja cestovného ruchu oblasťou, ktorá si vyžaduje dlhodobú a sústavnú pozornosť tak zo strany ústrednej štátnej správy, samosprávy, záujmových zväzov a rozvojových združení ako aj podnikateľských subjektov.

Existujúci systém podpory rozvoja cestovného ruchu prechádza zásadnými transformačnými zmenami a konkrétne sa premieta v troch základných oblastiach:

- v oblasti legislatívy,
- v oblasti inštitucionálnej podpory,
- v oblasti podporných programov pre rozvoj podnikania i cestovného ruchu.

11.1. Oblasť legislatívy

V tejto časti sú uvedené najdôležitejšie legislatívne normy, ktoré sa týkajú cestovného ruchu ako takého ako aj právne normy, ktoré majú za cieľ podporu podnikania a ekonomické oživenie regiónov.

11.2. Oblasť inštitucionálnej podpory

Národná úroveň - V súvislosti s transponovaním celej potrebnej legislatívy Európskej únie do práva Slovenskej republiky sa stáva kľúčovou otázkou schopnosť garantovať implementáciu *acquis communautaire* a jej vymáhateľnosť. Je preto potrebné posilniť administratívne kapacity v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom efektívne využívať programy zo štrukturálnych fondov EÚ.

Regionálny rozvoj je od 1.12.1999 v kompetencii Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky. Ministerstvo spolupracuje s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy. V roku 1999 bol zriadený orgán pre všeobecnú koordináciu regionálneho rozvoja - Rada vlády SR pre regionálnu politiku pod vedením podpredsedu vlády SR pre ľudské a menšinové práva a regionálny rozvoj. Podpredsedom Rady je minister výstavby a regionálneho rozvoja SR. Medziministerské prepojenie je zabezpečené tiež prostredníctvom Prípravného výboru pre štrukturálne fondy EÚ. Hlavnou úlohou tohto výboru je zabezpečenie úspešnej prípravy Slovenska na efektívne využívanie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov.

11.3. Nová stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013

V Programovom vyhlásení vlády SR na obdobie rokov 2006 –2010 sa vláda SR v oblasti cestovného ruchu zaväzuje, že vytvorí podmienky na naštartovanie turistického a hotelového priemyslu s cieľom zvýšenia podielu tohto ekonomického

odvetvia na hrubom domácom produkte SR. Zabezpečí zriadenie satelitného účtu cestovného ruchu, stanoví zásady pre štátnu politiku rozvoja cestovného ruchu ako oblasti verejného záujmu s dôrazom na podporu rozvoja a významu domáceho a aktívneho zahraničného cestovného ruchu. Vláda SR prehodnotí Stratégiu rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013 a pripraví komplexnú legislatívu na zabezpečenie realizácie štátnej politiky rozvoja cestovného ruchu s prihliadnutím na inštitucionalizáciu tohto odvetvia.

Prostredníctvom motivačných ekonomických a finančných nástrojov podporí investície do cestovného ruchu s cieľom zvyšovať kvalitu a komplexnosť poskytovaných služieb. Vláda SR aj za pomoci štrukturálnych fondov EÚ vytvorí systém finančnej podpory aktivít samospráv, obcí, miest a podnikateľských subjektov pri rozvoji nosných foriem cestovného ruchu. Vláda SR ďalej podporí urýchlenie prác na novej zonácii chránených území tak, aby pri zachovaní cieľov ochrany prírody boli umožnené podnikateľské aktivity zamerané na rozvoj cestovného ruchu a boli zachované prírodné a kultúrne hodnoty chránených území pre budúce generácie.

1. Východiská novej stratégie rozvoja cestovného ruchu

V súvislosti s postupujúcim procesom globalizácie sa v praxi uplatňujú nové trendy, mnohé len čiastočne overené procesy v podnikaní, zmeny v sociálnej sfére i dynamický rozvoj územia vhodného pre cestovný ruch. Preto je dôležité proces globalizácie pozorne sledovať a analyzovať jeho dôsledky aj na cestovný ruch. Zámerom predkladanej Novej stratégie rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky je preto adekvátne reagovať na tieto globalizačné trendy pri využití konkurenčných prvkov a s cieľom zabezpečiť udržateľný rozvoj cestovného ruchu v oblasti hospodárskej, sociálnej i environmentálnej.

1.1. Medzinárodné súvislosti a trendy vývoja cestovného ruchu

Progres v rozvoji cestovného ruchu bol začiatkom 21. storočia negatívne ovplyvnený teroristickými útokmi smerujúcimi aj do niektorých destinácií cestovného ruchu. Ako však ukazuje vývoj v ostatných rokoch, cestovný ruch dokázal aj v týchto podmienkach napredovať, vyžaduje si však nové prístupy a adekvátne opatrenia na všetkých úrovniach.

Globalizačné zmeny v cestovnom ruchu musia rešpektovať aj krajiny strednej Európy, ktoré po vstupe do EÚ prechádzajú zložitou transformáciou. Pre tieto krajiny vrátane Slovenska neexistuje iná alternatíva ako zapojenie sa do procesu globalizácie. Úlohou cestovného ruchu preto je a bude aj zachovanie národnej identity Slovenska ako jednej zo základných prvkov konkurenčnej výhody.

Podľa prognózy Svetovej organizácie turizmu (UNWTO) bude turizmus do roku 2020 najrýchlejšie rásť práve v regiónoch stredo-východnej a južnej Európy.

Riešenie úloh v oblasti európskeho cestovného ruchu vyžaduje jednotný politický prístup na všetkých úrovniach EÚ. EK vypracovala obnovenú politiku európskeho cestovného ruchu s názvom „**Posilnenie partnerstva v európskom turizme**“. Jej hlavným cieľom je zvyšovať konkurencieschopnosť európskeho cestovného ruchu a vytvárať vyšší počet lepších pracovných miest pri súčasnom zabezpečovaní trvalo udržateľného rastu cestovného ruchu v rámci Európy, ako aj v celosvetovom kontexte². Európska politika sa zameriava na:

1. Opatrenia určené na zefektívnenie odvetvia cestovného ruchu
 - 1.1 Lepšia regulácia (usmerňovanie)
 - 1.2 Koordinácia politiky
 - 1.3 Lepšie využívanie dostupných finančných nástrojov EÚ
2. Podpora trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu
 - 2.1 Európska agenda 21 pre oblasť cestovného ruchu

2.2 Osobitné podporné opatrenia na zabezpečenie udržateľnosti európskeho cestovného ruchu

3. Zlepšovanie vnímania a zviditeľňovanie odvetvia cestovného ruchu

3.1 Lepšie pochopenie cestovného ruchu v Európe

3.2 Podpora pri propagovaní európskych destinácií

3.3 Zviditeľňovanie odvetvia cestovného ruchu

1.2. Základné tendencie hospodárskeho vývoja na Slovensku v roku 2006

Podľa údajov Štatistického úradu SR sa v roku 2006 vytvoril hrubý domáci produkt v nominálnom objeme 1 636,3 mld. Sk, čo je o 11,2 % viac ako v roku 2005. V stálych cenách medziročne vzrástol HDP o 8,3 %. Tvorba hrubého domáceho produktu vzrástla okrem ťažby nerastných surovín (pokles o 1,5 mld. Sk) vo všetkých ostatných odvetviach. Rast ovplyvnilo hlavne zvýšenie pridanej hodnoty v stálych cenách z priemyselnej výroby (o 37 mld. Sk), a pre cestovný ruch je veľmi dôležité že aj v obchode, hoteloch a reštauráciách (o 28,5 mld. Sk).

1.3. Doterajší vývoj cestovného ruchu na Slovensku

Počet zahraničných turistov na Slovensku rastie vyšším tempom a vykazuje i väčší počet prenocovaní a o niečo dlhší čas prenocovania ako u domácich turistov. Hlavnými vysielajúcimi krajinami podľa poradia sú: Česko, Poľsko, Nemecko a Maďarsko.

V roku 2006 najvyššiu návštevnosť vykazuje Bratislavský kraj (23,5 %), nasleduje Žilinský kraj (18,2 %), Prešovský kraj (18,1 %), Banskobystrický kraj (11,8 %), Košický kraj (8,5 %) a ostatné kraje približne so 6 – 7 % podielom. Na druhej strane však v Bratislavskom kraji sa turisti zdržia najkratšie v priemere len 2,0 noci a najdlhšie v Trnavskom kraji 4,8 noci.

Na Slovensku je priestor na podnikanie v cestovnom ruchu, pričom pretrváva aj zvýšený záujem o podnikanie v tejto oblasti. Problémom však je nie vždy dostatočná kvalita poskytovaných služieb, ich komplexnosť a nedostatočná je aj prezentačno-marketingová činnosť. Je potrebné motivovať podnikateľov predovšetkým v oblasti aktívneho zahraničného a domáceho cestovného ruchu.

1.4. Prírodný, kultúrny a historický potenciál cestovného ruchu na Slovensku

Územie Slovenska je síce rozlohou nevelké, avšak bohato obdarené atraktivitami cestovného ruchu. Z hľadiska kontinentálnej polohy a rozmanitosti turistických atraktivít je Slovensko podobné vnútroeurópskym krajinám, ako je Rakúsko a Švajčiarsko.

Potenciál cestovného ruchu Slovenska je pomerne rozsiahly, pokrývajúci temer všetky rozhodujúce druhy a formy cestovného ruchu. Z hľadiska celoročného využitia je dôležité, že na Slovensku je deväť národných parkov, 14 chránených krajinných oblastí, početné jazerá, rozsiahle lesy, temer 4000 jaskýň, z ktorých je 12 sprístupnených aj verejnosti, a to Belianska, Bystrianska, Demänovská jaskyňa slobody, Demänovská ľadová jaskyňa, Dobšinská ľadová jaskyňa, Domica, Driny, Gombasecká jaskyňa, Harmanecká jaskyňa, Jasovská jaskyňa, Ochtinská aragonitová jaskyňa a Važecká jaskyňa. V súčasnosti je na Slovensku približne 12 tisíc kilometrov značkovaných turistických chodníkov, žiaľ, ich dĺžka postupne klesá. Na Slovensku sa tak môže rozvíjať v rôznych podobách letný cestovný ruch a možno realizovať pobyty účastníkov cestovného ruchu pri vode i v prírode.

Desiatky hradov, zámkov, bohatá história a kultúra, 19 mestských pamiatkových rezervácií i 5 prírodných a kultúrnych pamiatok zapísaných do zoznamu svetového

kultúrneho dedičstva UNESCO (jaskyne Slovenského krasu a Aggtelekského krasu, Banská Štiavnica a technické pamiatky okolia, Spišský hrad a pamiatky okolia, Rezervácia ľudovej architektúry Vlkolínec, Historické jadro mesta Bardejov a židovské suburbium a lokality kultúrneho dedičstva vytypované na zápis do Zoznamu svetového dedičstva - drevené kostoly v slovenskej časti Karpatského oblúka, Pevnostný systém na sútoku riek Dunaja a Váhu v Komárne – Komárome, Pamiatky Veľkej Moravy: Slované hradisko v Mikulčiciach – Kostol sv. Margity Antiochijskej v Kopčanoch, Limes Romanus – rímske antické pamiatky na strednom Dunaji, Gemerské a abovské kostoly so stredovekými nástennými maľbami, Pamätník Chatama Sofera, Tokajská vinohradnícka oblasť, súbor vinohradníckych pivníc, koncept šošovkovitého historického jadra mesta Košice, rozšírenie lokality Spišský hrad a pamiatky okolia o Levoču a dielo Majstra Pavla na Spiši), folklórne festivaly a jarmoky i skanzeny, nespočetné múzeá a zachovanie ľudových remesiel vytvárajú rámec pre rozvoj kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu. K perlam kultúry a histórie patria sakrálné pamiatky na celom Slovensku. Unikátne sú veľmi osobité a cenné drevené kostolíky na východnom Slovensku.

Takmer 62 % územia krajiny tvoria hory a horské oblasti, čo dáva Slovensku veľmi dobré predpoklady pre rozvoj zimného cestovného ruchu. Toto je jedna z málo konkurenčných výhod, ktoré má Slovensko aj v porovnaní s okolitými krajinami (okrem Rakúska). V týchto horských oblastiach máme už v súčasnosti 350 lyžiarskych areálov vybavených vyše tisícov lanoviek a vlekov. Našich 20 najvýznamnejších horských lyžiarskych stredísk má veľmi dobrú vybavenosť a medzinárodný charakter. Technicky zasnežované lyžiarske zjazdové i bežecké trate majú celkovú dĺžku viac ako 150 km a celkovú plochu viac ako 750 hektárov. Zimné strediská na seba viažu ďalšie investície ako ubytovanie, stravovanie, požičovne športových potrieb, lyžiarske školy, dopravu a ďalšie služby, ktoré vytvárajú oveľa viac pracovných miest ako u samotných prevádzkovateľov lyžiarskych zariadení. Efektívny a intenzívny rozvoj lyžovania (lyžiarskych aktivít) si vyžaduje dobudovať strediská najmä s medzinárodným významom. V kombinácii s kúpeľníctvom možno potom zabezpečiť celoročné vyťaženie týchto zimných horských stredísk. Veľmi dôležité je aj dobudovanie infraštruktúry hlavne v doprave a v údržbe komunikácií.

Pretože približne dve tretiny územia Slovenska majú vidiecky charakter, máme možnosti rozvíjať vidiecky cestovný ruch a v rámci neho agroturistiku. Do tejto oblasti možno zaradiť aj postupne budované vínné cesty – Malokarpatská, Nitrianska a pod.

Na Slovensku sa nachádza vyše 1 200 termálnych a minerálnych prameňov, čím sú vytvorené predpoklady pre celoročný rozvoj kúpeľného i zdravotného cestovného ruchu. Na báze prírodných liečivých vôd je už vybudovaných 19 prírodných liečebných kúpeľov a na báze klimatických podmienok vhodných na liečenie je vybudovaných 6 prírodných liečebných kúpeľov s celkovou kapacitou vyše 12 tisíc lôžok, vo viacerých prípadoch až medzinárodného významu. Pomerne rýchlym tempom sa do popredia dostáva aj preventívna stránka kúpeľného cestovného ruchu, tzv. zdravotný cestovný ruch, teda predchádzanie chorobám, často v podobe nových wellness centier. Termálne pramene, predovšetkým v oblasti juhozápadného Slovenska, vytvárajú dobré podmienky na pobyty pri termálnych kúpaliskách. Takýchto termálnych kúpalísk máme už vyše 40. V posledných rokoch sa veľkej obľube tešia novopostavené aquaparky. Ich kombinácia s horskými strediskami je veľmi atraktívna a vyhľadávaná. Horské pásma s veľmi dobrou klímou, predovšetkým vo Vysokých Tatrách, nám zároveň umožňujú rozvíjať aj klimatické kúpele.

Jedným z významných prvkov ponuky cestovného ruchu, a to tak domáceho, ako aj aktívneho zahraničného, sú kultúrne a historické pamiatky Slovenska. Takýto potenciál pre cestovný ruch predstavuje aj baníctvo. História ťažby nerastných surovín na území Slovenska je známa z počiatkov historických čias, v niektorých prípadoch aj z predhistorického obdobia. Drahé kovy – zlato a striebro, sa ťažili najmä v Kremnici, Banskej Štiavnici, Hodruši, Zlatej Idke, Gelnica, drahý opál v Dubníku, soľ v Solivare pri Prešove. Región Banskej Bystrice (Staré Hory, Špania Dolina) a v Spišsko-gemerské rudohorie (najmä Smolník, Slovinky, Gelnica) bolo známe ťažbou medených rúd. Železorudne bane boli najmä v Spišsko-gemerskom rudohorí - Železník, Žakarovce, Rudňany, Rožňava, Gelnica, Smolník, Slovinky. Zachované sú unikátne vysoké pece. Na Slovensku sa ťažilo aj olovo a zinok, najmä v Banskej Štiavnici, Hodruši, ortuť v Malachove, Rudňanoch, Kobeliarove, Gelnici, Antimon v Čučmi, Pezinku, Magurke, Liptovskej Dúbrave, opál v Dubníku, hnedé uhlie (20. storočie) v Handlovej, Cígli, Novákoch a vo Veľkom Krtíši. Niektoré ložiská patrili vo svojom "zlatom" čase medzi najvýznamnejšie v európskom aj svetovom meradle. Zachovali sa vstupné cesty (portály štôlní a niektoré jamy), niektoré časti úpravní, hút a pod. Existujú lokálne zbierky minerálov, mobiliára a technického vybavenia. Vývoj dobývania, úpravy rúd, uhlia a hutníctva sa vypracoval na veľmi vysokú úroveň presahujúcu hranice nášho územia. Vo viacerých činnostiach dosahoval svetové i európske prvenstvá. Je logické, že intenzívna exploatácia neobnoviteľných zdrojov viedla postupne k znižovaniu ich zásob, v mnohých prípadoch bolo dobývanie zdrojov ťažšie, finančne i technicky náročnejšie.

Vychádzajúc zo súčasného stavu banských zariadení možno konštatovať, že do úvahy na ich využitie ako turistických atraktivít prichádza približne 20 – 30 lokalít. Vzhľadom na finančné možnosti bude potrebné vybrať iba najvýznamnejšie a z hľadiska využitia v cestovnom ruchu najperspektívnejšie, predovšetkým vo väzbe na širšie aktivity cestovného ruchu v danom regióne. Takto prichádza do úvahy v prvej etape 7 – 10 lokalít s ich postupným dobudovaním na skanzeny, múzeá, technické pamiatky, geoparky a podobne.

Iba kombinácia dobrých podmienok, vybudovaná infraštruktúra cestovného ruchu i kvalitné služby tvoria rámec, za ktorého pomoci môže cestovný ruch plniť úlohy a poslanie tak, ako sa to od neho očakáva.

Vychádzajúc z Regionalizácie cestovného ruchu SR sú oblasti severného a východného Slovenska svojím charakterom vhodné na aktivity spojené s horskou i zimnou turistikou a športmi, južné i západné Slovensko poskytuje možnosti pobytov pri vode a využívanie termálnej vody. Takmer celé Slovensko má množstvo kultúrnych, historických i prírodných atraktivít s možnosťou ich celoročného využívania.

1.5. Podporné nástroje rozvoja cestovného ruchu

Najvýznamnejšiu formu pomoci predstavujú **štrukturálne fondy EÚ**. Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu, a to malých a stredných podnikateľov je uskutočňovaná prostredníctvom vybraných 40 projektov v celkovej výške nenávratného finančného príspevku 1,30 mld. Sk. V rámci 3. opatrenia je priamym príjemcom pomoci SACR. Táto v rámci rozpočtovaných prostriedkov vo výške viac ako 600 mil. Sk zabezpečuje dve základné úlohy, a to realizáciu propagačných a prezentačných aktivít Slovenska ako krajiny cestovného ruchu a tvorbu Národného jednotného informačného systému cestovného ruchu SR.

Mimoriadne veľký záujem o výzvy v rámci predvstupových fondov, o grantové schémy a neskôr aj o samotné štrukturálne fondy EÚ svedčia o tom, že sektor cestovného ruchu bol a je pripravený na využitie týchto finančných prostriedkov pre

svoj rozvoj aj v budúcom plánovacom období 2007 - 2013, dopyt je naďalej vysoký, nebola potrebná žiadna realokácia prípadne nevyužitých prostriedkov do iných programov, keďže dopyt prevyšoval ponuku až desaťnásobne.

Za podporu domáceho sociálneho cestovného ruchu je možné pokladať štátnu účelovú dotáciu na rekreačné pobyty pre nepracujúcich dôchodcov. Rekreačnú podporu nepracujúcich dôchodcov zabezpečuje spoločnosť SOREA predovšetkým v mimosezónnom období. O rekreáciu je veľký záujem.

Pre nasledujúce obdobie budú najvýznamnejším nástrojom finančnej podpory aktivít cestovného ruchu štrukturálne **fondy EÚ**. V cestovnom ruchu bude potrebné zamerať pozornosť na využitie prírodného, kultúrneho a doteraz vybudovaného potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, s cieľom financovať najmä budovanie komplexných stredísk a zariadení cestovného ruchu, s vyššou pridanou hodnotou.

Ďalším z podporných nástrojov pre rozvoj cestovného ruchu, podporu vstupu podnikateľských subjektov do tohto odvetvia a maximalizáciu prílevu priamych investícií v oblasti cestovného ruchu sú projekty verejno-súkromných partnerstiev (PPP – Public Private Partnership). Projekty verejno-súkromných partnerstiev sú vo svete štandardným nástrojom pri zabezpečovaní verejných služieb a verejnej infraštruktúry, pričom pri ich optimálnej implementácii prispievajú k efektívnejšej alokácii verejných zdrojov, zabezpečeniu kvalitných verejných služieb, ekonomickému rastu a rastu priamych zahraničných investícií podporou súkromných investícií do verejnej infraštruktúry a verejných služieb. PPP je forma spolupráce medzi verejným a súkromným sektorom s cieľom financovania výstavby, rekonštrukcie, prevádzky a údržby infraštruktúry a poskytovania verejných služieb pomocou tejto infraštruktúry.

Národný strategický referenčný rámec Slovenska, ako základný strategický dokument na využívanie štrukturálnych fondov aj v cestovnom ruchu v plánovacom období rokov 2007 - 2013, predpokladá jeho podporu predovšetkým v rámci regionálneho operačného programu (podpora aktivít verejnej správy) a operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu). Ale možnosti predstavujú aj operačné programy, ktorých riadiacimi jednotkami sú iné rezorty – poľnohospodárstvo, životné prostredie a pod. Bude preto potrebné dôsledne dbať na koordináciu pri výbere projektov tak, aby sa dosahoval synergický efekt investícií. V hodnotiacom procese bude preto potrebné zohľadňovať tak Regionalizáciu cestovného ruchu, ako aj požiadavky inštitúcií verejnej správy na regionálnej i miestnej úrovni. Úloha VÚC, mestských a obecných úradov v celom hodnotiacom procese je preto dôležitá.

3. Vízia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013

Cestovný ruch je vo svete považovaný za jedno z najrýchlejšie sa rozvíjajúcich hospodárskych odvetví. Cestovný ruch na Slovensku nie je sformovaný ako hospodárske odvetvie v inštitucionálnom zmysle, chýba mu príslušná legislatíva, inštitucionálne usporiadanie, fungujúca organizačná štruktúra v regiónoch, stabilná vedeckovýskumná základňa, ucelená štatistika, väčšia finančná podpora pre štátnu propagáciu a marketing. Zatiaľ neboli stanovené ani zásady štátnej politiky cestovného ruchu. Aj keď je cestovný ruch charakterizovaný ako prierezné odvetvie so značnou ingerenciou temer všetkých rezortov, jeho riadenie je roztrieštené a medzi jednotlivými rezortmi chýba koordinácia z jedného miesta. Vplyv výkonov podnikov cestovného ruchu a nadväzných odvetví na ekonomiku krajiny je zatiaľ na Slovensku nemerateľný, keďže doteraz nebol zriadený satelitný účet cestovného ruchu.

Napriek potenciálu, ktorý Slovensko má v cestovnom ruchu, a to aj v porovnaní s okolitými krajinami, jeho vývoj nie je adekvátny a následne aj jeho potenciálny vplyv na tvorbu pracovných príležitostí, vyrovnávanie regionálnych rozdielov a v neposlednom rade aj na celkovú ekonomiku Slovenska nie je dostatočný.

Ak teda Slovensko chce mať z cestovného ruchu prínos adekvátny jeho značnému prírodnému a kultúrnemu potenciálu, vláda SR musí mať jasnú víziu jeho rozvoja s perspektívou na najbližšie roky. Takáto vízia v našich podmienkach znamená, že:

- Slovensko bude krajinou s dynamicky sa rozvíjajúcim cestovným ruchom, ktorá ponúka širokú paletu produktov pre domácich a zahraničných návštevníkov,
- Slovensko bude vnímané aj medzinárodne ako krajina poskytujúca kvalitné a komplexné služby cestovného ruchu, ucelená a vzájomne previazaná bude jeho prezentácia a propagácia,
- postavenie cestovného ruchu v hospodárstve krajiny bude stabilné, cestovný ruch bude koordinovaný, bude sa mu venovať pozornosť na všetkých úrovniach,
- vytvorená a stabilizovaná bude organizačná štruktúra cestovného ruchu od obce a mikroregiónu cez región až po vyšší územný celok a štát,
- stabilizované bude podnikateľské prostredie pre subjekty pôsobiace v cestovnom ruchu tak, aby zákony umožňovali slobodne podnikat',
- ucelený bude systém vzdelávania pracovníkov i zamestnancov pôsobiacich v cestovnom ruchu,
- legislatívne normy týkajúce sa cestovného ruchu zaručia dlhodobý stabilný rozvoj odvetvia s jednoznačnými nositeľmi úloh, ich kompetenciami a zodpovednosťou, stanovujú predpoklady pre tvorbu zdrojov a rozpočtové financovanie odvetvia, budú účinne riešiť ochranu spotrebiteľa v cestovnom ruchu,
- rozhodovacie procesy sa budú decentralizovať tak, aby sa konkrétna úloha riešila v zmysle zásady subsidiarity,
- položia sa základy pre systematické skúmanie nových trendov v cestovnom ruchu vrátane regiónov, teda tam, kde sa cestovný ruch realizuje,
- väčšia pozornosť sa bude venovať rozvoju domáceho cestovného ruchu podporou znevýhodnených príjmových skupín obyvateľstva, čím sa umožní účasť širšieho okruhu klientely na cestovnom ruchu a dosiahne sa lepšie využitie zariadení cestovného ruchu najmä v mimosezónnom období,
- koexistencia medzi záujmami štátu na úseku ochrany prírody a krajiny a záujmami trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu bude vyriešená zásadným spôsobom.

Zvýšenie konkurencieschopnosti cestovného ruchu Slovenska bude mať pozitívny vplyv aj v podnikateľskej oblasti, v cestovnom ruchu vykazovanej predovšetkým v oblasti štatistiky prenocovaní s následným dopadom na ekonomiku podnikateľských subjektov, ktoré poskytujú predmetné služby.

4. Strategický cieľ cestovného ruchu, špecifické ciele a úlohy na ich naplňovanie

Vychádzajúc z doterajšieho vývoja cestovného ruchu na Slovensku a na medzinárodnom trhu cestovného ruchu, ako aj novo sa tvoriacej politiky cestovného ruchu v rámci EÚ, možno pre cestovný ruch stanoviť

4.1. strategický cieľ, ktorým je zvyšovať jeho konkurencieschopnosť pri lepšom využívaní potenciálu, so zámerom vyrovnávania regionálnych disparít a tvorby nových pracovných príležitostí.

4.2. Ťažiskovými formami cestovného ruchu, pre ktoré má Slovensko najlepšie predpoklady a ktoré treba v priebehu najbližších rokov prednostne podporovať, rozvíjať a skvalitňovať, sú:

1. Letná turistika a pobyty pri vode

Využívanie voľného času pri vodných plochách v letnom období sa stalo najmasovejšou formou rekreácie a športu. Príroda, rozmanitá krajina a relatívne neporušené životné prostredie sú silnou stránkou Slovenska, ktorá priťahuje podstatné množstvo návštevníkov. Pri výstavbe stredísk pre letné športy, aquaparkov, termálnych kúpalísk a i. preto bude potrebné zabezpečiť koexistenciu medzi záujmami štátu na úseku ochrany prírody a krajiny a záujmami trvalo udržateľného cestovného ruchu. Výstavbou ďalších takýchto stredísk vhodných na trávenie voľného času prispejeme k zníženiu sezónnosti a k rozšíreniu možností vyplniť čas dovolenkára inými pohybovými a zábavnými aktivitami. Nie je reálne očakávať od podnikateľských subjektov, že prevezmú na seba náročné financovanie prieskumných vrtov na využitie geotermálnej energie na účely cestovného ruchu s neistou zárukou, či navrtaný prameň bude výdatný. Tu by mal väčšiu úlohu na seba prevziať štát, kým samotné prvotné a druhotné využívanie geotermálnej energie by už malo byť vecou samospráv a podnikateľských subjektov.

2. Kúpeľný a zdravotný cestovný ruch

Slovensko svojim kúpeľníctvom patrí k tradične vyspelým krajinám Európy, najmä pre kvalitu liečivých vôd a klímy a vysoký štandard zdravotníckych služieb v kúpeľoch. Na európskom trhu je záujem využívať ponuku najmä tradičnej kúpeľnej liečby. Produkt wellness (trvá 2 až 5 dní), ktorý začínajú ponúkať i slovenské kúpele, je novým prvkom v našej ponuke v súlade s európskymi trendmi. Na zlepšenie uplatnenia sa kúpeľov na medzinárodnom trhu je potrebné skvalitniť najmä mikroštruktúru kúpeľných miest, kúpeľného prostredia, obohatiť ponuku o doplnkové služby, rozšíriť ponuku aktivít pre voľný čas, zatraktívniť iné formy cestovného ruchu. V kúpeľných mestách, kde je vyššia kvalita prostredia, treba do hotelových zariadení umiestňovať kvalitné wellness služby a rôzne športové aktivity. Všetky zariadenia spoločne využívajú prednosti vyššej kvality prostredia.

3. Zimný cestovný ruch a zimné športy

Zimný cestovný ruch a zimné športy sú pre Slovensko nemenej dôležitými formami, pre ktoré má naša krajina veľmi dobré prírodné podmienky. Pri rozvoji zimného cestovného ruchu a budovaní zimných rekreačných stredísk je potrebné preferovať dobudovanie, rekonštrukciu a zlepšovanie kvality už existujúcich zariadení a stredísk a nimi poskytovaných služieb. Lyžiarske strediská musia garantovať pre pobytovú klientelu dostatok snehu. Preto umelé zasnežovanie bude mať z hľadiska udržania návštevnosti zimných stredísk a predlžovania sezóny rastúci význam. Orientovať sa treba hlavne na hostí z tých krajín, kde nie sú veľké možnosti na lyžiarske vyžitie a ich obyvatelia až na výnimky väčšinou nepatria ani do kategórie náročných lyžiarov (Maďarsko, Poľsko, Česko, Rusko, Ukrajina, Chorvátsko, Lotyšsko, Litva, Estónsko, Bulharsko a Rumunsko). Týmto cieľovým skupinám treba pripraviť komplexnú ponuku kapacít, služieb a športovej vybavenosti, aby podporila trvalú a opakovanú návštevnosť. Pritom musia byť rešpektované

záujmy ochrany prírody, krajiny a životného prostredia, vyjadrené v príslušnej legislatíve.

4. Mestský a kultúrno-poznávací cestovný ruch

Od 70. rokov minulého storočia v Európe neustále narastá záujem o kultúrne dedičstvo.

Na základe rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady č. 1622/2006/ES z 24. októbra 2006 na podporu projektu Európske hlavné mesto kultúry na roky 2007 až 2019 jedno mesto v Slovenskej republike bude nositeľom titulu „Európske hlavné mesto kultúry“ spolu s jedným francúzskym mestom v roku 2013.

Slovenské mesto, ktorého projekt v súťaži vyhrá a naplní stanovené podmienky, bude odmenené cenou Európskej komisie na počesť Meliny Mercouriovej vo výške do 1,5 milióna EUR a na základe správ monitorovacej komisie.

Európske hlavné mesto kultúry (ECOC) patrí medzi najrozsiahlejšie a najpopulárnejšie kultúrne podujatia, organizované na úrovni Európskej únie, ale v slovenských podmienkach ide o prvú skúsenosť s podujatím tohto rozsahu v európskom kontexte. V prípade dodržania podmienok na časovú, odbornú a finančnú pripravenosť prinesie prestíž nielen mestu, ale aj celej krajine.

Pre zabezpečenie rozvoja mestského a kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu sú výrazným motivačným faktorom návštevnosti daného územia návštevy hradov, kaštieľov a hradnej torzálnej architektúry a atraktivita nehmotného kultúrneho dedičstva (folklór). V súčasnosti sa kultúrno-historický potenciál našich miest využíva nedostatočne. V mnohých mestách sú vo veľmi zanedbanom technickom stave kaštiele, zámky, zemianske kúrie, na ktorých opravu neboli nikdy voľné finančné prostriedky. Na ich rekonštrukcie je možné využívať prostriedky z európskych štrukturálnych fondov. Ďalšou možnosťou je ponúknuť ich investorom na prenájom alebo odkúpenie, následnú rekonštrukciu a ich adaptáciu na kvalitné ubytovacie, reštauračné, kultúrne a spoločenské zariadenia pri súčasnom rešpektovaní záujmov ochrany pamiatok a kultúrneho dedičstva.

Zabezpečenie rozvoja mestského cestovného ruchu by malo byť predovšetkým úlohou mestských úradov vychádzajúc pritom z vlastných koncepcií rozvoja.

5. Vidiecky cestovný ruch a agroturistika

Vidiecky cestovný ruch a agroturistika na Slovensku sa stávajú relatívne novou formou cestovného ruchu hlavne v horských a podhorských oblastiach. Vidiecky cestovný ruch možno definovať ako využívanie voľného času na vidieku rôznymi rekreačnými činnosťami s možnosťou ubytovania v rodinách, vo vidieckych domoch alebo v účelových komerčných ubytovacích zariadeniach postavených v tomto prostredí. V zahraničí neustále narastá záujem o poznávanie života na vidieku, čo Slovensku dáva veľké šance na uplatnenie sa na medzinárodnom trhu vidieckej turistiky.

4.3. Vychádzajúc zo strategického cieľa a nosných foriem cestovného ruchu možno definovať nasledovných päť špecifických cieľov rozvoja cestovného ruchu SR:

1. Posilnenie postavenia odvetvia cestovného ruchu v národnom hospodárstve.
2. Zvýšenie atraktívnosti Slovenska ako dovolenkového cieľa.

3. Zvýšenie objemu pobytového cestovného ruchu.
4. Zlepšenie štruktúry zahraničných návštevníkov Slovenska skvalitňovaním poskytovaných služieb.
5. Podpora tvorby nových pracovných príležitostí najmä v regiónoch s významným potenciálom pre cestovný ruch.

4.4. Úlohy na naplnenie strategických cieľov

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 1:

POSILNENIE POSTAVENIA ODVETVIA CESTOVNÉHO RUCHU V NÁRODNOM HOSPODÁRSTVE

Úlohy na dosiahnutie cieľa 1:

- v osobitnom dokumente prijať zásady štátnej politiky cestovného ruchu Slovenskej republiky, ktorej obsahom okrem iného bude:
 - tvorba zdrojov a zásady financovania cestovného ruchu na všetkých troch úrovniach zo strany štátneho, verejného a súkromného sektora,
 - vymedzenie právneho rámca pre spoluprácu všetkých štátnych, verejných a súkromných subjektov na podporu cestovného ruchu,
 - štandardizácia podmienok podnikania,
 - ucelená štatistika harmonizovaná s EÚ vrátane satelitného účtu,
 - systém celoživotného vzdelávania v rámci cestovného ruchu s dôrazom na výuku jazykov,
 - kritériá na podporu trvalo udržateľného rozvoja cestovného ruchu,
 - harmonizácia slovenskej štatistiky s európskymi štatistickými inštitúciami,
 - kritériá na spoluprácu s univerzitami na systematickom výskume procesov v cestovnom ruchu na sledovanie a prognózovanie jeho ďalšieho vývoja v regiónoch, vrátane sťaží pre študentov cestovného ruchu vo verejnej správe i v podnikateľskom sektore,
 - posilniť pôsobnosť samosprávnych inštitúcií v oblasti prezentácie a propagácie cestovného ruchu,
- legislatívne podporiť vznik **miestnych a regionálnych združení cestovného ruchu**, hľadať systémové možnosti na financovanie ich prevádzkovania tak, aby prostriedky, ktoré sa vytvoria v cestovnom ruchu, sa prednostne využívali na jeho ďalší rozvoj. Novelizovať vyhlášku 419/2001 Z. z. o kategorizácii ubytovacích zariadení, T: 31. 12. 2007, Z: MH SR
- **na úrovni samosprávnych krajov, miest a obcí** vypracovať, resp. aktualizovať vlastné stratégie a koncepcie rozvoja cestovného ruchu, doplniť chýbajúce územné plány a plány sociálneho a hospodárskeho rozvoja, T: 31. 12. 2008, Z: VÚC
- **urýchliť skvalitňovanie dopravnej infraštruktúry** (diaľnice, rýchlostné komunikácie a cesty 1. triedy) ako kľúčovej podmienky pre rozvoj cestovného ruchu vo všetkých regiónoch, T: 31. 12. 2008, Z: MDPT SR
- efektívnym využívaním foriem **marketingovej komunikácie** v cieľových krajinách osloviť cieľové segmenty na týchto trhoch a vytvoriť silnú, odlišiteľnú a konkurencieschopnú značku „Slovensko“, použiteľnú aj v kontexte systému ďalších „štátnych marketingov“ Slovenska, T: 21. 12. 2010, Z: MH SR
- v Štatistickom úrade SR vytvoriť personálne predpoklady pre zintenzívnenie prác na príprave metodiky zostavovania **satelitného účtu cestovného ruchu**

tak, aby tento poskytol reálny pohľad na vplyvy a dôsledky cestovného ruchu na príjmy štátneho a miestnych rozpočtov, na tvorbu HDP, na tvorbu nových pracovných miest, na indikovanie údajov o veľkosti kapitálových investícií do cestovného ruchu, na jeho prínosy v daňovej oblasti, na štruktúru výdavkov účastníkov cestovného ruchu, pohľady na motiváciu k účasti na cestovnom ruchu a pod., T: 31. 12. 2007, Z: ŠÚ SR

- urýchliť spracovanie **zonácie územia** a vypracovať zásady pre rozvoj cestovného ruchu v chránených územiach, s dôrazom na zachovanie tých prírodných hodnôt, ktoré tvoria hlavný motív pre väčšinu návštevníkov Slovenska, T: 31. 12. 2007, Z: MŽP SR
- na základe nových pravidiel poskytovania investičných stimulov **podporiť vstup podnikateľských subjektov** a maximalizovať prílev priamych investícií do odvetvia cestovného ruchu s cieľom zvýšiť konkurencieschopnosť jednotlivých produktov cestovného ruchu na Slovensku, toto zabezpečiť prostredníctvom vytvorenia samostatnej organizačnej jednotky v rámci sekcie cestovného ruchu na MH SR, ktorá bude zodpovedať za proinvestičný marketing, vyhľadávanie pozemkov pre potenciálne investičné projekty, ako aj za samotnú exekutívu týchto projektov. T: 31. 12. 2010, Z: MH SR

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 2:

ZVÝŠENIE ATRAKTÍVNOSTI SLOVENSKA AKO DOVOLENKOVÉHO CIEĽA

Úlohy na dosiahnutie cieľa 2:

- v nadväznosti na potrebu efektívnej marketingovej komunikácie o Slovensku definovať špecifické znaky produktu cestovného ruchu krajiny ako dovolenkového cieľa, **vyvinúť, resp. spolupodieľať sa na vytvorení nového konceptu značky krajiny (Country Brand)**, ktorý bude výraznejšou mierou zasahovať cieľové skupiny na základe vyššie uvedeného výskumu. Toto definovanie realizovať výhradne na základe celosvetového marketingového výskumu realizovaného nielen v súčasných cieľových krajinách, ale aj hĺbkovej analýzy produktov cestovného ruchu na Slovensku vrátane analýzy trendov v oblasti tvorby konkurencieschopných produktov na Slovensku. Napríklad Slovensko ako kresťanská krajina, ktorá výrazne prispela ku kresťanským koreňom Európy, predstavuje potenciál rozvoja pútnického cestovného ruchu, T: 31. 12. 2008, Z: MH SR
- na základe kvalitných analýz realizovaných doma i v zahraničí spracovať **marketingovú stratégiu SACR** pre roky 2007 až 2013 a následne **detaálny plán marketingovej komunikácie SACR pre roky 2007 a 2008** vo vzťahu k využívaniu finančných prostriedkov SOP PS, 2.3. Trvale zlepšovať spoluprácu SACR s regiónmi pri koordinácii propagácie a prezentácie regiónov na výstavách a veľtrhoch, pri vydávaní tlačových materiálov a realizácii workshopov a informačných ciest pre zahraničných novinárov a televízne štáby. Prostredníctvom SACR a VÚC výraznejšie finančne podporiť štátnu propagáciu Slovenska ako cieľovej dovolenkovej krajiny, v záujme toho vyčleniť prostriedky na zriadenie ďalších regionálnych marketingových pracovísk SACR v každom regióne, ktoré budú analyzovať nové i existujúce produkty pre zahraničných návštevníkov i podieľať sa na tvorbe produktov pre domácich návštevníkov, T: 30. 06. 2007, Z: MH SR

- na základe potreby zintenzívniť prácu na cieľových trhoch AZCR, pričom prioritou bude otvorenie nových zahraničných zastúpení SACR v Budapešti, Tokiu, Bruseli, Kyjeve, Londýne a Ríme, T: 31. 12. 2009, Z: MH SR
- marketingové aktivity SACR zacieliť na vybrané trhy krajín EÚ a na perspektívne ázijské trhy, osloviť klientelu z vyšších stredných príjmových tried, ktorej nároky a očakávania môžeme a vieme splniť. V hlavných vysielajúcich krajinách realizovať prostredníctvom SACR doplňujúcu analýzu trhu a motivácie turistov k návšteve Slovenska, ktorá bude slúžiť ako nepretržitý následný monitoring spotrebiteľského správania sa potenciálnych či skutočných návštevníkov Slovenska, T: 31. 12. 2008
Z: MH SR
- zvýšenú pozornosť venovať spusteniu a pravidelnej aktualizácii Národného jednotného informačného systému cestovného ruchu Slovenskej republiky na internete, v záujme toho skvalitňovať spoluprácu SACR a turisticko-informačných centier v regiónoch s cieľom vytvorenia takej informačnej bázy v minimálne 8 jazykových verziách, ktorá bude schopná v reálnom čase prijímať a implementovať informácie o nových produktoch cestovného ruchu, T: 31. 12. 2008, Z: MH SR
- v SACR vypracovať Program podpory domáceho cestovného ruchu, ktorého prvotným marketingovým nástrojom bude Národný jednotný informačný systém cestovného ruchu Slovenskej republiky na internete a ktorý bude odo dňa spustenia neustále generovať informácie o atraktívnej ponuke domáceho cestovného ruchu, T: 31. 12. 2007, Z: MH SR
- využívať spoluprácu s krajinami Vyšehradskej štvorky pri oslovovaní nových zámorských a ázijských trhov, ktoré javia zvýšený záujem o región strednej a východnej Európy ako o jednu spoločnú destináciu, T: 31. 12. 2010
Z: MH SR
- zavedením **systému rekreačných šekov** vytvoriť podmienky na trávenie dovolenky na Slovensku pre zamestnancov i ďalšie skupiny domáceho obyvateľstva, tým prispieť k rovnomernejšiemu vyťaženiu hotelových kapacít, k zmierneniu sezónnosti, zvýšeniu príjmov podnikov cestovného ruchu, skvalitneniu životnej úrovne účastníkov domáceho cestovného ruchu a zlepšeniu ekonomiky poskytovateľov služieb. T: 31. 12. 2009, Z: MH SR

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 3:

ZVÝŠENIE OBJEMU POBYTOVÉHO CESTOVNÉHO RUCHU

Úlohy na dosiahnutie cieľa 3:

- vytvoriť podmienky pre pravidelnú systémovú **podporu** tzv. **šetrných foriem cestovného ruchu**, ktoré nemajú negatívny vplyv na prírodu a krajinu - budovanie treckingových cyklistických trás (miestnych, regionálnych a medzinárodných) a základnej cyklistickej infraštruktúry, podporovať rozvoj vidieckej turistiky, ekoturistiky, horských športov, agroturistiky, podporovať rozvoj vodáctva a plachetnicového športu na vodných plochách, podporovať jazdectvo, golfový turizmus, zvyšovať komfort kempov a táborísk, obnovovať značkovanú sieť turistických chodníkov, budovať odpočívadlá a prístrešky a pod., T: 31. 12. 2008, Z: VÚC
- dobudovať a skvalitniť informačné strediská a informačný systém v územiach pre návštevníkov národných parkov a iných chránených území, s cieľom usmerňovať návštevnosť chránených území tak, aby táto negatívne neovplyvnila prírodné hodnoty území., T: 31. 12. 2008, Z: MŽP SR, VÚC

- podporovať **využitie kultúrno-historických a technických pamiatok** pre cestovný ruch nadregionálneho významu, T: 31. 12. 2010
Z: MH SR, MK SR
- zavedením systému poplatkov za využitie zariadení cestovného ruchu nachádzajúcich sa v chránených územiach prispieť k zlepšeniu stavu prírodného prostredia ako hlavnej atraktivity návštevnosti, T: 31. 12. 2008
Z: MŽP SR, VÚC
- s cieľom **záchrany banských diel a zariadení** na Slovensku ako historicky jedného z najvýznamnejších centier európskeho baníctva, tieto zrekonštruovať tak, aby ich bolo možné prezentovať ako technické a historické pamiatky využiteľné aj v cestovnom ruchu. Vytvoriť, resp. dotvoriť existujúce čiastkové projekty na realizáciu skanzenov, náučných chodníkov, geoparkov a centier poukazujúcich na banícku činnosť v regióne. Práce realizovať aj za podpory štrukturálnych fondov EÚ. T: 31. 12. 2010, Z: MH SR, MŽP SR, VÚC

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 4:

ZLEPŠENIE ŠTRUKTÚRY ZAHRANIČNÝCH NÁVŠTEVNÍKOV SLOVENSKA SKVALITŇOVANÍM POSKYTOVANÝCH SLUŽIEB

Úlohy na dosiahnutie cieľa 4:

- podporou vhodných veľkých projektov v strediskách a regiónoch cestovného ruchu s najvyšším potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu zvyšovať ich konkurencieschopnosť v európskom priestore, T: 31. 12. 2010
Z: MH SR, MVRR SR, VÚC
- podporovať zavádzanie systémov kvality v zariadeniach cestovného ruchu prostredníctvom profesijných zväzov, špecializovaných certifikačných firiem, štátnych a samosprávnych inštitúcií s cieľom skvalitniť všetky produkty a služby. Pravidelne hodnotiť kvalitu služieb a ochranu spotrebiteľa vnútornými a vonkajšími kontrolnými mechanizmami, T: 31. 12. 2010, Z: MH SR, VÚC
- podnikateľské subjekty podnecovať a motivovať k budovaniu hotelov vyšších tried, vrátane ostatných zariadení poskytujúcich ubytovacie a stravovacie služby, k tvorbe produktov a nových atrakcií, rozvíjať doplnkové služby na vyplnenie voľného času dovolenkárov s cieľom ich využitia počas väčšej časti roka a zvýšenie návštevnosti Slovenska ekonomicky silnejšou, a teda náročnejšou klientelou. T: 31. 12. 2010, Z: MH SR, VÚC

ŠPECIFICKÝ CIEĽ 5:

PODPORA TVORBY NOVÝCH PRACOVNÝCH PRILEŽITOSTÍ NAJMÁ V REGIÓNOCH S VÝZNAMNÝM POTENCIÁLOM PRE CESTOVNÝ RUCH

Úlohy na dosiahnutie cieľa 5:

- **vytvoriť systém podporných programov**, pozostávajúci z podpory
 - veľkých projektov cestovného ruchu v rámci (návrhu) zákona o investičnej pomoci vytvárajúceho priestor na synergický efekt rôznych druhov pomoci – dotácie na pracovné miesta, vzdelávania, pomoc pri získavaní investičného majetku a pod. a zohľadňujúceho regionálne rozdiely,
 - stredných a veľkých projektov zo štrukturálnych fondov EÚ ako rozhodujúceho nástroja priamej finančnej pomoci. Vo vzťahu k súčasnému Národnému strategickému referenčnému rámcu javí sa výrazná potreba koordinácia regionálneho operačného programu a operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Programu rozvoja vidieka,
 - malých projektov v rámci schémy pomoci charakteru „de minimis“, pričom sa ukazuje potreba zvýšenia maximálnej hranice podpory zo 100 tis. EUR na 150 – 200 tis. EUR. Cieľom je pri výrazne nižšej administratívnej náročnosti

- v porovnaní so štrukturálnymi fondmi, operatívne podporovať malé projekty cestovného ruchu predovšetkým v oblasti doplnkových služieb,
- perspektívne, v časovom horizonte 3 – 4 rokov, začať v rámci štrukturálnych fondov s využívaním tzv. inovatívnych nástrojov pomoci (mäkké úvery, možno rizikový kapitál, projekty verejno-súkromných partnerstiev a pod.),
T: 31. 12. 2010, Z: MH SR, MP SR
 - v spolupráci s rezortmi výstavby a regionálneho rozvoja a pôdohospodárstva **koordinovať** postupy a realizáciu pri využívaní Regionálneho operačného programu, Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Programu rozvoja vidieka na potreby cestovného ruchu tak, aby sa dosahoval ich **synergický efekt**. Pri tvorbe a realizácii podporných programov zohľadňovať regionálne disparity, T: 31. 12. 2010, Z: MVRR SR, MH SR, MP SR
 - z prostriedkov štrukturálnych fondov EÚ zriadiť odborné útvary pri VÚC na podporu koordinácie a rozvoja cestovného ruchu s tým, že tieto budú metodicky a odborne usmerňované MH SR a Slovenskou agentúrou pre cestovný ruch, T: 31. 12. 2008, Z: VÚC, MHSR
 - vytvoriť priaznivé investičné prostredie pre domácich a zahraničných investorov, maximalizovať prílev priamych investícií do oblasti cestovného ruchu aj za pomoci vytvorenia samostatnej organizačnej jednotky v rámci sekcie cestovného ruchu na MH SR, T: 31. 12. 2010, Z: MH SR
 - **investície** smerovať do obnovy kúpeľných zariadení, do termálnych kúpalísk a aquaparkov, do kompletizácie lyžiarskych stredísk, športových areálov, do výstavby infraštruktúry pre kongresový cestovný ruch a do všetkých ostatných zariadení, ktoré umožňujú predlžovanie pobytov, T: 31. 12. 2010
Z: MH SR, MZ SR, VÚC
 - **Regionalizáciu cestovného ruchu SR** využívať pri spracovaní územnoplánovacích dokumentov obcí, miest a regiónov, pri príprave generelov, urbanistických štúdií a koncepcií rozvoja na miestnej a regionálnej úrovni, ako aj pri implementácii štrukturálnych fondov. Túto postupne rozpracovať so zameraním na stanovenie maximálnej únosnosti územia z hľadiska návštevnosti, T: 31. 12. 2010, Z: VÚC
 - **zvyšovať podiel kvalifikovanej pracovnej sily** v podnikoch cestovného ruchu, jej odmeňovaniu venovať väčšiu pozornosť, prípravu odborníkov pre cestovný ruch prispôsobiť trendom globalizácie a internacionalizácie s dôrazom na vysokú odbornosť, jazykovú pripravenosť, multikulturálne aspekty, etickú zodpovednosť voči zákazníkovi a vlastníkovi podniku, pri zachovaní národnej kultúrnej identity, T: 31. 12. 2010, Z: MŠ SR
 - zintenzívniť účasť zamestnávateľskej sféry a podnikateľov v oblasti cestovného ruchu v odborných komisiách Ministerstva školstva SR, ktoré sa podieľajú na tvorbe **študijných programov pre oblasť cestovného ruchu** T: 31. 12. 2010, Z: MŠ SR
 - skvalitniť a zintenzívniť **poradenskú a vzdelávaciu činnosť** pre začínajúcich podnikateľov, organizačne a finančne podporovať profesijné zväzy pri obnovení pravidelných súťaží odbornosti v profesiách kuchár, čašník, cukrár, barman, T: 31. 12. 2010, Z: MH SR, MPSVR SR
 - osvetu a vzdelávacie programy pre obyvateľstvo zamerať na chápanie významu cestovného ruchu pre pracovníka pracujúceho v službách, pre jeho rodinu, pre obec, región i celú krajinu, vysvetľovať dôležitosť správania sa k turistovi, čo následne u neho formuje pozitívny alebo negatívny obraz o Slovensku. T: 31. 12. 2010, Z: VÚC

Záver

Prioritnou úlohou v rámci obnovenej Lisabonskej stratégie je zabezpečenie hospodárskeho rastu a zvyšovanie zamestnanosti so súčasnou podporou sociálnych či environmentálnych cieľov.

Doterajší pozitívny vývoj cestovného ruchu u nás za ostatné roky, ako aj jeho vysoký prírodný a kultúrny potenciál dokumentujú, že Slovensko má veľmi dobré predpoklady na jeho ďalší dynamický rozvoj.

Vychádzajúc z vízie rozvoja cestovného ruchu do roku 2013 preto predkladaný dokument ako strategický cieľ pre cestovný ruch v strednodobom časovom horizonte stanovuje **zvyšovanie jeho konkurencieschopnosti pri lepšom využívaní potenciálu, so zámerom vyrovnávania regionálnych disparít a tvorby nových pracovných príležitostí**. Ťažiskovými formami cestovného ruchu budú :

- letná turistika a pobyt pri vode
- kúpeľný a zdravotný cestovný ruch
- zimný cestovný ruch a zimné športy
- mestský a kultúrny cestovný ruch
- vidiecky cestovný ruch a agroturistika.

Stanovený strategický cieľ cestovného ruchu bude realizovaný úlohami v rámci piatich špecifických cieľov, ktorými sú:

- posilnenie postavenia odvetvia cestovného ruchu v národnom hospodárstve
- zvýšenie atraktívnosti Slovenska ako dovolenkového cieľa
- zvýšenie objemu pobytového cestovného ruchu
- zlepšenie štruktúry zahraničných návštevníkov Slovenska skvalitňovaním poskytovaných služieb
- podpora tvorby nových pracovných príležitostí najmä v regiónoch s významným potenciálom pre cestovný ruch.

V kontexte so zámermi novej politiky cestovného ruchu Európskej únie je preto úlohou všetkých riadiacich orgánov v štátnej správe, regionálnej i miestnej samospráve, úlohou podnikateľských subjektov, ich profesijných asociácií, zväzov a združení, zamestnávateľov i zamestnancov pôsobiacich v cestovnom ruchu, aby sa navrhované úlohy na dosiahnutie týchto strategických cieľov postupne naplnili v záujme trvalo udržateľného hospodárskeho, sociálneho a environmentálneho rozvoja európskeho i slovenského cestovného ruchu.

Národný strategický referenčný rámec Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013

Zameranie a obsah Národného strategického referenčného rámca SR

V súčasnosti už prebieha proces SR čerpanie prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ v programovom období 2007 až 2013. V súlade s novými nariadeniami EÚ k štrukturálnym fondom schválila vláda SR 6. decembra 2006 návrh Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007 – 2013 NSRR

SR, ktorý stanovuje národné priority na spolufinancovanie zo štrukturálnych fondov (ŠF) a z Kohézneho fondu (KF) v nadväznosti na Strategické usmernenia Spoločenstva o kohézii, ktoré definujú rámec pre príspevky z fondov na európskej úrovni. NSRR SR zároveň predstavuje prepojenie medzi prioritami Spoločenstva na jednej strane a národnými a regionálnymi prioritami štátu na druhej strane.

Predmetom strategickej časti NSRR SR je predovšetkým stratégia na dosiahnutie cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a definovanie priorít SR na roky 2007 až 2013 ako nástrojov na dosiahnutie strategického cieľa NSRR SR: „Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosť pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja.“

Operačná časť stanovuje a stručne opisuje operačné programy, ktorých prostredníctvom sa bude NSRR SR realizovať. Podľa nariadení môžu členské štáty predkladať NSRR Európskej komisii po schválení strategických usmernení Spoločenstva. Operačné programy môžu byť predložené spolu s NSRR SR alebo samostatne.

Priority NSRR SR podľa cieľov politiky súdržnosti EÚ

Politika súdržnosti, čiže kohézna politika EÚ, sa bude v programovom období 2007 – 2013 uskutočňovať prostredníctvom sústreďovania príspevkov z fondov na tri hlavné ciele:

Konvergenciu, Regionálnu konkurencieschopnosť a zamestnanosť a Európsku teritoriálnu spoluprácu.

NSRR SR však neobsahuje cieľ Európska teritoriálna spolupráca.

Cieľ Konvergencia

V tomto celi sa finančná podpora z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF) a Európskeho sociálneho fondu (ESF) prioritne sústreďujú na regióny, ktorých hrubý domáci produkt na obyvateľa za tri posledné roky pred prijatím nových nariadení nedosiahne 75 % priemeru rozšírenej EÚ. V prípade SR je to jej celé územie s výnimkou Bratislavského kraja.

Pri financovaní z KF cieľ Konvergencia pokryje členské štáty, ktorých HND za posledné tri roky pred prijatím nariadení nedosiahne 90 % priemeru EÚ a ktoré majú konvergenčný program. Tieto kritériá SR spĺňa celým svojím územím.

V júli 2006 Úradný vestník Európskej únie zverejnil päť nových nariadení, ktoré vstúpili do platnosti 1. augusta 2006 a ktorými sa bude v programovom období 2007 až 2013 riadiť poskytovanie a čerpanie zo štrukturálnych fondov a z Kohézneho fondu EÚ.

Prostriedky z troch fondov – z Európskeho fondu regionálneho rozvoja, Kohézneho fondu a Európskeho fondu sociálneho rozvoja – sa budú poskytovať na dosiahnutie troch prioritných cieľov – cieľa Konvergencia, cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť a cieľa Európska teritoriálna spolupráca.

Sústava priorít NSRR v celi Konvergencia

Strategická priorita Špecifická priorita Fond

1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť

1.1 Regionálna infraštruktúra ERDF

1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia ERDF + KF

1.3 Dopravná infraštruktúra a verejná osobná doprava ERDF + KF

2. Vedomostná ekonomika

2.1 Informatizácia spoločnosti ERDF

2.2 Výskum a vývoj ERDF

2.3 Infraštruktúra vysokých škôl ERDF

2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií ERDF

3. Ľudské zdroje – zamestnanosť, sociálna inklúzia a vzdelávanie

3.1 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť ESF

3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálneho začleňovania (inklúzie) ESF

3.3 Modernizácia zdravotníctva ERDF

4. Technická pomoc (horizontálna) ERDF

Sústava priorít NSRR pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Strategická priorita Špecifická priorita Fond

1. Infraštruktúra a regionálna dostupnosť

1.1 Regionálna infraštruktúra ERDF

1.2 Environmentálna infraštruktúra a ochrana životného prostredia ERDF + KF

2. Vedomostná ekonomika

2.1 Informatizácia spoločnosti ERDF

2.2 Výskum a vývoj ERDF

2.4 Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií ERDF

3. Ľudské zdroje – zamestnanosť, sociálna inklúzia a vzdelávanie

3.1 Moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť ESF

3.2 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie ESF

Horizontálne priority NSRR SR

Horizontálne priority

A. Marginalizované rómske komunity

B. Rovnosť príležitostí

C. Trvalo udržateľný rozvoj

C. Trvalo udržateľný rozvoj

Cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Na čerpanie podpory v cieľi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť sú oprávnené oblasti, ktoré nespadajú do cieľa Konvergencia – čo je v prípade SR Bratislavský kraj. Cieľ je zameraný na posilnenie konkurencieschopnosti a atraktivity regiónu Bratislavského kraja cestou predvídania hospodárskych a sociálnych zmien a podporenia inovácií, spoločnosti založenej na vedomostiach, podnikateľského ducha, ochrany životného prostredia a prevencie pred rizikami, podporu adaptability pracovníkov a podnikov a rozvoj trhov práce, orientovaných na sociálne začleňovanie.

Horizontálne priority

Na základe očakávaného pôsobenia príspevkov na rozvoj územia, ako aj jednotlivých odvetví ekonomických činností stratégia NSRR SR definuje štyri horizontálne priority: marginalizované rómske komunity, rovnosť príležitostí, trvalo udržateľný rozvoj a informačná spoločnosť. Tieto sú svojím charakterom a dosahmi prierezovými témami všetkých ostatných tematických aj územných priorít.

Horizontálne priority budú na základe stratégie NSRR SR rešpektované pri každom projekte alebo skupine projektov bez ohľadu na podporovanú tému alebo územie.⁰¹³

Operačné programy

Operačný program Riadiaci orgán SO/RO prvej úrovne Fond

1. Regionálny operačný program MVRR SR SO/RO na úrovni NUTS 3 ERDF

2. **Životné prostredie** MŽP SR – ERDF, KF
3. **Doprava** MDPT SR – ERDF, KF
4. **Informatizácia spoločnosti** ÚV SR MF SR ERDF
5. **Výskum a vývoj** MŠ SR Agentúra MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ ERDF
6. **Konkurencieschopnosť a hospodársky rast** MH SR SARIO, NADSME, SACR, SEA ERDF
7. **Zamestnanosť a sociálna inklúzia** MPSVR SR Sociálna implementačná agentúra, Fond sociálneho rozvoja ESF
8. **Vzdelávanie** MŠ SR Agentúra MŠ SR pre štrukturálne fondy EÚ, MZ SR ESF
9. **Zdravotníctvo** MZ SR ERDF
10. **Technická pomoc** MVRR SR – ERDF
11. **Bratislavský kraj** MVRR SR – ERDF

Financovanie NSRR SR

Európska komisia na zasadnutí 4. augusta 2006 prijala rozhodnutie o financovaní zo ŠF a KF v rámci jednotlivých cieľov kohéznej politiky Európskej únie na roky 2007 až 2013.

Finančné alokácie pre SR zo ŠF a KF v rokoch 2007 – 2013

Ciele kohéznej politiky EÚ Fondy EÚ Finančná dotácia pre SR na daný cieľ kohéznej politiky EÚ (v eurách, v bežných cenách)

1. Konvergencia ŠF + KF 10 911 601 421, ŠF 7 012 862 858, KF 3 898 738 563

2. Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

ŠF 449 018 529 (122 603 156 + transfer z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj 326 415 373)

3. Európska teritoriálna spolupráca ŠF 227 284 545

Spolu ŠF + KF 11 587 904 495

Operačné programy

Priority NSRR SR sa budú realizovať prostredníctvom 11 operačných programov v jednotlivých cieľoch kohéznej politiky EÚ:

– **6 operačných programov v cieľi Konvergencia:**

– 4 operačné programy spolufinancované z ERDF pokrývajúce Slovensko okrem Bratislavského kraja (Regionálny operačný program, Informatizácia spoločnosti, Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, Zdravotníctvo),

– 2 operačné programy spolufinancované z ERDF a KF pokrývajúce Slovensko vrátane Bratislavského kraja¹ (OP Doprava a OP Životné prostredie);

– **3 operačné programy spoločné pre obidva ciele – cieľ Konvergencia aj cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**, t. j. pokrývajúce celé

Slovensko vrátane Bratislavského kraja – jeden spolufinancovaný z ERDF (Výskum a vývoj) a dva z ESF (Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Vzdelávanie);

– **1 operačný program (Technická pomoc)** v cieľi Konvergencia, pokrývajúci horizontálne aktivity, za ktoré je zodpovedný Centrálny koordinačný orgán pre NSRR SR (príprava, riadenie, monitorovanie, hodnotenie, informovanosť, posilňovanie administratívnych kapacít); aktivity finančného riadenia, ktoré zabezpečuje certifikačný orgán a aktivity súvisiace s overovaním riadiacich a kontrolných systémov, vydávaním vyhlásení o ukončení pomoci a kontrolou vzorkových operácií, ktoré zabezpečuje orgán auditu. Dodatkovo bude v každom operačnom programe vyčlenená finančná dotácia na technickú pomoc vzťahujúcu sa na špecifické aktivity príslušného riadiaceho orgánu a sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom;

Finančné prostriedky v cieľi Konvergencia

Rozdelenie finančných prostriedkov v rámci cieľa Konvergencia vychádza z čiastky **10 911 601 421 eur** v bežných cenách.

Finančné prostriedky na roky 2007 až 2013 pre jednotlivé operačné programy a priority v rámci cieľa Konvergencia (ŠF, KF) (v eurách, v bežných cenách)

Operačný program Špecifická priorita NSRR SR Fond Príspevok ES ŠP OP Regionálny OP regionálna infraštruktúra ERDF 1 445 000 000,

Životné prostredie environmentálna infraštruktúra ERDF 230 756 935,
1 800 000 000 ochrana životného prostredia KF 1 569 243 065

Doprava dopravná infraštruktúra ERDF 877 409 097, 3 206 904 595
verejná osobná doprava KF 2 329 495 498

Informatizácia spoločnosti informatizácia spoločnosti ERDF 993 095 405,

Výskum a vývoj výskum a vývoj ERDF 883 000 000, infraštruktúra vysokých škôl
ERDF 200 000 000

Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií
ERDF 772 000 000,

Zdravotníctvo modernizácia zdravotníctva ERDF 250 000 000,

Vzdelávanie moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť ESF 600 000 000,

Zamestnanosť a sociálna inklúzia

podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie ESF 864 000 000,

Technická pomoc ERDF 1 97 601 421

Všetky fondy v NSRR pre cieľ Konvergencia spolu 10 911 601 421,

ERDF spolu 5 548 862 858, KF spolu 3 898 738 563, ESF spolu 1 464 000 000

SR plánuje tri operačné programy spoločné pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (Výskum a vývoj, Zamestnanosť a sociálna inklúzia, Vzdelávanie).

Finančné prostriedky v cieľi Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť

Rozdelenie financií v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť vychádza zo sumy **122 603 156 eur** a transferu z cieľa Konvergencia na výskum a vývoj v sume **326 415 373 eur**.

Finančné prostriedky na roky 2007 – 2013 pre jednotlivé operačné programy a priority v rámci cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (ŠF) (v eurách, v bežných cenách)

Operačný program Priorita Fond Príspevok ES ŠP OP

Bratislavský kraj infraštruktúra ERDF 87 000 000, inovácie a informatizácia ERDF

Výskum a vývoj výskum a vývoj ERDF 326 415 373

Vzdelávanie moderné vzdelávanie pre vedomostnú spoločnosť ESF 17 801 578

Zamestnanosť a sociálna inklúzia podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie
ESF 17 801 578

Fondy v NSRR SR pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť spolu 449 018 529

ERDF spolu 413 415 373, ESF spolu 35 603 156

1 Prioritné osi spolufinancované z ERDF sa vzťahujú na celú SR okrem Bratislavského kraja a prioritné osi spolufinancované z KF sa vzťahujú na celú SR. Slovensko plánuje tri operačné programy spoločné pre cieľ Konvergencia a cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (OP Výskum a vývoj, OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia a OP Vzdelávanie).

Štruktúra operačných programov

Regionálny operačný program

Hlavným cieľom Regionálneho operačného programu (ROP) je zvýšenie dostupnosti a kvality občianskej infraštruktúry a vybavenosti v regiónoch. Napĺňanie uvedeného cieľa bude prispievať k dosahovaniu cieľa strategickej priority Infraštruktúra a regionálna dostupnosť, ktorým je „zvýšenie vybavenosti regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich služieb“.

Operačný program sa prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí dopĺňa s OP Doprava, OP Informatizácia spoločnosti, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí.

Prostredníctvom budovania kvalitnej a dostupnej občianskej infraštruktúry a v spolupôsobení s príspevkami v rámci ostatných relevantných operačných programov pomôže ROP dosahovať ciele Národného programu reforiem v oblasti vzdelávania, zamestnanosti a informačnej spoločnosti. Hoci operačný program nie je priamo zameraný na podporu podnikateľskej sféry, svojím zameraním prispeje k stimulácii vnútorných zdrojov regiónov na rozvoj nadväzujúcich podnikateľských aktivít (malé a stredné podniky) a zároveň zvýši atraktivitu regiónov pre zahraničné investície, čím prispeje k napĺňaniu priorít Národného programu reforiem v oblasti podnikateľského prostredia.

Riadiacim orgánom ROP je Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Rozvoj zariadení občianskej infraštruktúry

1.1 Infraštruktúra vzdelávania ERDF

1.2 Infraštruktúra sociálnych služieb a sociálno-právnej ochrany a sociálnej kurately

1.3 Infraštruktúra pamäťových a fondových inštitúcií na miestnej a regionálnej úrovni

1.4 Revitalizácia a hospodárske využitie pamiatkových objektov v území

1.5 Infraštruktúra nekomerčných záchranných služieb

2. Posilnenie vybavenosti územia

2.1 Regionálne komunikácie zaisťujúce dopravnú obslužnosť regiónu ERDF

2.2 Regenerácia sídiel

2.3 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu

3. Technická pomoc ERDF

Operačný program Životné prostredie

Operačný program je zameraný na „zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a na posilnenie environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja“. Globálny cieľ programu prispieva k napĺňaniu cieľa strategickej priority Infraštruktúra a regionálna dostupnosť, ktorým je „zvýšenie vybavenosti regiónov infraštruktúrou a zvýšenie efektívnosti s ňou súvisiacich verejných služieb“.

Aktivity v rámci prioritných osí operačného programu sa dopĺňajú s niektorými aktivitami, ktoré budú podporované v ROP a OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Program prispeje k dobudovaniu priaznivého podnikateľského prostredia, ktoré je základným predpokladom dlhodobej konkurencieschopnosti a rastu každej trhovej ekonomiky a jednou z hlavných priorít Národného programu reforiem (oblasť obnoviteľných zdrojov energie).

OP Životné prostredie zároveň prispieva k tomu, aby sa hospodársky a sociálny rozvoj uskutočňoval spôsobom umožňujúcim zachovanie kvality životného prostredia pre budúce generácie, a mal tak trvalo udržateľný charakter.

Riadiacim orgánom OP Životné prostredie je Ministerstvo životného prostredia SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Integrovaná ochrana, racionálne využívanie vôd

- 1.1 Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou KF
- 1.2 Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd
- 1.3 Sledovanie a hodnotenie stavu povrchových vôd a podzemných vôd

2. Ochrana pred povodňami

- 2.1 Opatrenia na ochranu pred povodňami
- 2.2 Vybudovanie povodňového varovného a predpovedného systému

3. Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie

- 3.1 Ochrana ovzdušia KF
- 3.2 Ochrana ozónovej vrstvy Zeme
- 3.3 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien, vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie

4. Odpadové hospodárstvo

- 4.1 Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu KF
- 4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov
- 4.3 Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie
- 4.4 Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania
- 4.5 Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov

5. Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny

- 5.1 Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchranu pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov ERDF
- 5.2 Infraštruktúra ochrany prírody a krajiny
- 5.3 Informačné a propagačné aktivity

6. Technická pomoc ERDF

Operačný program Doprava

Cieľom operačného programu je podpora trvalo udržateľnej mobility prostredníctvom rozvoja dopravnej infraštruktúry a rozvoja verejnej železničnej osobnej dopravy. Realizáciou tohto cieľa sa prispeje k zlepšeniu dostupnosti SR, jednotlivých regiónov a ich vzájomného prepojenia, a v synergii s cieľmi ostatných operačných programov aj k znižovaniu regionálnych disparít a k podpore rozvoja ekonomických aktivít a zvyšovaniu konkurencieschopnosti SR.

V tomto kontexte sa OP Doprava primárne zameriava na výstavbu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry SR a jej integráciu do európskeho dopravného systému a zabezpečí prepojenie hlavných sídelných útvarov s cieľom odstraňovať regionálne disparity v menej rozvinutých regiónoch SR pri zachovaní princípu trvalo udržateľnej mobility. Paralelne tiež predstavuje prostriedok na postupné odstraňovanie neuspokojivých parametrov dopravnej infraštruktúry v regiónoch a naliehavých otázok bezpečnosti, spoľahlivosti a kvality dopravy.

Svojím zameraním sa operačný program v oblasti budovania a modernizácie cestnej infraštruktúry dopĺňa s prioritnou osou posilnenie vybavenosti územia v Regionálnom operačnom programe, v ktorej rámci bude podporovaná oblasť ciest 2. až 3. triedy, čo vytvára predpoklady na synergický efekt v rámci rozvoja cestnej siete.

Hoci operačný program nie je priamo určený na podporu podnikateľskej sféry, svojím zameraním prispeje k stimulácii vnútorných zdrojov regiónov na rozvoj nadväzujúcich podnikateľských aktivít (malé a stredné podniky) a zároveň zvýši atraktivitu regiónov pre zahraničné investície, čím prispeje k napĺňaniu priorít Národného programu reforiem v oblasti podnikateľského prostredia.

Riadiacim orgánom OP Doprava je Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Železničná infraštruktúra

1.1 Modernizácia a rozvoj železničných tratí (TEN -T + ostatné trate v súlade s nariadením pre KF) KF

2. Cestná infraštruktúra (TEN -T)

2.1 Rozvoj diaľnic (TEN -T) KF

3. Infraštruktúra intermodálnej prepravy

3.1 Rozvoj siete základných verejných terminálov intermodálnej prepravy KF

4. Cestná infraštruktúra (rýchlostné cesty a cesty 1. triedy)

4.1 Modernizácia a rozvoj rýchlostných ciest ERDF

4.2 Modernizácia a rozvoj ciest 1. triedy

5. Železničná verejná osobná doprava

5.1 Rozvoj železničnej verejnej osobnej dopravy ERDF

6. Technická pomoc ERDF

Operačný program Informatizácia spoločnosti

Globálnym cieľom operačného programu je „vytvorenie inkluzívnej informačnej spoločnosti ako prostriedku na rozvoj vysoko výkonnej vedomostnej ekonomiky“, čím sa prispeje k dosahovaniu cieľa strategickej priority Vedomostná ekonomika, ktorým je „rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb“.

Finančné prostriedky poskytnuté na modernizáciu verejnej správy prostredníctvom informačných a komunikačných technológií (IKT) budú koncentrované plošne do všetkých organizácií verejnej správy a budú poskytovať priame výstupy vo forme podporených služieb používateľom na celom území SR. Ak má byť dosiahnutá funkčnosť rozvoja eGovernmentu a maximálna efektívnosť a účinnosť ŠF v tejto oblasti, musia byť intervencie implementované v celej organizačnej štruktúre verejnej správy bez ohľadu na to, v ktorých lokalitách sa tieto inštitúcie nachádzajú, alebo aké funkcie plnia. V opačnom prípade by bol rozvoj eGovernmentu nefunkčný a SR by v dohľadnom horizonte nedosiahla úroveň informatizácie porovnateľnú s vyspelými krajinami EÚ.

Riadiacim orgánom OP Informatizácia spoločnosti je Úrad vlády SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Elektronizácia verejnej správy a rozvoj elektronických služieb

1.1 Elektronizácia verejnej správy na centrálnej úrovni ERDF

1.2 Elektronizácia verejnej správy na regionálnej a miestnej úrovni

2. Rozvoj pamäťových a fondových inštitúcií a obnova ich národnej infraštruktúry

2.1 Zlepšenie systémov získavania, spracovania, ochrany a sprístupňovania obsahu pamäťových a fondových inštitúcií ERDF

2.2 Digitalizácia obsahu pamäťových a fondových inštitúcií, archivovanie a sprístupňovanie digitálnych dát

3. Zvýšenie prístupnosti k širokopásmovému internetu

3.1 Rozvoj infraštruktúry širokopásmového prístupu ERDF

3.2 Stimulovanie dopytu po širokopásmovom pripojení

4. Technická pomoc ERDF

Operačný program Výskum a vývoj

Hlavným zameraním operačného programu je „modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak,

aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách“. Kvalita a úroveň poskytovania vzdelávania na vysokých školách ako základný predpoklad na ďalší rozvoj výskumu a vývoja súvisí aj so stavom budov a zariadení, v ktorých výchovno-vzdelávací proces prebieha. Kvalita a dostupnosť vzdelávania je dlhodobou značená nedostatkom investícií do technického a vnútorného vybavenia škôl. Dôsledkom je neuspokojivý technický stav veľkého počtu budov, morálna a fyzická zastaranosť technických zariadení, vysoké prevádzkové náklady a nedostatok moderných technológií využívaných vo vyučovacom procese na vysokých školách. V rámci cieľa Konvergencia operačný program reflektuje na zlý technický stav hmotnej infraštruktúry vysokých škôl, zlý technický stav objektov a ich vnútorného vybavenia so zámerom zvýšiť štandard technologického zabezpečenia vyučovania. Prioritné osi OP Výskum a vývoj sú úzko späté predovšetkým s prioritnými osami v rámci OP Vzdelávanie, ako aj OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Riadiacim orgánom OP Výskum a vývoj je Ministerstvo školstva SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Výskum a vývoj

- 1.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja ERDF
- 1.2 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce
- 1.3 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe

3. Infraštruktúra vysokých škôl

- 3.1 Budovanie infraštruktúry vysokých škôl a modernizácia ich vnútorného vybavenia za účelom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu ERDF

4. Technická pomoc ERDF

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Globálnym cieľom tohto operačného programu je zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti. Prioritné osi operačného programu sa dopĺňajú s niektorými oblasťami podporovanými v rámci programov Regionálny operačný program, Výskum a vývoj, Zamestnanosť a sociálna inklúzia a Vzdelávanie. Operačný program predstavuje jeden z hlavných realizačných nástrojov na dosiahnutie priorít Národného programu reforiem v oblasti inovácií a priamo prispieva aj k uskutočneniu jeho priorít v oblasti podnikateľského prostredia. Riadiacim orgánom operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast je Ministerstvo hospodárstva SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií

- 1.1 Inovácie a technologické transfery ERDF
- 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov
- 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch
- 1.4 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike
- 1.5 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

2. Technická pomoc

- 2.1 Technická pomoc ERDF

Operačný program Zdravotníctvo

Zlepšenie podmienok ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva ako pracovnej sily prostredníctvom zvyšovania kvality, dostupnosti, efektívnosti zdravotnej starostlivosti a podpory zdravia sú priority OP Zdravotníctvo. Operačný program je v príslušných oblastiach prepojený s OP Vzdelávanie a OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí. Prostredníctvom zlepšovania zdravotného stavu populácie, a tým zvyšovania pracovnej sily na pracovnom trhu bude OP Zdravotníctvo prispievať k realizácii priorít Národného programu reforiem predovšetkým v oblasti zamestnanosti.

Riadiacim orgánom OP Zdravotníctvo je Ministerstvo zdravotníctva SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Modernizácia zdravotníckeho systému

1.1 Reštrukturalizácia systému zdravotnej starostlivosti ERDF

1.2 Budovanie a rozvoj inštitúcií realizujúcich vzdelávanie v oblasti zdravotníctva

2. Podpora zdravia a predchádzanie zdravotným rizikám

2.1 Budovanie a rozvoj inštitúcií zaoberajúcich sa podporou zdravia, prevenciou ochorení a verejným zdravotníctvom ERDF

2.2 Realizácia programov podpory zdravia a prevencie ochorení vrátane špecifických nástrojov pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva

3. Technická pomoc ERDF

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Cieľom operačného programu je rast zamestnanosti, sociálnej inklúzie (začleňovania) a budovanie kapacít. Vzhľadom na nízku flexibilitu a efektívnosť zamestnancov v rôznych oblastiach verejnej správy, ako aj potrebu skvalitniť tvorbu politík, budú v operačnom programe podporované aktivity smerujúce ku skvalitneniu ľudského kapitálu a aktivity orientované na kvalitnú tvorbu politík.

Prostredníctvom zamerania svojich prioritných osí je operačný program previazaný s aktivitami Regionálneho operačného programu, OP Vzdelávanie, OP Výskum a vývoj a OP Zdravotníctvo, ako sa uvádza pri opise jednotlivých prioritných osí.

Operačný program implementuje aktivity, ktorých prostredníctvom sú plnené úlohy v oblasti politiky zamestnanosti vyplývajúce z Národného programu reforiem.

Prostredníctvom svojich dvoch prioritných osí koncentruje príspevky na dosiahnutie vysokej miery zamestnanosti, zníženie dlhodobej nezamestnanosti, vyrovnávanie sa s demografickými zmenami a v neposlednom rade na sociálnu inklúziu. Príspevky v uvedených oblastiach smerujú k naštartovaniu, resp. posilneniu procesov, ktoré zabezpečia konkurencieschopnosť Slovenskej republiky v európskom i globálnom rámci.

Riadiacim orgánom operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia je Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Podpora rastu zamestnanosti

1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti ESF

1.2 Podpora zosúladenia rodinného a pracovného života a starostlivosti o malé deti

1.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy

1.4 Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania

2. Podpora sociálnej inklúzie

1.1 Podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb, opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a zdravotníckych služieb s osobitným zreteľom na marginalizované rómske komunity ESF

2.2 Podpora vytvárania rovnosti príležitostí v prístupe na trh práce a podpora integrácie znevýhodnených skupín na trh práce s osobitným zreteľom na marginalizované rómske skupiny

4. Technická pomoc ESF

Operačný program Vzdelávanie

Zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti je globálnym cieľom OP Vzdelávanie. Operačný program bude prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financovať formovanie a podporu ľudského kapitálu smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií potrebných vo vedomostnej ekonomike a pre pracovný trh. OP Vzdelávanie pokrýva všetky stupne vzdelávacieho systému – základné, stredné, vysoké a ďalšie vzdelávanie. Všetky stupne vzdelávacieho systému je potrebné prepojiť s potrebami pracovného trhu a výzvami vedomostnej spoločnosti. Modernizácia a podpora výchovy a vzdelávania na všetkých úrovniach vzdelávacieho systému je nevyhnutnou súčasťou vytvárania vedomostnej spoločnosti v SR. Príspevky v tejto oblasti smerujú k naštartovaniu, resp. posilneniu procesov, ktoré zabezpečia konkurencieschopnosť Slovenskej republiky v európskom i globálnom rámci, ako aj všestranný rozvoj vzdelania, kreativity, zručnosti a slobody osobnosti každého občana.

Riadiacim orgánom operačného programu Vzdelávanie je Ministerstvo školstva SR.

Prioritné osi programu Opatrenia Fond

1. Reforma systému vzdelávania a odbornej prípravy

1.1 Premena tradičnej školy na modernú ESF

1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja vedomostnej spoločnosti

2. Celoživotné vzdelávanie ako základný princíp vedomostnej spoločnosti

2.1 Podpora celoživotného vzdelávania EF

2.2 Podpora celoživotného vzdelávania v zdravotníctve

3. Podpora vzdelávania osôb s osobitými vzdelávacími potrebami

3.1 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít ESF

3.2 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami

5. Technická pomoc ESF

Národný strategický plán rozvoja

vidieka SR

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky

Globálny cieľ a strategický rámec jednotlivých osí rozvoja vidieka SR

NSPRV SR stanovuje globálny cieľ, ktorý rámcovo definuje oblasť záujmu z pohľadu multifunkčného poľnohospodárstva, potravinárstva, lesného hospodárstva a udržateľného rozvoja vidieka. Dôraz je kladený na:

- zlepšenie stavu životného prostredia a krajiny v zmysle zavádzania vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov
- zlepšenie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesného sektora prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov

udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku
□ skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva v rámci vytvárania nových pracovných príležitostí, vzdelávania a obnovy a rozvoja obcí, čo prispeje k zníženiu regionálnych rozdielov vidieka na Slovensku.

Globálny cieľ

Multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka

Jednotlivé ciele a priority strategického rámca sú stanovené v zmysle naplnenia globálneho cieľa, ako i strategických usmernení Spoločenstva.

Strategický rámec

GLOBALNY CIEL'

Multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka

Osi

Ciele a Priority

Priority

- 1.) Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku
- 2.) Podpora vzdelávacích aktivít
- 3.) Obnova a rozvoj obcí
- 4.) Vytváranie miestnych partnerstiev

Priority

- 1.) Zachovanie biodiverzity na vidieku a poľnohospodárskych a lesohospodárskych systémov s vysokou prírodnou hodnotou
- 2.) Zachovanie a zlepšenie kvality podzemných a povrchových vôd
- 3.) Zachovanie a zlepšenie kvality poľnohospodárskej a lesnej pôdy
- 4.) Zmiernenie dôsledkov klimatických zmien

Priority

- 1.) Podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektora
- 2.) Prehlbovanie vedomostí a zvyšovanie odborného prehľadu v oblasti agropotravinárstva a lesníctva

Cieľ:

Zvýšiť konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora

Cieľ:

Zvýšiť zamestnanosť na vidieku a podporiť rozvoj obcí

Cieľ:

Vytvárať multifunkčné poľnohospodárske a lesnícke systémy s priaznivým dosahom na životné prostredie, prírodu a vzhľad krajiny

OS 1

Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

OS 2

Zlepšenie životného prostredia a krajiny

OS 3

Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

OS 4

Leader

Cieľ:

Podpora budovania a rozvoj miestnych partnerstiev a využitie vnútorného

Rozvojového potenciálu vidieka

Priorita

1) Zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach

Strategický rámec jednotlivých osí rozvoja vidieka

OS 1: Zvýšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

CIEĽ OSI 1:

Zvýšiť konkurencieschopnosť agropotravinárskeho a lesníckeho sektora

Priorita č.1

Podpora modernizácie, inovácie a efektivity agropotravinárskeho a lesníckeho sektora

Cieľ priority č. 1: Podporiť modernizáciu, reštrukturalizáciu a inováciu, ako aj zvýšiť kvalitu produktov v poľnohospodárskom, potravinárskom a lesnom sektore

Smerovanie

Z pohľadu naplnenia tejto priority je v SR nevyhnutné nasmerovanie investícií v oblasti prvovýroby predovšetkým do výrobných zariadení(hospodárske budovy, skladovacie kapacity, stroje a zariadenia). V rastlinnej výrobe bude výroba smerovaná predovšetkým na nákup moderného strojno-technologického zariadenia pre zabezpečenie rozvoja celého výrobného procesu, v živočíšnej výrobe bude dôraz kladený na modernizáciu ustajňovacích priestorov a technológií s cieľom vytvoriť najlepšie podmienky pre dosiahnutie optimálnej produkcie pri súčasnom rešpektovaní pohody zvierat. Taktiež sa podporia investície na dobudovanie zariadení na uskladnenie a spracovanie hnoja a pod.

V oblasti spracovania poľnohospodárskych a lesných produktov budú investície nasmerované do modernizácie a efektívneho využitia existujúcich spracovateľských kapacít, ktoré zvýšia výkonnosť a konkurencieschopnosť podnikov. Tieto sa využívajú v jednotlivých sektoroch rôzne, avšak takmer na 100% sú využívané len kapacity spracovania olejnin. Dôraz na podporu zvyšovania využitia výrobných kapacít je nevyhnutný hlavne pri spracovaní obilnín, v sektore spracovania mlieka a mliečnych výrobkov a v sektore spracovania mäsa a mäsových výrobkov. Zároveň sa podporia investície na podporu diverzifikácie prvovýrobcov do činností spojených so spracovaním poľnohospodárskych výrobkov uvedených v prílohe I Zmluvy o založení ES, ktoré pridaním hodnoty zvýšia predajnosť vlastnej produkcie. Ďalšie investície sú nasmerované do výstavby, rekonštrukcie, obstarania a modernizácie zariadení, strojov, prístrojov a technológií (vrátane počítačových programov a pripojenia na internet).

Pri modernizácii, ako aj pri zavádzaní nových technológií v agropotravinárskych podnikoch je potrebné klásť dôraz na technológie, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu pri súčasnej racionalizácii týchto technológií z hľadiska spotreby energie. Nevyhnutné je zároveň využitie veľkého potenciálu pre výrobu obnoviteľných zdrojov energie (biomasa, biopalivá), ktorý pôdohospodárstvo a lesníctvo poskytuje.

Vzhľadom na nedostatočné spracovateľské kapacity a slabo rozvinutý trh s bioproduktmi je potrebné nasmerovať podporu i na spracovanie produktov ekologického poľnohospodárstva.

Pri podpore zlepšenia stavu životných podmienok zvierat v rámci osi 2 je potrebné na zefektívnenie cieľa zamerať podporu aj na investičné aktivity v tejto oblasti.

Pre zabezpečenie konkurencieschopnosti produktov agropotravinárskeho a lesného sektora je opodstatnená podpora zvyšovania ich kvality a pridanej hodnoty. V tejto súvislosti sú nevyhnutné aj investície do skladovacích priestorov.

Vlastníctvo pôdy v SR je charakteristické veľkou rozdrobenosťou pozemkov a nevyrovnanými vlastníckymi vzťahmi k pôde. Cieľom podpory v tejto oblasti bude preto hlavne zlepšenie priestorového a funkčného usporiadania územia, podpora pozemkových úprav a zlepšenie prístupu k pozemkom.

Súkromné lesy zohrávajú významnú úlohu v ekonomike vidieka, a preto je dôležité ich podporiť s cieľom zlepšiť a rozšíriť ich ekonomickú hodnotu, zvýšiť diverzifikáciu výroby a rozšíriť trhové príležitosti v takých oblastiach, ako je trh s obnoviteľnou energiou pri súčasnom zachovaní udržateľného obhospodarovania a multifunkčnej úlohy lesov.

Zároveň je potrebné zabezpečiť hladký prechod určitých opatrení podporovaných v predchádzajúcom programovacom období, ktoré boli zavedené prostredníctvom Aktu o prístupí, konkrétne podporu polosamozásobiteľských fariem a zakladania odbytových organizácií výrobcov.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 1:

- Modernizácia poľnohospodárskych podnikov
- Pridávanie hodnoty do poľnohospodárskych produktov a produktov lesného hospodárstva
- Infraštruktúra súvisiaca s rozvojom a prispôsobovaním poľnohospodárstva a lesného hospodárstva (pozemkové úpravy)
- Zvyšovanie hospodárskej hodnoty lesov

Priorita č.2

Prehlbovanie vedomostí a zvyšovanie odborného prehľadu v oblasti agropotravinárstva a lesníctva

Cieľ priority č. 2: Zintenzívnenie šírenia a podpory vedomostí, informácií a poradenských služieb pre pracovníkov agrárneho, potravinárskeho a lesníckeho odvetvia

Smerovanie

Cieľom priority je podporiť vzdelávanie a poradenstvo v oblasti agropotravinárskeho a lesného sektora. Vzdelávanie a informovanosť farmárov a lesníkov v oblasti manažmentu a organizácie podniku, inovácií a legislatívy a tiež v oblasti systémov hospodárenia šetrných k životnému prostrediu (napr. ekologické poľnohospodárstvo, agroenvironmentálne opatrenia), v zraniteľných oblastiach, v oblasti zabezpečenia dobrých životných podmienok hospodárskych zvierat je dôležitou časťou podpory prispievajúcej k naplneniu hlavne cieľov a priorit v rámci osi 1 a 2.

Pri zabezpečovaní investícií do ľudského kapitálu, rozvoja ľudského potenciálu, plynulého prenosu informácií a poznatkov súvisiacich s cieľmi a zámermi spoločnej poľnohospodárskej politiky a odborných obsahov ďalšieho vzdelávania ako pridanej hodnoty konkurencieschopnosti a trvalo udržateľného rastu má rezort pôdohospodárstva nové úlohy v skvalitnení štruktúry fungovania celoživotného vzdelávania, naplnení jeho obsahov, hľadání príčin a problémov súvisiacich s motiváciou pracujúcich v rezorte ku vzdelávacím aktivitám, šírením nových informácií o zmene typického chápania poľnohospodárstva a pod. Vzdelávacie a informačné aktivity sa zameriavajú na konkrétne cieľové skupiny účastníkov a realizujú sa prostredníctvom siete rezortných vzdelávacích inštitúcií, výskumných ústavov, centier ďalšieho vzdelávania pri univerzitách, neziskových organizácií, občianskych a záujmových združení a profesijných komôr.

Využívanie systému poradenských služieb v pôdohospodárstve má pomôcť poľnohospodárom a lesníkom zlepšiť trvalo udržateľné riadenie podnikov, posúdiť hospodárnosť, zvýšiť ich výkonnosť a prispôbiť sa konkurenčnému prostrediu.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 2:

Odborné vzdelávanie a informačné aktivity (poľnohospodárstvo, potravinárstvo a lesné hospodárstvo)

Využívanie poradenských služieb

OS 2: Zlepšenie životného prostredia a krajiny

CIEĽ OSI 2:

Vytvárať multifunkčné poľnohospodárske a lesnícke systémy s priaznivým dosahom na životné prostredie, prírodu a vzhľad krajiny

Priorita č.1

Zachovanie biodiverzity na vidieku a poľnohospodárskych a lesohospodárskych systémov s vysokou prírodnou hodnotou

Cieľ priority č. 1: Zavádzanie vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov k zachovaniu biodiverzity a vidieckej krajiny.

Smerovanie

Hlavným cieľom je zachovanie biodiverzity prostredníctvom zavádzania šetrných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov k životnému prostrediu a tiež území s vysokou prírodnou hodnotou. Dôležitou súčasťou priority je zastavenie poklesu vzácnych stanovišť voľne žijúcich druhov rastlín a živočíchov, a to hlavne územiach sústavy NATURA 2000. Dôraz sa kladie aj na ekologické poľnohospodárstvo, pretože pozitívne vplyva na zložky životného prostredia a diverzitu krajiny. Popri zachovaní funkcií pôdy zohľadňuje aj priaznivé životné podmienky chovaných zvierat.

Udržanie poľnohospodárstva v znevýhodnených prírodných podmienkach horských oblastí a v ostatných znevýhodnených oblastiach prispeje k zachovaniu a podporeniu udržateľných systémov hospodárenia vo vidieckych oblastiach a zachovaniu charakteru vidieckej krajiny.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority 1:

Znevýhodnené oblasti (LFA)

Platby v rámci Natura 2000 na poľnohospodárskej pôde

Platby v rámci Natura 2000 na lesných pozemkoch

Agroenvironmentálne platby (zachovanie biotopov s vysokou prírodnou hodnotou)

Životné podmienky zvierat

Lesnícko–environmentálne platby (zachovanie ekosystémov s vysokou prírodnou hodnotou)

Priorita č.2

Zachovanie a zlepšenie kvality podzemných a povrchových vôd

Priorita č.3

Zachovanie a zlepšenie kvality poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov

Cieľ priority č. 2 a 3: Zavádzanie vhodných poľnohospodárskych postupov k zlepšeniu stavu kvality vody a pôdy

Smerovanie

V rámci zachovania, prípadne zlepšenia kvality vody a pôdy, je snahou podporiť aktivity, ktoré zamedzia možným rizikám znečistenia vôd a nadmernej erózií pôd vplyvom hospodárenia na pôde. Ťažiskom pri riešení priorít bude agroenvironmentálne opatrenie zamerané na priamu prevenciu pred spomínanými ohrozeniami a ochranu prírodných zdrojov vo väzbe na rámcovú smernicu o vodách.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority 2 a 3:

- Platby súvisiace s rámcovou smernicou o vodách⁵
- Agroenvironmentálne platby (vhodné poľnohospodárske postupy šetrné k ŽP)
- Lesnícko–environmentálne platby (vhodné lesnícke postupy šetrné k ŽP)

Priorita č.4

Zmiernenie dôsledkov klimatických zmien

Cieľ priority č. 4: Podporiť vhodné poľnohospodárske a lesohospodárske postupy prispievajúce k zníženiu emisií skleníkových plynov a zachovaniu organickej hmoty v pôde **Smerovanie**

Cieľom priority je podporiť aktivity prispievajúce k zachovaniu hlavných funkcií lesa a zdravia lesa, čo prispeje k zmierneniu dôsledkov klimatickým zmien. Biotické a abiotické činitele a lesné požiare majú značný vplyv na ekologický stav lesa, preto je dôležité venovať pozornosť i náležitej prevencii, a to prostredníctvom činnosti zameranej na obnovu potenciálu lesného hospodárstva a na zavedenie preventívnych opatrení. Využívanie obnoviteľných zdrojov energie, hlavne lesnej biomasy a správne postupy využívania pôdy taktiež čiastočne prispievajú k zmierneniu dôsledkov klimatických zmien.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority 4:

- Prvé zalesnenie poľnohospodárskej pôdy
 - Obnova potenciálu lesného hospodárstva a zavedenie preventívnych opatrení
- 5 Smernica Rady 2000/60/ES

OS 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva

CIEĽ OSI 3

Zvýšiť zamestnanosť na vidieku a podporiť rozvoj obcí

Priorita č.1

Vytváranie pracovných príležitostí na vidieku

Cieľ priority č. 1: Vytvoriť pracovné miesta pre obyvateľov vidieka prostredníctvom diverzifikačných činností a podporou vidieckej turistiky **Smerovanie**

Reštrukturalizácia ekonomiky SR po roku 1998 priniesla znižovanie stavu pracovníkov, čo sa prejavilo najmarkantnejšie v rezorte pôdohospodárstva. Od roku 1998 došlo k zníženiu stavu pracovníkov v poľnohospodárstve o 71,7% a v lesnom hospodárstve o 45,9%. Nezamestnanosť vo vidieckych regiónoch ku koncu roka 2003 predstavovala 19,3%. Z tohto pohľadu je preto dôležité vytvárať nové pracovné miesta, čo bude zabezpečené prostredníctvom diverzifikácie smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam, v ktorých rámci bude kladený dôraz na podporu aktivít v oblasti agroturistiky (86% obcí sa nachádza v atraktívnych prírodných vidieckych oblastiach) a doplnkových výrob. Takisto bude podpora zameraná na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 1

- diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam
- podpora činností v oblasti vidieckeho cestovného ruchu

Priorita č. 2

Podpora vzdelávacích aktivít

Cieľ priority č. 2: Zvýšenie vzdelanosti a informovanosti vidieckeho obyvateľstva

Smerovanie

Dosiahnutie cieľov priority 1 a priority 3 v rámci tejto osi a zabezpečenie udržateľnosti ich výsledkov si vyžaduje, aby subjekty podieľajúce sa na činnostiach, ktoré dané dve priority zahŕňajú, disponovali adekvátnym vzdelaním, resp. informáciami. Taktiež

z pohľadu implementácie NSPRV SR v programovacom období 2007 – 2013 je pripravenosť potenciálnych žiadateľov na získanie finančnej podpory veľmi dôležitá.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 2

- vzdelávanie a informovanie

Priorita č. 3

Obnova a rozvoj obcí

Cieľ priority č. 3: Zabezpečiť rozvoj infraštruktúry obcí, zlepšiť vybavenie a vzhľad obcí, a tým prispieť ku kvalitnejšiemu životu obyvateľstva vo vidieckom priestore

Smerovanie

Analýza potvrdzuje, že vidiecke oblasti majú nedostatočne rozvinutú technickú infraštruktúru. Do vlastníctva obcí patria cestné komunikácie 4. triedy, ktoré sú vo veľmi zlom technickom stave, čo potvrdzuje i štruktúra projektov obcí, ktoré predložili v rámci predvstupového programu SAPARD. Zo 150 schválených projektov bolo 111 zameraných na rekonštrukcie miestnych ciest. V nasledujúcom programovacom období 2004 – 2006 bolo možné získať podporu na tieto investície z operačného programu Základná infraštruktúra, v ktorého rámci bolo prijatých 1 128 projektov v celkovom objeme 8,455 mld. Sk. Celkové investície vo výške 1,351 mld. Sk smerovali prevažne na rekonštrukciu miestnych komunikácií. Podľa údajov Združenia miest a obcí SR výdavky obcí na technickú infraštruktúru predstavujú v priemere 12,2 mld. Sk ročne, čo však pokrýva len 45% skutočných potrieb. Nerozvinutá infraštruktúra má nepriaznivý dosah na rozvoj ďalších oblastí vidieckej ekonomiky a následne spôsobuje nežiaducu migráciu obyvateľstva za prácou do mestských centier.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 3

- obnova a rozvoj obcí

Priorita č. 4

Vytváranie miestnych partnerstiev

Cieľ priority č. 4: Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie stratégií miestneho rozvoja

Smerovanie

Keďže prístup Leader nebol v programovacom období 2004 – 2006 v SR implementovaný, je potrebné vo vidieckych oblastiach zabezpečiť budovanie schopností miestnych komunít vytvárať partnerstvá a nadobudnúť potrebné zručnosti. Dôraz bude preto kladený na vyškoľenie vedúcich pracovníkov pre vytváranie stratégií rozvoja daného regiónu a riadenie miestnych akčných skupín.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority č. 4

- získavanie zručností, oživovanie a vytváranie stratégií miestneho rozvoja

OS 4: Leader

CIEĽ OSI 4

Podpora budovania a rozvoj miestnych partnerstiev a využitia vnútorného rozvojového potenciálu vidieka

Priorita

Zlepšovanie správy (manažmentu) a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach

Cieľ priority č. 4: Vytvoriť a implementovať miestne vidiecke stratégie prostredníctvom miestnych akčných skupín, povzbudiť a zapojiť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia.

Smerovanie

Podpora financovaná v rámci osi je zameraná na implementovanie miestnej vidieckej stratégie prístupom Leader s cieľom dosiahnuť ciele osi 3 – Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva definovaných v nariadení Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka z EAFRD miestnymi akčnými skupinami (MAS).

Veľký potenciál pracovnej sily v spojitosti s významným prírodným a kultúrnym dedičstvom ponúka široké možnosti pre rozvoj vidieka. Impulzom pre tento rozvoj je práve prístup „zdolanahor“, charakteristický pre Leader, ktorý kladie dôraz na aktívnu účasť občanov žijúcich v danom území pri smerovaní a rozhodovaní o aktivitách, ktoré majú prispieť k integrovanému rozvoju územia. Pri implementácii tohto prístupu sa využijú odborné kapacity vybudované v predchádzajúcich projektoch, ako aj ich skúsenosti.

Podporované aktivity zamerané na naplnenie cieľa v rámci priority:

- vykonávanie stratégií miestneho rozvoja
- vykonávanie projektov spolupráce
- chod miestnej akčnej skupiny, získavanie zručností a oživovanie územia

ZÁVER

V súčasnosti v Slovenskej republike prebieha proces programovacieho obdobia na roky 2007 – 2013. Pre tieto zámery bolo potrebné zmapovať problémy, východiská a vytýčiť socio-ekonomické a enviromantálne rozvojové ciele a priority SR.

Nástrojom pre naplnenie týchto náročných úloh je Národný strategický referenčný rámec SR. V súčinnosti s Národným strategickým

referenčným rámcom a Programom rozvoja vidieka 2007 – 2013, sa zaktualizoval pôvodný Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja KSK

a následne sa zaktualizoval Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce ako základný rámec pre budúce programovacie obdobie na roky 2009 - 2015 v oblasti znižovania disparít prezentované v EÚ.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja tak, aby sa obec v rámci Košického kraja a SR pri začleňovaní do štruktúr EÚ stala plnohodnotnou.

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teplička je vlastníctvom obce Teplička.

Plán hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Teplička je dielom Ing. Ján Ondarišin a kolektív.

Autorské práva a systém, formu a obsah spracovania a zoradenia jednotlivých informácií sú vyhradené pre spracovateľa projektu.

Akékoľvek zneužitie autorského práva fyzickou alebo právnickou osobou, kopírovanie celku alebo jeho častí alebo iné zneužitie má za následok trestnoprávnu zodpovednosť!

Spracovatelia: - Ing Ján Ondarišin a kolektív
- starosta obce Ladislav Koňak

Návrhy: - obecné zastupiteľstvo
- obyvatelia obce

Ladislav Koňak
starosta obce

Tento plán bol novelizovaný a schválený obecným zastupiteľstvom obce Teplička dňa 23.1.2009 pod bodom schvaľuje č. 1.